IKSP Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Alena Marešová a kol.

Analýza trendů kriminality v roce 2013

Praha 2014

Ediční řada Studie

Institut pro kriminologii a sociální prevenci Praha 2014

Analýza trendů kriminality v roce 2013

Alena Marešová a kol.

Autoři:
PhDr. Alena Marešová, Ph.D.
PhDr. Martin Cejp, CSc.
Mgr. Jakub Holas
PhDr. Milada Martinková, CSc.
Mgr. Jan Rozum

Recenzenti:
Doc. PhDr. Martina Urbanová, Ph.D.(Právnická fakulta Masarykovy univerzity)
Dr. Kovařík, CSc. (Oddělení vědy a výzkumu, Policejní akademie Praha)

Technická redakce:
Lucie Černá

Tento text neprošel jazykovou korekturou.

ISBN 978-80-7338-142-4
© Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014
www.kriminologie.cz

Obsah

Úvod **7**
Alena Marešová

1. Trendy kriminality v České republice v roce 2013 **11**
Alena Marešová

2. Základní údaje o stavu organizovaného zločinu na území České republiky v roce 2013 **29**
Martin Cejp

3. Strach z kriminality ve výzkumech IKSP **45**
Jakub Holas

4. Údaje o v České republice policií evidovaných obětech kriminality v roce 2013 **55**
Milada Martinková
Přílohy: 1–10 statistika k obětem trestné činnosti v roce 2013

5. K problematice recidivy u trestného činu krádeže **87**
Jan Rozum

Resumé **97**

Summary **101**

Přílohy 1–9 **105**
Příloha č. 1 Celková kriminalita v ČR od r. 1973
Příloha č. 2 Trestná činnost v ČR v roce 2013 podle územního členění
Příloha č. 3 Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR v roce 2013
Příloha č. 4 Kriminalita od roku 1987 z pohledu policejní statistiky a statistik státních zastupitelství a soudů
Příloha č. 5 Přehled o počtu vražd na území ČR od roku 1974
Příloha č. 6 Přehled o počtu policií evidovaných loupeží od roku 1973
Příloha č. 7 Vývoj stavu obviněných a odsouzených v ČR v letech 2000–2013
Příloha č. 8 Indexy zastoupení vězňů ve vybraných zemích (poměr počtu vězněných osob v té které zemi k počtu obyvatel tamtéž)
Příloha č. 9 Počty vězněných osob dle World Prison Population List

Úvod

Žijeme v době neustálých změn – společenských, ale i v každodenním životě. Proto srovnání o zjištěných nových jevech, výrazných změnách zpravidla vztahujeme jen k roku předchozímu a zapomínáme, co závažného se událo před dvěma – deseti lety. Proto je důležité některé informace zachovávat v jejich dlouhodobém vývoji – např. změny v průběhu deseti, dvaceti, padesáti let atd. Jen tak lze docházet k závěrům, zda naše poslední poznatky jsou opravdu změnou, nebo jen opakujícím se výkyvem ve vývojovém trendu jinak sledující již dlouhou dobu stejný vývoj.

Tento názor je základem každoročně (již od roku 1992) Institutem pro kriminologii a sociální prevenci vydávaných publikací, jejichž cílem je uceleně popsat stav kriminality v roce předcházejícím, s využitím všech oficiálních i vnitroresortních informačních zdrojů, a to včetně materiálů dostupných jen na internetu, a porovnat s dlouhodobým minimálně desetiletým vývojem kriminální scény. Nedílnou součástí studie jsou proto časové řady vybraných ukazatelů kriminality, a to od počátku počítačového zpracování statistických dat o kriminalitě, tj. od let 1973 a 1974. „Analýza trendů kriminality v roce…" má podobu tištěnou, ale je k mání i v elektronické podobě na webových stránkách IKSP.

Při zpracování všech v publikaci obsažených kapitol jsou maximálně využívány statistické údaje získané z Policejního prezidia ČR, a to v posledních letech též s využitím internetu. Tyto základní údaje jsou doplněny o statistické údaje z resortu Ministerstva spravedlnosti ČR, o informace a údaje ze zpráv Nejvyššího státního zastupitelství, z ročenek Vězeňské služby a z některých dalších resortních i mimoresortních materiálů hodnotících stav a vývoj kriminality a stav a vývoj počtu stíhaných, obžalovaných, odsouzených a vězněných pachatelů v tom kterém roce a v podobě vývojových řad. Vydáním studie se snažíme jednak zveřejnit vlastní pohled na kriminalitu v určitém období, jednak soustředit všechny základní dostupné informace o stavu kriminality, a to bez úzké resortní specializace a v kontextu delšího časového vývoje. Tím, že „analýza" má i tištěnou podobu se její užití ještě rozšiřuje a je opakovaně kladně hodnocen komfort, který tištěná podoba uživatelům poskytuje.

Cílem publikace je informovat co nejširší odbornou veřejnost, ale i všechny případné další zájemce o trendech kriminality v České republice s využitím posledních dostupných resortních dat mapujících kvantitativní ukazatele o kriminalitě v České republice.

V první kapitole studie komentuje vedoucí autorského kolektivu (A. Marešová) **základní ukazatele o kriminalitě v roce předchozím a jejich změny v posledním desetiletí**, dále uvádí **informace o pachatelích**, v členění podle pohlaví, věku, recidivy. Obecně jsou zde popsány změny v počtu evidovaných obětí a **některé informace o sebevraždách.** Na tuto část navazují v závěru studie publikované přílohy – tabulky, které současně doplňují v příspěvku uvedené grafy o další statistická data.

Další kapitoly informují o aktuální problematice s kriminalitou související, která je však v resortních materiálech zpracovávána kuse, bez širších souvislostí a trendových změn. Autory jednotlivých kapitol této publikace jsou jen pracovníci IKSP.

V druhé kapitole je popsán **organizovaný zločin na území České republiky** v jeho vývoji až do roku 2013. Informace o něm vycházejí ze soustavného kriminologického výzkumu, který začal v České republice na začátku 90. let. V roce 2014 se uskutečnilo **XXI. expertní šetření**, v němž se **27** pracovníků speciálních útvarů Policie České republiky (Služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) a Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha vyjádřilo ke struktuře a formám činností organizovaných zločineckých skupin za rok 2013. V kapitole je prezentována pouze část výsledků, zaměřených na kvantitativní údaje, vypovídající o struktuře zločineckých skupin působících na území České republiky a o skladbě jejich zločineckých, případně i podpůrných aktivit.

Ve třetí kapitole nazvané „Strach z kriminality ve výzkumech IKSP“ se pojednává o **vývoji obav z konkrétních forem trestné činnosti** mezi občany, a to především na podkladě dat dvou reprezentativních šetření, provedených v letech 2005 a 2012. Tato data jsou doplněna dalšími zdroji.

Čtvrtá kapitola je věnována problematice **obětí trestné činnosti** v České republice v roce 2013 a jejím vývojovým trendům a je nejrozsáhlejším materiálem poskytujícím souhrnné informace o obětech jinde nezveřejněných. Její součástí jsou též tabulky obsahující statistické údaje o obětech v maximálně podrobném členění.

Poslední kapitola je věnována problematice recidivy u trestného činu krádeže. Podle statistických údajů, které se zabývají strukturou kriminality a podílem jednotlivých trestných činů na celkové kriminalitě, je v České republice **krádež** tím vůbec nejčastěji se vyskytujícím trestným činem, a to bez ohledu na období a regionální rozložení. Pachatelé krádeží tvoří i nejčetnější skupinu mezi vězněnými osobami. Zpravidla jsou též nejčetnějšími recidivisty mezi všemi pachateli trestných činů. Nový trestní zákoník zpřísnil postih v případech speciální recidivy a pátá kapitola je zaměřena na to, jak se tato změna projevila v justiční praxi. Obsahuje i návrh řešení na případnou změnu trestního zákona.

Vzhledem k množství navzájem nesouvisejících grafů, tabulek, poznámek pod čarou a příloh jsou tyto pro lepší přehlednost v každé kapitole číslovány zvlášť.

Marešová

Kapitola 1

Trendy kriminality v ČR v roce 2013

(především z pohledu statistik Policie ČR)

Alena Marešová

Rok 2013 bude v oblasti vývoje kriminality v ČR už trvale spojen s amnestií prezidenta republiky vyhlášenou k 1. 1. 2013. Většinová společnost byla touto rozsáhlou novoroční amnestií prezidenta Klause nemile zaskočena, protože možnost amnestie v různých průzkumech veřejného mínění opakovaně a razantně odmítala a její případné uskutečnění spojovala s nárůstem kriminality. Odborná veřejnost pak byla v rámci provedené amnestie překvapena faktem, že amnestii nedoprovázelo žádné systémové řešení problémů, které vyvstaly již v průběhu a jako výsledek Havlovy amnestie v roce 1990.

Důsledkem amnestie prezidenta Klause bylo propuštění více než 6 tis. vězňů z českých věznic a zastavení tisíců rozpracovaných trestních kauz (celkem více než 100 tis. kauz). (Největší nevoli veřejnosti však neskliditlo propuštění vězňů z věznic, ale abolice obsažená v proslulém článku 2., která dle Nejvyššího státního zastupitelství omilostnila pachatelé 327 závažných případů ekonomické kriminality).

Koncem roku 2011 IKSP realizoval omnibusového šetření na téma: Jak vnímá vězeňství v ČR veřejnost. Záměrem šetření bylo zmapovat na reprezentativním vzorku občanů ČR jejich vnímání současného stavu českého vězeňství. Krátkým dotazníkem oslovila vybraná agentura cca 1 000 respondentů. Byla v něm otázka zaměřena na zjištění: Jakým způsobem by se dala ve vězeňství část peněz vynakládaných na jeho provoz ušetřit. Jednou z navrhovaných alternativ bylo ***vyhlášení amnestie – více než 80 % respondentů tento způsob šetření peněz na vězeňství důrazně odmítlo****. Vůči individuálním milostem byl odpor trochu menší, ale stejně více než 70 % odmítlo i tuto možnost.*

K l. lednu 2013 bylo v českých věznicích vězněno 22 638 osob Po vyhlášení amnestie se propouštělo ve všech 36 českých věznicích. K 28. lednu 2013 bylo propuštěno z výkonu trestu 6 401 osob. Počet vězněných osob se zmenšil zhruba o třetinu. Amnestie vyhlášená prezidentem republiky ovlivnila i řešení cca 12 tis. případů trestu obecně prospěšných prací (nejčastěji uložených za TČ krádeže, zanedbání povinné výživy, maření výkonu úředního rozhodnutí, výtržnictví), u trestu domácího vězení se týkala cca 340 případů, u podmíněných odsouzení s dohledem probačního úředníka cca 8 000 případů.

V roce 2013 bylo v České republice v policejní statistice evidováno 325,4 tis. trestných činů. Ve srovnání s předchozím obdobím se zastavil několikaletý trend poklesu kriminality, který vyvrcholil v roce 2012, a naopak došlo k mírnému navýšení počtu evidovaných trestných činů. Ve srovnání s rokem 2012 nárůst představoval cca 7 %. Toto navýšení bylo jak policií, tak i dalšími orgány činnými v trestním řízení, hodnoceno mimo jiné jako důsledek realizované amnestie. Část amnestovaných (nejen propuštěných vězňů, ale i těch, jejichž případ byl ukončen ve stádiu předcházejícím soudnímu řízení) ihned po omilostnění začala páchat novou trestnou činnost. Jen do konce roku 2013 spáchali amnestovaní více než 5 tis. z objasněných trestných činů a je předpoklad, že i mnoho neobjasněných, a právě proto je lednová amnestie uváděna jako jedna z příčin nárůstu kriminality v ČR.

Avšak amnestie takového rozsahu zůstávají stále jevem výjimečným, a to, co ovlivňuje změny ve struktuře kriminality i v jejím rozsahu je spíše stále se měnící trestní legislativa a změny jiných než trestně právních norem např. v pojišťovnictví, správním právu apod.

K radikální změně ve struktuře kriminality ČR došlo zhruba před necelými deseti lety, kdy se zvýšil podíl tzv. **ostatní a zbývající kriminality**[1]. V dalších letech, včetně období platnosti nového trestního zákoníku, podíly jednotlivých druhů kriminality ve struktuře kriminality zůstávají

1 Ostatní a zbývající kriminalita zahrnuje především: maření výkonu úředního rozhodnutí, výtržnictví, sprejerství, drogovou kriminalitu, podílnictví, poškozování cizích práv, zanedbání povinné výživy, dopravní nehody silniční, v krátkém období též řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění aj.

téměř neměnné. Pětinu ze všech policií v tom kterém roce evidovaných trestných činů (v roce 2013 to bylo rovných 20 %, což představovalo cca 65 tis. evidovaných trestných činů, a u mladistvých pachatelů dokonce 40 % ze všech jimi v tom roce spáchaných trestných činů) tvoří trestné činy označované jako ostatní a zbývající kriminalita. V současnosti skutky této kategorie spolu s trestnou činností páchanou prostřednictvím internetu, především zneužíváním sociálních sítí, prokazatelně ovlivňují rozsah kriminality v ČR a její vývojové trendy. Logickým následkem změn struktury kriminality je pak výrazná změna skladby osob, ze kterých trestní stíhání, rozsudek soudu a případné uvěznění dělá osoby obviněné z trestných činů, obžalované, odsouzené a vězněné osoby.[2] **V roce 2013 bylo za ostatní a zbývající kriminalitu stíháno a vyšetřováno více než 50 tisíc osob a za majetkovou trestnou činnost celkem „jen" 36 tis. osob.**

Vliv rekodifikace trestního práva přijetím nového zákona od 1. ledna 2010 se ve struktuře kriminality, ale i v celkovém počtu policií evidovaných trestných činů v České republice, zatím nijak výrazně neprojevil. Nový zákon definoval nová ustanovení kriminálního jednání, nicméně většina z těchto nově vzniklých ustanovení byla již stíhána podle zákona předchozího.

K určitým výkyvům, byť nikoliv výrazným, dochází v posledních letech v počtu přestupků evidovaných Policií ČR. Ty však do evidované trestné činnosti zpracovávané do základních statistických sestav nejsou zahrnovány. Např. v roce 2010 řešila policie v ČR celkem 1,36 mil. přestupků, v roce 2011 již 1,63 mil. přestupků, v roce 2012 opět „jen" 1,34 mil. přestupků a v roce 2013 1,33 mil. přestupků (z toho cca 750 tis. řešila služba pořádkové policie a 532 tis. služba dopravní policie).

Graf č. 1 Struktura kriminality v roce 2013

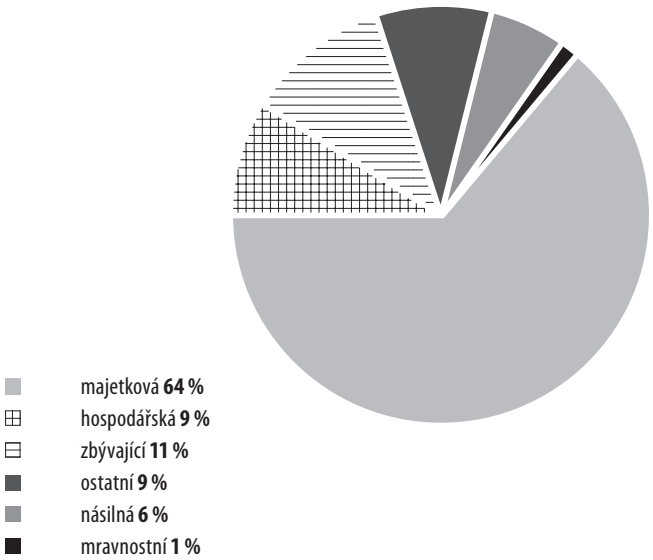

2 V období let 1994–2007 bylo cca 10 % obyvatel ČR – konkrétněji více než 930 tisíc. osob stíháno nebo vyšetřováno Policií ČR pro podezření ze spáchání trestného činu. Srov. Marešová, A., Kotulan, P., Martinková, M. *Sonda do problematiky osob v ČR poprvé trestně stíhaných a poprvé vězněných*, IKSP, Praha 2004, ISBN 80-7338-034-X, s. 12

Jak je z grafu struktury kriminality v roce 2013 patrno, žádné změny v podílu jednotlivých druhů kriminality se nekonají, a to přesto, že v roce 2013 se počet evidovaných trestných činů u všech jednotlivých druhů kriminality mírně zvýšil. Takže rok 2013 lze též označit jako „**rok mírného nárůstu** téměř všech hodnot sledovaných statistikami orgánů činných v trestním řízení“.

Na základních složkách kriminality se však nic nezměnilo. **Rozhodující složkou kriminality celkové trvale zůstává majetková kriminalita, která již třetí desetiletí určuje trendy vývoje kriminality v ČR.** Je také druhem kriminality s nejnižší objasněností – jen u cca 20 % z celkové majetkové kriminality je pachatel „známým pachatelem“.

Graf č. 2 Majetková trestná činnost v letech 2004 až 2013 (dle rozdělení Policie ČR)

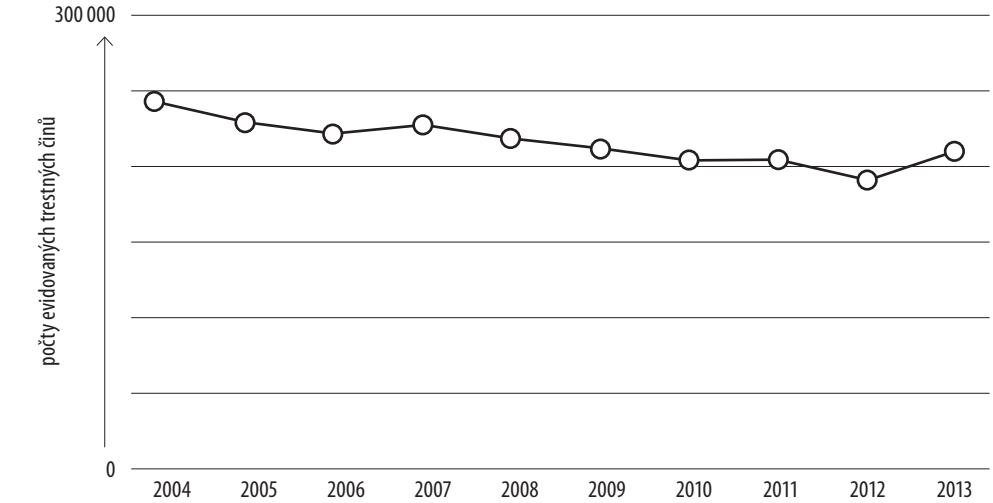

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
počty trestných činů	243 808	229 279	221 707	228 266	219 347	212 168	203 717	203 675	194 970	209 351

Tento vývoj v posledních letech znázorňuje až do roku 2013 mírně klesající křivka evidovaných trestných činů a mírně stoupající křivka počtu objasněných trestných činů – tj. trestných činů, u kterých je pachatel znám či zjištěn – srov. graf 3.

A právě u počtu objasněných trestných činů je též nezbytné uvádět podíl trestných činů tzv. ostatní kriminality, protože zpravidla se jedná o pachatele známé již při zaevidování trestného činu policií – u zanedbání povinné výživy, dopravních skutků, maření výkonu úředního rozhodnutí apod. – tj. o pachatele, které policie nemusí zjišťovat. Tato skutečnost pak výrazně ovlivňuje procento objasněnosti a svým způsobem motivuje policii k evidování takových trestných činů spíše než krádeží, kde pachatele je velmi těžké zjistit i usvědčit.

Graf č. 3 Trestné činy evidované Policií ČR v letech 2004–2013

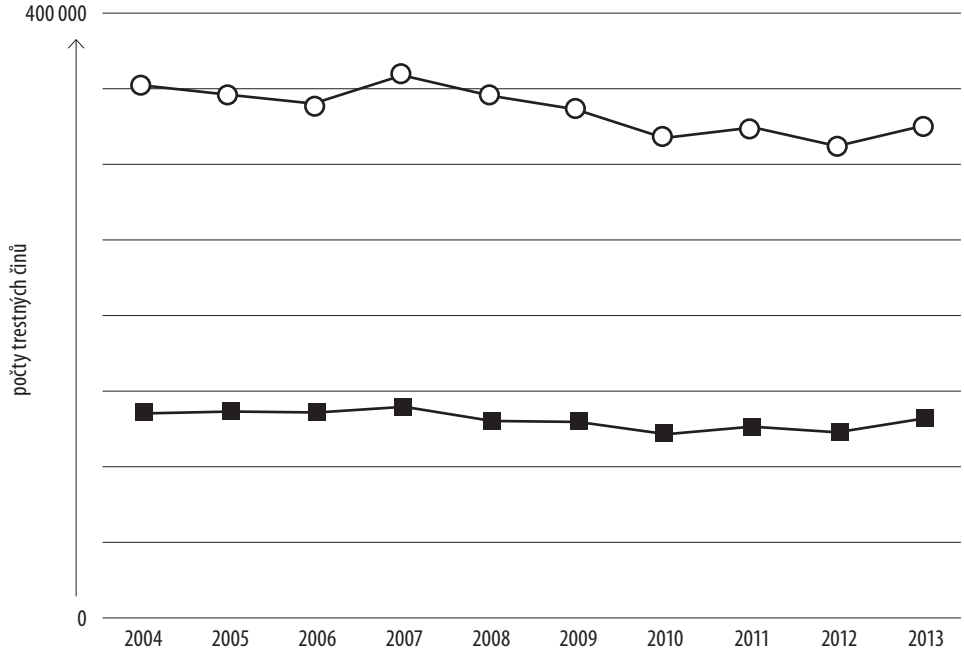

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
○ evidované	351 629	344 060	336 446	35 391	343 799	332 829	313 387	317 177	304 528	325 366
■ objasněné	134 444	135 281	133 695	138 852	127 906	127 604	117 685	122 238	120 168	129 181

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013 (ve srovnání s rokem 2012), která z pohledu policií evidované kriminality situaci v ČR označuje jako stabilizovanou, uvádí čtyři nejčetnější trestné činy, které v souhrnu tvořily více než 70 % veškeré policí evidované trestné činnosti v roce 2013. Byly to tradičně: 1) trestný čin krádeže, 2) poškození cizí věci 3) maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a 4) zanedbání povinné výživy.

Mírné zvýšení evidované kriminality bylo v roce 2013 doprovázeno mírným zvýšením u všech základních druhů kriminality: násilné, mravnostní, majetkové, drogové i hospodářské. Nejvíce u majetkové – právě zde se projevila „aktivita" čerstvě amnestovaných osob. Nárůst se týkal zejména krádeží prostých i vloupáním, krádeží motorových vozidel.

Po výrazném nárůstu v roce 2012 (o cca 40 % oproti roku předchozímu) v roce 2013 výrazně poklesly zjištěné **hmotné škody způsobené trestnou činností** (o 15 %.) na 29 mld. Kč.

Nejvyšší státní zastupitelství ve své Zprávě o činnosti za rok 2013 (str. 11) poukazuje na **dlouhodobý trend úspěšnosti v zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti**. Dává to mimo jiné do souvislosti s fungováním neformální sítě státních zástupců specializovaných na problematiku zajišťování výnosů z trestné činnosti. Výsledky dosažené v této oblasti byly hodnoceny jako vynikající i ze strany Evropské unie (OECD v roce 2013). Objem zajištěných hodnot v roce 2013 ve srovnání s rokem 2010 vzrostl téměř 7 x!

Také Policie ČR ve své zprávě uvádí, že v rámci trestního řízení v roce 2013 zajistila dosud největší objem majetkových hodnot, celkem 8,5 mld. Kč, což představuje 45 % nárůst ve srovnání s rokem předchozím. Největší objem zajistili policisté útvaru ÚOKFK (str. 9) Tento nárůst zdůvodňují kvalitním systémem finančního šetření v české policii.

Rozhodující vliv na výši zjištěných škod měla tradičně hospodářská kriminalita (konkrétně krácení daní). V roce 2013 se zastavil pokles počtu evidovaných trestných činů hospodářské kriminality a naopak jejich počet oproti roku 2012 vzrostl o cca 10 %.

Graf č. 4 Hospodářská trestná činnost v letech 2004–2013 (podle policejního členění)

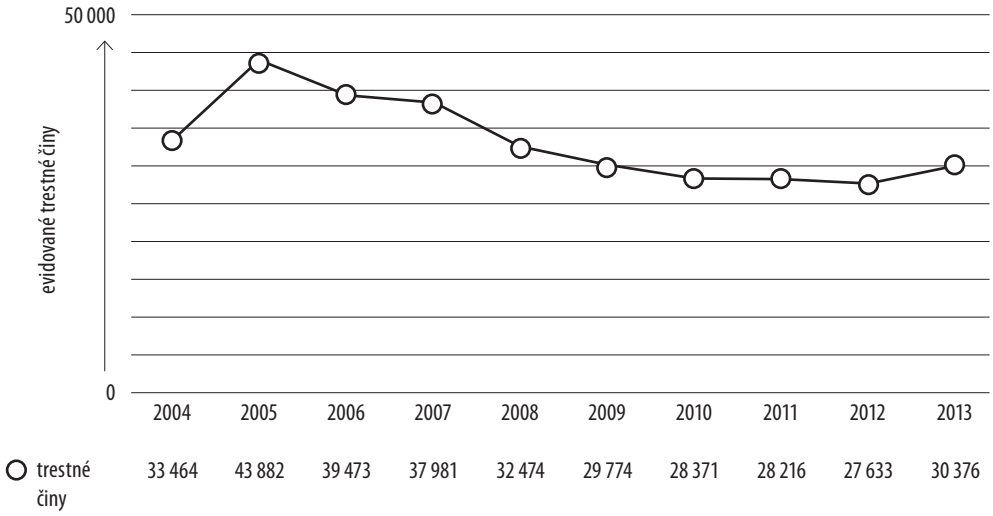

U hospodářské kriminality krajská státní zastupitelství upozorňují na pokračující **nárůst sofistikovanosti daňové trestné činnosti**, kdy jednání pachatelů je předem dobře připravené (často ve spolupráci s právníky, ekonomy, daňovými poradci) a má charakter tzv. **karuselových (kolotočových) obchodů** (str. 10). Tj. jedná se o protáčení zboží, které ani není určeno ke konečnému prodeji zákazníkům, mezi podvodníky různých států jen za účelem získání daňových výhod. Kromě toho je u této trestné činnosti předpokládána vysoká latence.

U korupční trestné činnosti se zatím příliš nedaří odhalovat pachatele, zejména tam, kde je uplatňována nejčastěji a s největší způsobenou škodou – v oblasti veřejných zakázek a čerpání státních prostředků. Nadále dle státních zastupitelství (str. 4) absentuje důsledná a systémová kontrolní činnost specializovaných kontrolních orgánů, jenž by byla využitelná v trestním řízení. Není poskytována dostatečná ochrana whistleblowerům[3], a proto není účinně zasahováno proti latentní korupční činnosti.

Zvláštní pozornost v roce 2013 byla v materiálech policie i státních zastupitelství věnována problematice násilí. Nejen násilné kriminalitě, ale i násilí uplatňovanému pachateli při páchání dalších trestných činů. Je stále zdůrazňována narůstající agresivita a brutalita pachatelů, zejména u mladistvých a osob mladších 15 let, a to přesto, že trestná činnost mládeže celou řadu let podle resortních statistik výrazně klesá.

3 Angl. „ten, kdo hvízdá na píšťalku" – zpravidla bývalý zaměstnanec, který upozorní oprávněnou instituci na nelegitimní, nezákonné praktiky na bývalém pracovišti. Je to ten, který jedná v dobré víře a oznámením nesleduje vlastní prospěch. Wikipedie.

Graf č. 5 Násilná trestná činnost v letech 2004–2013

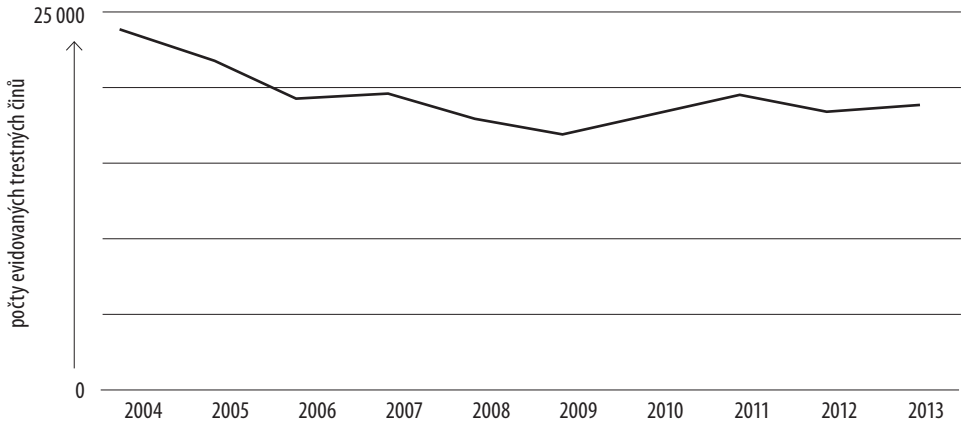

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
trestné činy	23 579	21 684	19 171	19 551	17 875	16 887	18 073	19 409	18 358	18 689

Graf č. 6 Trestná činnost v jednotlivých územních celcích v letech 2002 až 2013

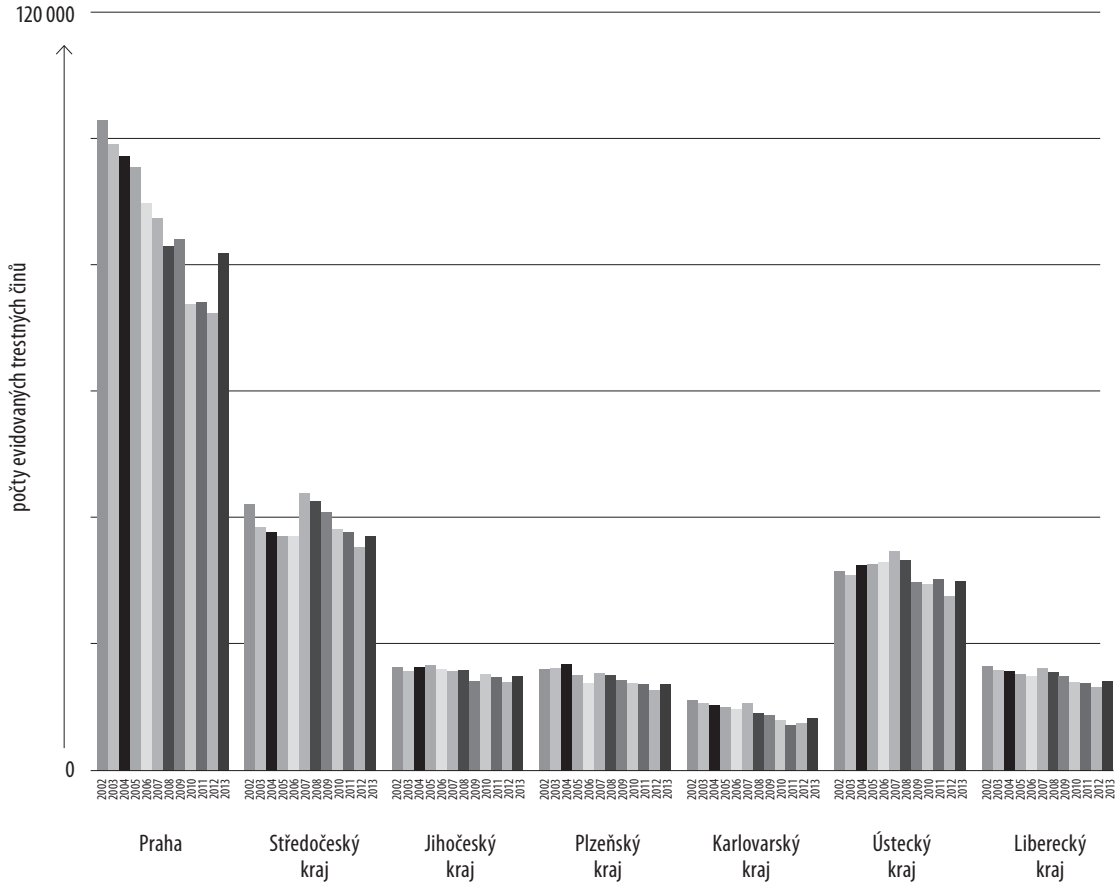

Policie uvádí, že u násilné kriminality nejvíce vzrostl počet trestných činů porušování domovní svobody a nebezpečného vyhrožování. Také vzrost počet trestných činů násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci. **Počet vražd v roce 2013 byl sice v historii jeden z nejnižších – 182 skutků**, ale jak uvádí policie i státní zastupitelství, řada vražd byla spáchána s mimořádnou brutalitou. Velký počet vražd byl spáchán na seniorech, na vlastních rodičích či prarodičích (str. 13 ZSZ). Pachateli byly osoby mladistvé nebo ve věku blízkém mladistvým. Také další násilí často směřovalo proti seniorům a osobám hendikepovaným fyzicky či sociálně. Značná část útoků bývá vyprovokována malichernými příčinami.

Regionální rozložení kriminality v ČR i v roce 2013 zůstává zhruba stejné jako v předchozích létech.

K mírnému nárůstu počtu policií evidovaných trestných činů došlo v roce 2013 ve všech 14 krajích.

Nejvyšší podíl na evidované kriminalitě i největší nárůst byl zjištěn, jak jinak, v hlavním městě. Podíl (cca čtvrtinový) hlavního města Prahy na celkové kriminalitě odpovídá zkušenostem s kriminalitou v jiných hlavních městech, a je především výsledkem vysokého podílu Prahy na majetkové (nejen u krádeží) a hospodářské kriminalitě, avšak i v ostatních druzích kriminality se hlavní město drží na předních místech – např. v počtu vražd a loupeží, ale i trestných činů spáchaných cizinci. Současně se Praha dlouhodobě vyznačuje nejnižší mírou objasněností evidovaných trestných činů – v roce 2013 to bylo 22 %. **Celkové procento objasněné trestné činnosti v celé ČR v roce 2013 přitom představovalo zhruba dvojnásobek – 39,5 %. Nejvyšší bylo u vražd – 93,1 % a nejnižší u kapesních krádeží – 5 %.**

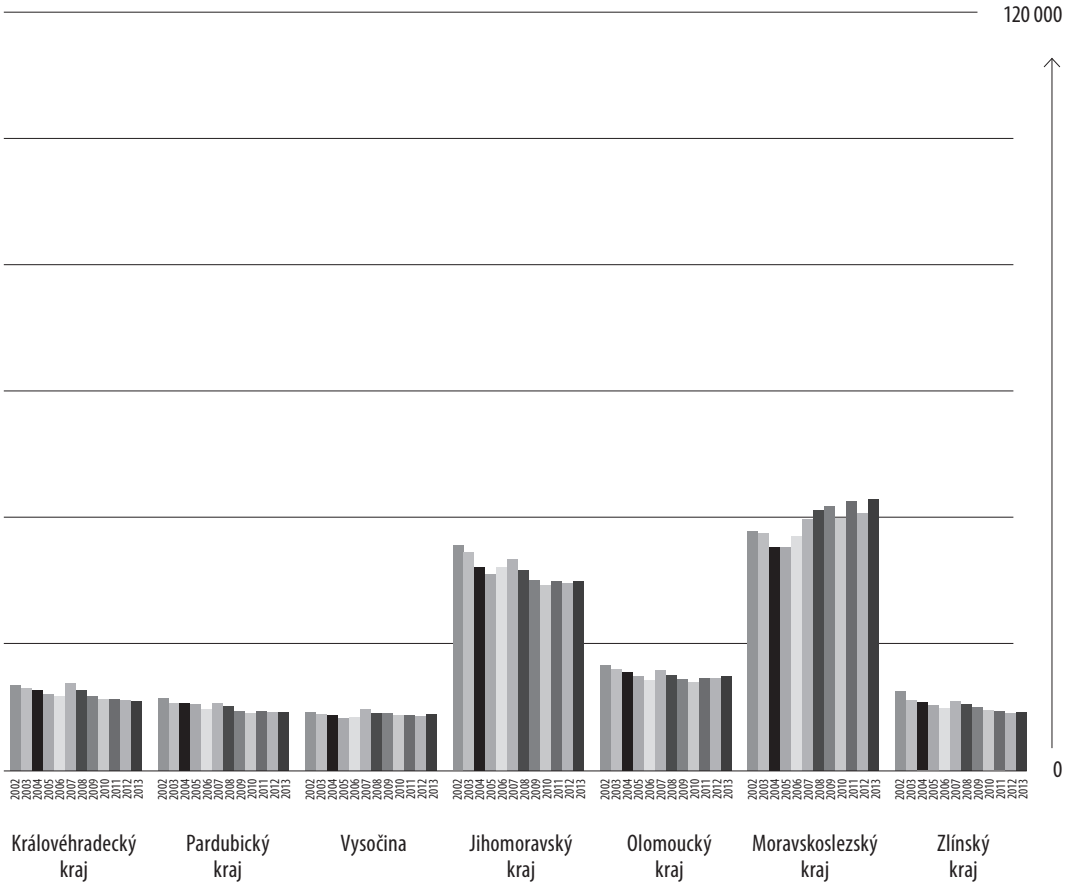

Druhé místo v podílu trestných činů v roce 2013, též tradičně, si drží Moravskoslezský kraj s 13 % a (po rozdělení Severočeského kraje do dvou územních celků) třetí – Středočeský kraj, s 11 %. Pokud by nedošlo k územnímu rozdělení severu Čech – Severočeský kraj, s obdobnými problémy a složením obyvatel jako Moravskoslezský – by byl v roce 2013 zaujal, co do počtu evidovaných trestných činů, druhé místo, hned za Prahou.

Zamořenost jednotlivých územních celků ČR kriminalitou v roce 2013 – blíže viz příloha.

Stíháno a vyšetřováno bylo v ČR za objasněnou trestnou činnost (cca 130 tis. trestných činů) celkem 117 670 osob. Ve srovnání s rokem předchozím tak došlo k mírnému nárůstu, stejně jako téměř ve všech kriminální statistikou sledovaných hodnotách. Jak uvádí zpráva nejvíce vzrostl počet pachatelů úvěrových podvodů, trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a krádeže vloupáním.

Obžalováno bylo v roce 2013 celkem 34 275 osob, u 63 759 osob byla věc vyřízena ve zkráceném přípravném řízení. Odsouzeno bylo 77 976 osob – i zde došlo k mírnému nárůstu ve srovnání s rokem předchozím.

Graf č. 7 Počty osob stíhaných, obžalovaných a odsouzených v ČR v posledních 10 letech (ze statistik MS ČR zpracovala Marešová)

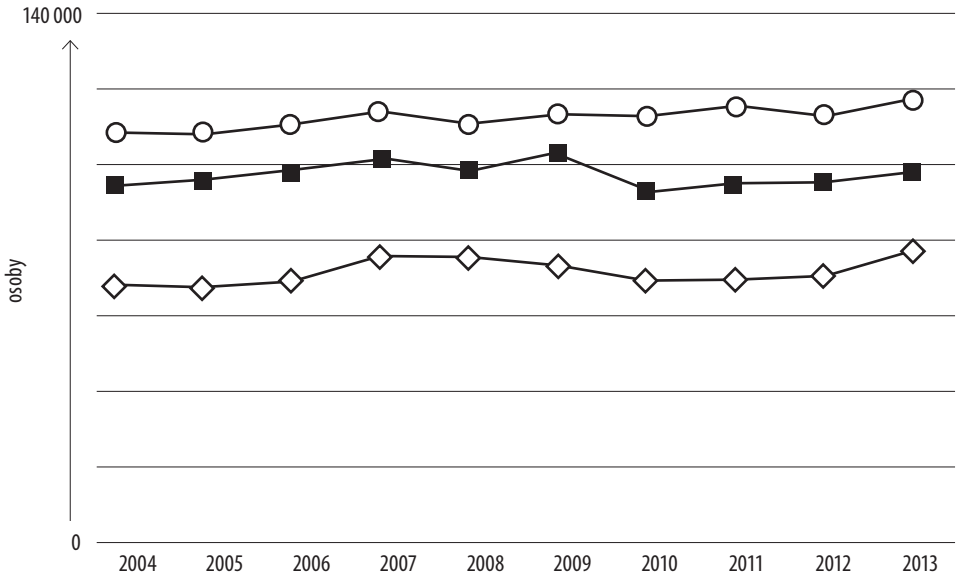

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
○ stíháno	108 061	108 100	110 339	113 813	110 411	113 217	112 477	114 975	113 024	117 682
■ obžalováno	94 430	95 767	97 880	101 240	98 446	102 667	92 807	94 618	95 218	98 034
◇ odsouzeno	68 443	67 561	69 445	75 728	75 761	73 787	69 953	70 084	71 471	77 976

Výrazným prvkem při pohledu na skladbu známých pachatelů v roce 2013 se stal fakt, že mezi nimi výrazně převažovali recidivisté – z výše uvedených 118 tisíc představovali 62 tisíc, což představovalo „historické maximum“. Tomu odpovídal i vysoký procentní podíl recidivistů mezi všemi policií stíhanými pachateli – 52,6 %. Zjištěné je v souladu s dlouhodobým trendem nárůstu podílu recidivistů jak mezi pachateli, tak následně i mezi odsouzenými a vězněnými osobami.

Pachatelé – recidivisté sice již nejsou, od doby platnosti nového trestního zákoníku, ve statistice soudů vyčleňovány jako zvláštní kategorie pachatelů, ale stále je k recidivě přihlíženo jako k možné přitěžující okolnosti při udělování trestu.

V roce 2013 kriminální recidivisté spáchali 77 vražd (což představuje 47 % ze všech objasněných evidovaných vražd), více než 7 tis. dalších násilných trestných činů (57 % ze všech objasněných), více než 500 mravnostních trestných činů (37 % z objasněných), trestných činů krádeže **vloupáním – 92 % z objasněných trestných činů, krádeží prostých 87 %,** trestných činů zanedbání povinné výživy – 64 %, podvodů – 51 %, úvěrových podvodů – 45 %, ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství – 35 %. Je zjevné, že opatření uplatňovaná proti recidivě jsou opravdu neúčinná.

Počet trestných činů spáchaných v roce 2013 cizími státními příslušníky i podíl pachatelů – cizinců stíhaných policií zůstává téměř totožný s rokem 2012. Policie ČR zdůrazňuje nárůst drogové kriminality páchané především Vietnamci a vysoký podíl na trestné činnosti páchané v organizované skupině.

Graf č. 8 Osoby stíhané a vyšetřované Policií ČR v letech 2004 až 2013

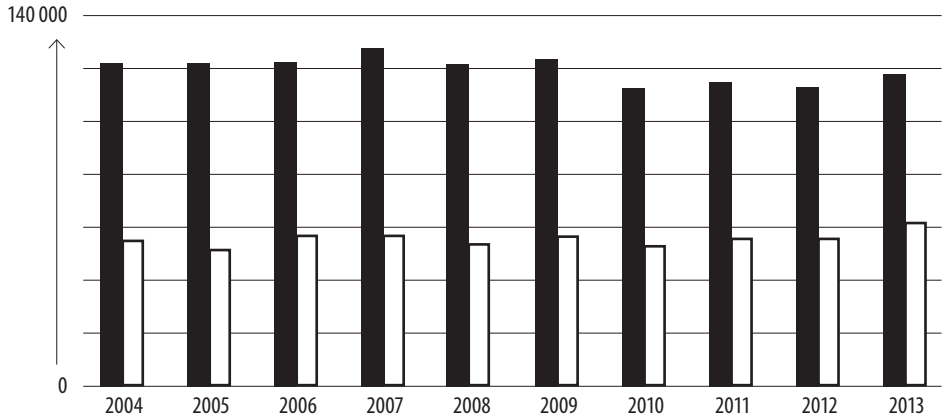

stíhané	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
celkem	121 531	121 511	122 753	127 718	122 053	123 234	112 477	114 975	113 024	117 670
z toho rec.	54 880	51 553	56 661	56 773	53 321	56 594	53 405	55 717	56 488	61 934

Kriminalita žen stále zůstává v určitém pozadí za kriminalitou mužů, ale i za kriminalitou mládeže, a to přesto, že se, alespoň z pohledu policejních statistik, stává zajímavější. Kriminalita dětí a mladistvých již v delším časovém období klesá, avšak kriminalita žen stagnuje, či spíše mírně stoupá. Tak tomu bylo i v roce 2013 – podíl žen činil 14 % ze všech známých pachatelů, podíl dětí a mladistvých necelá 4 %.

Doménou žen je zpravidla majetková trestná činnost – především krádeže. Konkrétně v roce 2013 to byly tzv. krádeže v jiných objektech. Velmi výrazně jsou však zastoupeny v úvěrových podvodech – v roce 2013 tvořily více než polovinu za tento trestný čin stíhaných pachatelů. Vysoký je jejich podíl na spáchaných podvodech a zpronevěrách. Často jsou stíhány za zanedbání povinné výživy a podílnictví. Výrazně roste jejich podíl na dopravních nehodách silničních způsobených z nedbalosti.

Celkem v roce 2013 bylo policií za spáchání trestného činu **stíháno a vyšetřováno celkem 16 736 žen a jejich podíl mezi všemi pachateli se mírně zvýšil na 14,2 %.**

Pokud porovnáme, za co nejčastěji byli policií v ČR stíháni známí pachatelé v roce minulém, tak zjistíme, že přestože rozsah kriminality jednoznačně určují svojí početní převahou mezi pachateli muži, ženy, s výjimkou úmyslného ublížení na zdraví, se svým pořadím nejčastějších trestných činů od mužů téměř neliší.

Z celkového počtu policií v roce 2013 stíhaných a vyšetřovaných osob (117 670 osob – známých pachatelů) bylo téměř 90 % pachatelů (což představuje okolo 100 tis. osob) stíháno za trestnou činnost uvedenou v grafu 9. **Mezi všemi známými pachateli výrazně převažovali dospělí muži (cca 80 % z celkového počtu), převážně recidivující v trestné činnosti (více než polovina z celkového počtu).**

Graf č. 9 Počty pachatelů stíhaných Policií ČR za 10 nejčastěji se vyskytujících objasněných trestných činů v roce 2013

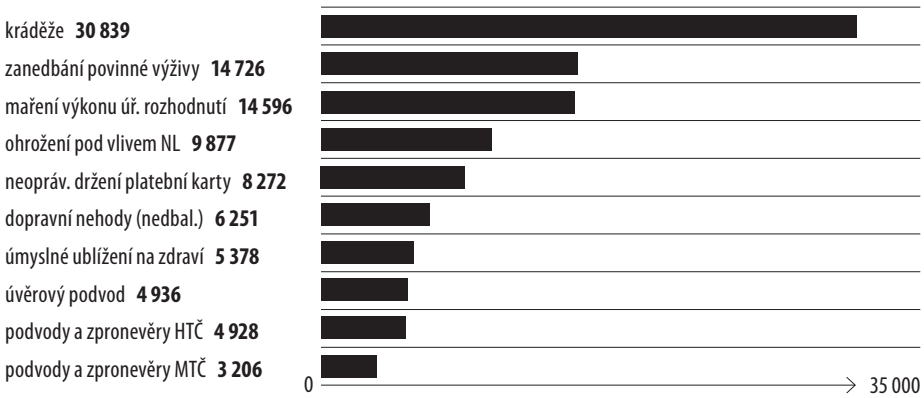

Jednou z mála sledovaných hodnot, kde **došlo v roce 2013, ve srovnání s rokem 2012, k poklesu byla kriminalita mládeže**, a to dokonce k relativně výraznému poklesu. U dětí do 15 let se jednalo o cca 10 % pokles a u mladistvých o cca 20 % v počtu spáchaných skutků. Podle věku pachatelů tak v poslední době můžeme rozdělit kriminalitu na kriminalitu mládeže, která má klesající vývojový trend a kriminalitu dospělých, která léta osciluje kolem 110 tis. známých pachatel ročně. Srov. graf 11.

Nejčastější trestnou činností, pro kterou jsou děti i mladiství vyšetřováni, je majetková kriminalita (zejména krádeže vloupáním), následuje násilná kriminalita s úmyslným ublížením na zdraví a loupežemi. Pokud jde o vraždy, tak v roce 2013 děti do 15 let spáchaly 3 vraždy a mladiství 7 vražd.

Velkým problémem, v souvislosti s novými jevy v páchání trestné činnosti, je účast značné části mládeže na vytváření, udržování a rozšiřování sociálních vztahů s využitím internetu a dalších komunikačních sítí. Na sociálních sítích se totiž stále častěji odehrávají kriminální aktivity, jejichž pachateli, ale i oběťmi jsou děti a mladiství. Avšak převažují zde trestné činy, které nejsou policií evidovány a proto je lze označit jako latentní kriminalitu. Dokonce někteří kriminologové razí názor, že trestná činnost mládeže se v současnosti částečně přesouvá z „ulice“ na sociální sítě

Státní zástupci ve své zprávě, str. 22, navazují na statistiky policie a upozorňují na výrazný pokles počtu trestných činů (provinění), kde pachatelem byl mladistvý.

Graf č. 10 Věk stíhaných a vyšetřovaných pachatelův roce 2013

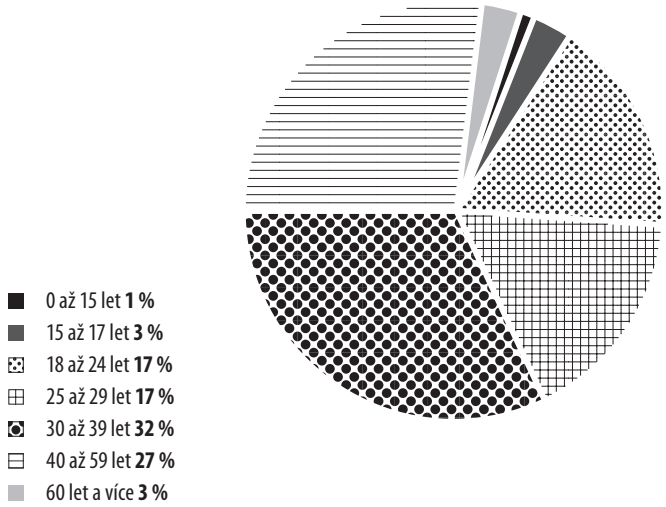

Graf č. 11 Vývoj počtu známých pachataelů dospělých a nedospělých (do 18 let)

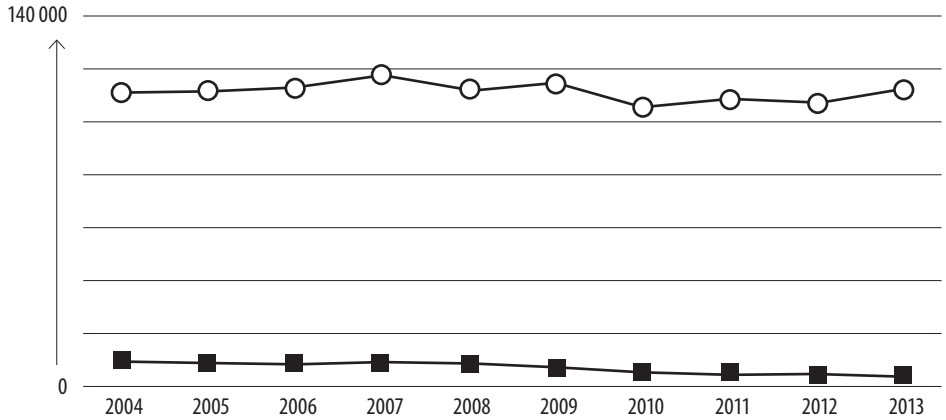

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
dospělí pachatelé	111 600	112 516	113 918	118 791	113 316	115 802	106 861	109 369	108 167	113 480
do 18 let	9 931	8 995	8 835	8 957	8 737	7 433	5 616	5 606	4 857	4 190

Výrazně klesající trend kriminality pachatelů do 18 let bývá vysvětlován jednak nepříznivým demografickým vývojem v ČR, jednak převládajícím podílem neobjasněných trestných činů u policií evidované trestné činnosti, tj. převažujícím podílem pachatelů s nezjištěnou totožností (tj. i neznámého věku) nad známými pachateli. Zda tomu tak je skutečně, nelze statistickými údaji prokázat. Jen jako zpochybnění vypovídací hodnoty resortních statistik o kriminalitě mládeže opakovaně uvádíme fakt, že nejnižší absolutní počet mladistvých pachatelů již delší dobu vykazuje region s nejvyšší kriminalitou a nejnižší objasněností – tj. hlavní město Praha.

Nezbytnou součástí informací o kriminalitě a pachatelích kriminálních skutků jsou **informace o obětech**. Blíže je této problematice věnována v této publikaci celá kapitola, proto je zde uveden jen základní graf ukazující vývojové tendence ve vývoji počtu policií evidovaných obětí trestných činů – fyzických osob.

Graf č. 12 Minimální počty obětí v letech 2004–2013

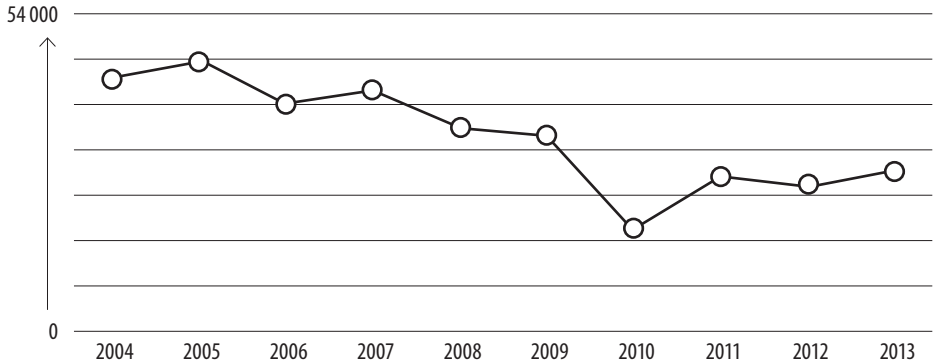

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
oběti	51 044	51 773	49 940	50 567	48 935	48 584	44 460	46 777	46 278	47 025

Z grafu je patrné, že i **u počtu obětí došlo v roce 2013 k mírnému zvýšení hodnot** (ve srovnání s rokem předchozím).

Informace o počtu spáchaných sebevražd naopak s problematikou kriminality nesouvisejí vůbec, ale je v tradicích analýz prováděných IKSP seznamovat veřejnost, zajímající se o problematiku sociálně patologických jevů, se statistikami policie, která sebevraždy eviduje. Určitým způsobem trendy ve vývoji počtu každoročně spáchaných sebevražd by mohly dokreslovat společenské klima hodnoceného období. Kromě toho v posledních letech Český statistický úřad, v jím každoročně vydávané Statistické ročence České republiky, informace o dokonaných sebevraždách neposkytuje (ani v tištěné, ani v internetové podobě). V ročence je uvedena v části Obyvatelstvo jen úmrtnost podle třídění: věk, muži, ženy, příčina smrti. V příčinách smrti však nejsou uvedeny ani sebevraždy, ani úmrtí mimo úmrtí v důsledku nemocí, které jsou tříděny podle 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů. Proto analýza IKSP je tak jediným běžně přístupným zdrojem některých dat o sebevraždách a sebevrazích.

Policie získává informace z „Hlášení o dokonané sebevraždě". Vždy, když je podezření, že se jedná o sebevraždu, lékař, který vyhotovuje úmrtní list, musí volat policistu a ten vyhotoví hlášení o dokonané sebevraždě. Hlášení je pak dále zpracováváno stejně jako ostatní formuláře statistik policie.

Hlášení, mimo základní identifikační informace o sebevrahovi a způsobu provedení sebevraždy, obsahuje zejména informace o rodinném stavu, zaměstnání, u nepracujících pak členění na – studující, důchodci, žena či muž v domácnosti, ve výkonu trestu apod., dále obsahuje tam, kde to lze zjistit, informace o vzdělání, motivu sebevraždy. Zvlášť jsou zjišťovány informace o příslušnících a zaměstnancích Policie ČR.

Tabulka č. 1 Sebevraždy v České republice v letech 2004–2013

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Muži	1459	1412	1322	1251	1245	1319	1501	1548	1467	1408
Ženy	350	363	336	283	317	424	329	344	319	332
Celkem	1809	1775	1658	1534	1562	1743	1830	1892	1785	1740

Zpracováno ze statistik Policie ČR.

Podíl žen mezi sebevrahy, obdobně jako u pachatelů trestných činů je nízký a neodpovídá zastoupení žen v populaci. Ženy mezi sebevrahy (dle statistik Policie ČR) představují cca pětinu. Je zajímavé, že ženy ve sledovaném období dosáhly vrcholu v počtu spáchaných sebevražd v roce 2009. U mužů nejvíce sebevražd bylo v roce 2011. Také trendy v roce 2013 obě pohlaví navzájem odlišují. V roce 2013 počet mužů, kteří sebevraždu dokonali, ve srovnání s rokem minulým mírně poklesl, počet žen naopak stoupl. Vzhledem k celkovému počtu sebevrahů v Čechách však takové nepatrné změny nelze interpretovat. Také proto, že chybí informace o počtu nedokonaných sebevražd – pokusech o sebevraždu. Teprve ze součtu obou druhů sebevražd – dokonaných a pokusů – by bylo možno alespoň orientačně usuzovat na vývojové trendy v této oblasti a dát je případně do souvislosti se společenskými událostmi.

Tabulka č. 2 Věk sebevrahů v roce 2013

Věk sebevrahů	Počet sebevrahů
Do 15 let	4
Od 15 do 18 let	15
Od 18 do 20 let	39
Od 20 do 25 let	104
Od 25 do 30 let	116
Od 30 do 40 let	287
Od 40 do 50 let	316
Od 50 do 60 let	352
Od 60 do 70 let	250
Od 70 do 90 let	238
90 let a více	19

Zpracováno ze statistik Policie ČR.

Pokud jde o věkové rozvrstvení sebevrahů, tak to se v roce 2013 (ve srovnání s rokem předchozím) mírně změnilo – došlo k posunu věkového rozložení směrem k mladším ročníkům v rozmezí 15–30 let. Stále však mezi sebevrahy výrazně převládají osoby ve věkovém rozpětí od 40 do 60 let (představují zhruba 40 % ze všech sebevrahů). **Největší zastoupení mají muži ve věku od 50 do 60 let.**

Policie u sebevrahů se snaží podchytit i důvody spáchání sebevraždy – tj. motivaci činu. V roce 2013 byly uváděny nejčastěji tyto důvody: **nejvíce sebevražd (u 388 osob), bylo motivováno psychickými problémy,** což představovalo cca 22 % ze všech sebevražd, dále **duševním onemocněním a náhlou depresí** – cca 20 %, fyzickou nemocí – cca 13 %, existenčními problémy – cca 12 %, rodinnými problémy – 8 %. U čtvrtiny sebevražd nebyl motiv zjištěn.

U věkových skupin nejvíce zatížených pácháním sebevražd (tj. osob středního věku) jsou jako nejčastější motiv (ve statistikách policie) uváděny psychické problémy a náhlá deprese – u cca třetiny z nich.

Obvyklým způsobem sebevraždy je v ČR od nepaměti oběšení, a to na celém území ČR u všech věkových kategorií. V roce 2013 takto ukončilo svůj život více než polovina sebevrahů. S velkým odstupem následují skoky pod pohybující se objekt, skoky z výšky, z okna (více než 300 případů v roce 2013). Na dalších místech podle způsobu provedení sebevraždy se již pořadí občas střídá. V roce 2012 i 2013 to bylo zastřelení legálně drženou, ale i nelegální zbraní, otravy léky, předávkování drogami aj. V jedenácti případech byla sebevražda spáchána úmyslnou havárií a ve třech služební zbraní.

Tabulka č. 3 Informace o zaměstnání osob, které dokonaly sebevraždu v roce 2013

Pracovní poměr	Počty sebevrahů
Dělníci	224
Samostatně činné osoby	126
Ostatní zaměstnaní	131
Starobní důchodci	356
Bez pracovního poměru	330
Invalidní důchodci	115
Žáci a studenti	65
Příslušníci ozbrojených sborů	8
Osoby ve vazbě a trestu	3
Další nepracující[4]	168
nezjištěno	214

Zpracováno ze statistik Policie ČR.

4 Z toho evidovaných na úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání – 19 osob.

Z poslední tabulky lze dovodit, že nejčastěji páchají sebevraždy osoby nezaměstnané, nepracující, důchodci apod. – téměř polovina ze všech osob, které v roce 2013 dokonaly sebevraždu, a to k tomu lze ještě připočítat s velkou pravděpodobností i osoby z řádku nezjištěno. Pokud tuto smutnou část kapitoly lze ukončit optimisticky, tak upraveným rčením – „práce a zaměstnání deprese a myšlenky na smrt zahání".

Souhrn a závěr

Již delší dobu se vede diskuse o tom, zda trend každoročního poklesu kriminality, konkrétně počtu evidovaných trestných činů, odpovídá skutečnosti – zda je skutečně v naší republice pácháno stále méně trestných činů, zda se tak výrazně snižuje počet pachatelů trestných činů z řad mládeže do 18 let apod. Přitom tento trend není jen specifikem ČR, ale i mnoha dalších zemích. Ve většině evropských i mnoha mimoevropských průmyslově rozvinutých zemích světa policií evidovaná kriminalita též velmi pozvolna klesá.

Nejvíce se diskusí o poklesu kriminality účastní kriminologové, tj. odborníci, kteří zkoumají kriminalitu jako svébytný sociálně patologický jev vznikající v každé společnosti, jehož rozsah zásadním způsobem ovlivňuje kvalitu života členů společnosti. Tyto diskuse nejčastěji probíhají na mezinárodních setkáních – kriminologických konferencích, seminářích a zpravidla jsou doprovázeny srovnáním vývojových trendů kriminality v různých zemích, které jednotliví účastníci takových setkání reprezentují.

Hledání odpovědi na otázku, zda pokles výskytu kriminálních jevů (argumentováno je jen policií evidovanou kriminalitou) odráží realitu, je zpravidla doprovázeno hledáním odpovědi na otázku: proč? Odpovědi na druhou otázku mají obvykle podobu hypotéz, teorií vycházejících z poznání příčin kriminality v konkrétním čase na konkrétním místě. Tyto teorie, byť budí veliké množství připomínek a výhrad, jsou velmi zajímavé, a proto zde, jen orientačně, uvádím některé z nich.

V základě jedné z teorií je názor, že kriminalita a zaměření trestní politiky spolu nejsou v návaznosti, každá z těchto oblastí žije vlastním – na druhé straně nezávislým životem. Trestní politika je poplatná především snaze zviditelnit politické směry v zemi, které s její pomocí (sliby na změnu) oslovují potenciální voliče. Kriminalita, jako součást sociálního života ve společnosti, je pak určována uspokojením potřeb části občanů (zločinců) kriminálním jednáním s maximálním využitím existujících (v určitém čase pro určitý druh kriminality) společenských podmínek. Oba subjekty kriminální scény – tj. trestní politika a utvářející ji politici, a kriminalita a její představitelé, se o sebe navzájem příliš nezajímají. Výjimku zde tvoří jen výrazné společenské změny, které působí druhé straně prokazatelně velké škody (a to v oblasti materiální, ale i nemateriální), nebo vytvářejí zvlášť příznivé podmínky pro nadstandardní zisky a výhody. Tyto změny se pak mohou odrazit v kolísání rozsahu kriminality.

Druhá teorie vysvětluje pokles kriminality faktem, že část tradičních pachatelů trestných činů – tj. mládež ve věku do 25–30 let přesunuje svůj život, ale i činnost, včetně té kriminální, na internetové (sociální) sítě – tj. do virtuálního světa. Platí to i pro mnohé druhy násilné trestné činnosti (vybíjení agrese) prostřednictvím her (simulující vraždy, přepadení, krádeže, vlastní zviditelnění osoby atd.). Tj. zjednodušeně – kriminalita z ulic zčásti mizí proto, že se přesunuje do virtuálního světa.

Také fakt, že sociální kontrola kriminality, díky sociálním sítím, nabývá do určité míry virtuální podoby a často vytváří vlastní normy chování (manipulací s jedinci a skupinami) virtuálního světa včetně určování, co je či není zločinem, zločinným jednáním má dopad na výskyt kriminality v ulicích.

Od 70. let do 90. let minulého století docházelo v Západní Evropě ke stálému každoročnímu zvyšování počtu vražd – v novém století již jen k poklesu jejich počtu. Trend v poklesu vražd je nápadný (mimo některé postkomunistické země) od 90. let. Na výskyt vražd ve světě se váže další teorie, která pracuje s pojmem přenos násilí do jiných zemí – jako příklad jsou uváděny USA, které jak formou pobytu značného počtu vlastních občanů na území jiných států (turismus, zaměstnání v cizině apod.), tak i formou vojenských akcí prováděných občany USA v jiných zemích, vyvolávají nebo rozšiřují důsledky násilných projevů, včetně kriminálních, na územích mimo jejich vlastní. Často se také stírají hranice mezi násilím považovaným za zločin a násilím ostatním, politicky vhodně zdůvodněným, které nebývá sankcionováno.

Další teorie vycházejí z poznání, že globalizace světa je doprovázena globalizací zločinu a globalizací pohledu státní administrativy na kriminalitu a postupů proti ní, a proto i vývojové trendy kriminality v jednotlivých zemích se sbližují.

Každá z uvedených teorií je sice diskutabilní, ale má i své opodstatnění v reálném světě, proto se mezi kriminology šíří, ale kterou z nich lze aplikovat na české podmínky, nebo zda pro ně platí nějaká úplně jiná – specifická pro ČR – touto otázkou se zatím nikdo nezabýval. Zajímavá je také skutečnost, že i když ve všech kriminologických teoriích je argumentováno převážně policejními statistikami, nikde není vedena významnější diskuse (v odborném tisku), zpochybňující hodnotu užitých statistik, včetně jejich závislosti na trestních zákonech jednotlivých zemí, které se navzájem značně liší. Také možnost, že v jednotlivých zemích je pokles kriminality způsoben zkvalitněním právního vědomí obyvatel, či zvýšením úcty k platným zákonům, nebo výsledkem kvalitní a účinné trestní politiky, není nikde prezentována. Snad v příštích letech budeme schopni na otázky, týkající se vývojových trendů kriminality, dát věcnými argumenty podloženou odpověď.

Zdroje:

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2013 (2014). Brno: NSZ ČR.

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013 (2014). Praha: MV ČE.

GILINSKIJ, J. (2014). Crime, Deviance and Social control in Epoch of Postmodern. Theses to reflections. *Prestupnosť, deviantnosť i socialnyj kontrol v epochu postmoderna* (stránky 36–40). Sankt-Petersburg: ALEF – PRESS.

KOLEKTIV. (2014). Prestupnosť, deviantnosť i socialnyj kontrol v epochu postmoderna. N. ISAJEV (Editor). Sankt-Peterburg: ALEF-PRESS.

KOSTJUKOVSKIJ, J. (2014). Crime and deviace in internet. *Prestupnosť, deviantnosť i socialnyj kontrol v epochu postmoderna* (stránky 170–173). Sankt-Petersburg: ALEF-PRESS.

MAREŠOVÁ a kol. (2012). *Analýza trendů kriminality v roce 2011.* Praha: IKSP.

Kapitola 2

Základní údaje o stavu organizovaného zločinu na území České republiky v roce 2013

Martin Cejp

1. Úvod

Soustavný kriminologický výzkum organizovaného zločinu začal v České republice na začátku 90. let. Bádání, které převážně probíhá v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci[5] od roku 1993, postupovalo od teoretických vymezení a nalézání specifických metodologických postupů, k vytvoření pravděpodobných modelů struktur zločineckých skupin a rozboru jejich nelegálních i podpůrných aktivit. V jeho rámci byla rozpracována celá řada specifických témat, týkajících se konkrétních oblastí: například výroby, pašování a distribuce drog, organizování a provozování prostituce, nelegální migrace, krádeží uměleckých památek, násilné kriminality, vydírání. Sledováno bylo působení organizovaného zločinu ve finanční oblasti a hospodářská kriminalita. Pravidelně byla posuzována účinnost specifických právních prostředků, které byly za účelem boje proti organizovanému zločinu ustaveny a aplikovány.

Kromě rozboru vnitřních faktorů organizovaného zločinu byl výzkum zaměřen i na širší společenské souvislosti. Ve společenském systému jsme na konci 90. let hledali kriminogenní faktory, které by mohly organizovanému zločinu umožňovat realizaci jeho aktivit a získávání spolupracovníků nebo klientů pro nelegální zboží a služby. Tento typ výzkumu probíhá opakovaně v současné době. Organizovanému zločinu jsme se věnovali i v rámci pokusu o prognózu vybraných druhů kriminality a v rámci pravděpodobných scénářů vývoje vybraných druhů kriminality. Organizovaný zločin jsme posléze zkoumali spolu s ekonomickou kriminalitou, korupcí a terorismem jako závažné formy trestné činnosti. Zaměřili jsme se hlavně na ohrožení, která organizovaný zločin společnosti působí a na opatření, která může společnost proti organizovanému zločinu využít.

Z uvedeného výčtu je zřejmé, že výzkum organizovaného zločinu je široce pojat a zahrnuje teorii a metodologii, pravděpodobné modely, vliv širších společenských souvislostí, celou řadu specifických témat, týkajících se konkrétních aktivit, prognózu, posuzování účinnosti specifických právních prostředků. Jsou při něm využívány i některé jiné výzkumné postupy, ale protože vzhledem k vysoké míře konspirace není možné většinu poznatků zjišťovat přímo, používají se poměrně často expertní šetření.[6] Nevýhodou expertní metody je, že poznatky takto získané jsou na úrovni odhadů, tj. pouze pravděpodobných modelů organizačních struktur, možné míry výskytu aktivit, možných společenských vlivů. V této studii se budeme zabývat daty, které jsou kvantitativního charakteru.

Jako experti jsou dotazováni pracovníci speciálních útvarů Policie České republiky (Služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) a od roku 2012 i pracovníci Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha. Počet dotazovaných expertů byl v roce 1993 12, od roku 1995 se pohybuje okolo 30. V roce 2013 jsme měli k dispozici 36 použitelných dotazníků, v roce 2014 27.[7] Experti, kteří byli dotazováni v roce 2013, měli v průměru 20 let praxe

5 Kromě Institutu pro kriminologii a sociální prevenci se v České republice výzkumem organizovaného v 90. letech zabýval pedagog Policejní akademie ČR M. Němec a pracovník Ústavu mezinárodních vztahů M. Nožina. Po roce 2000 se výzkumu organizovaného zločinu věnuje tým Mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity v Brně, zejména T. Šmíd, P. Kupka, J. Smolík.

6 Kromě toho nebyly v České republice konkrétní případy až do roku 1998 k dispozici. Počínaje rokem 1998 konkrétní údaje již existují, ale zachycují jen malou část organizovaného zločinu, navíc spíše tu část, která byla „méně úspěšná" a byla odhalena.

7 Podle ověřené metodiky expertních šetření je optimální počet mezi 15–25 respondenty, lze tedy počet expertů, které oslovujeme považovat za dostačující. *(Viz například: Šulc, Ota: Abeceda prognostiky Praha: SNTL, 1976, s. 42)*

u policie nebo u celní správy, 15 let praxe u kriminální policie nebo vyšetřování trestné činnosti a 13 let praxe v oblasti boje proti organizovanému zločinu. Z ÚOKFK bylo 9 respondentů, z ÚOOZ bylo 7, z NPC 5, z KŘP SKPV Praha 2, z GŘC 2, z Celního úřadu 2.

V této stati je prezentována pouze část výsledků. Jde do jisté míry o syrový materiál, který je v komplexněji pojatých analýzách využíván k obecnějším a zobecňujícím závěrům. Zaměřujeme se na základní **kvantitativní údaje,** vypovídající **o struktuře zločineckých skupin** působících na území České republiky a **o skladbě jejich zločineckých, případně i podpůrných aktivit.** K základním kvantitativním údajům o skupinách patří data o stupni rozvinutosti, o míře účasti stálých členů a externistů, o účasti žen, případně i osob mladších 15 let. Vzhledem k nadnárodnímu charakteru organizovaného zločinu patří k nejdůležitější části tohoto pojednání míra a skladba účasti cizinců. Ke kvantitativním údajům o činnostech patří expertní odhady o tom, které aktivity organizovaných skupin byly v jednotlivých letech na území České republiky nejrozšířenější, které se pohybovaly na střední úrovni, které byly zárodečné, které se objevily nově i ty, které postupně ztratily na významu. Podobně byly pravidelně sledovány i aktivity jednotlivých národnostních skupin.

2. Stupeň organizace zločineckých skupin

Organizované páchání trestné činnosti probíhá buď v organizované skupině, která má nižší stupeň organizace a je spíše uspořádaná v horizontální struktuře, nebo v rámci zločinného spolčení, které je hierarchicky uspořádané a má ryzí charakter organizovaného zločinu.

Plně rozvinuté skupiny mají třístupňovou řídící strukturu. Na vrcholu je nejvyšší vedení, které je od bezprostředního páchání trestné činnosti většinou izolováno, určuje základní strategii zločinecké organizace, provádí výběr rozhodujících osob do vedení skupin, do ochranky nejvyššího vedení a do poradních struktur. Nejvyšší vedení udržuje kontakty s politickými, ekonomickými, obchodními a správními elitami společnosti. Vedení koncentruje a přerozděluje veškeré finanční prostředky, nezřídka legálně podniká a snaží se budit dojem serióznosti. Nejvyšší vedení řídí několik relativně samostatných skupin (tzv. středních článků řízení), které autonomně provádějí a řídí trestnou činnost. Střední články tvoří jakousi izolační vrstvu: mezi nejvyšším vedením a řadovými členy, mezi nejvyšším vedením a zločinem i mezi zločinem a společností. Nejnižší vrstvu tvoří řadoví členové – ti se buď přímo podílejí na akcích, nebo zabezpečují servis. Ti, kdo zabezpečují servis, jsou většinou najímáni jako externisté.

Plně rozvinutých skupin, které mají třístupňovou řídící strukturu, na jejímž vrcholu je nejvyšší vedení, na druhém stupni relativně samostatně operující jednotky, a na nejnižší úrovni řadoví členové a externisté, byly v 90. létech – podle odhadu expertů – zastoupeny na scéně organizovaného zločinu v České republice z jedné třetiny. V roce 2000–2010 se jejich zastoupení pohybovalo mezi 40–57 % (54 % v roce 2007, 57 % v roce 2009). V roce 2012 jsme zaznamenali 41 % plně rozvinutých skupin a 59 % neúplně rozvinutých skupin.

V roce **2013** bylo podle odhadu expertů skupin:

s plně rozvinutou strukturou	**39 %**
s neúplně rozvinutou strukturou	**61 %.**

Na základě hypotézy, že třístupňově uspořádané organizované zločinecké skupiny mají větší šanci obstát v konkurenčním boji, mohou dosahovat vyšších zisků, mohou si lépe zabezpečit beztrestnost, jsme očekávali, že by se mohl jejich podíl stále zvyšovat. Tento předpoklad se, s nepatrnými výkyvy, naplňoval od roku 1993 do roku 2010. V posledních letech se ve větší míře začínají objevovat malá spojení jednotlivců.

3. Externisté

Na zajišťování řady činností organizovaných zločineckých skupin se do značné míry podílejí externisté. Podle odhadů expertů tvořili v období od roku 1993 do roku 2008 externisté více než polovinu ze všech členů zločineckých skupin. V roce 2009 už byl zaznamenán o něco nižší podíl. Experti odhadli, že externistů bylo 41 % a kmenových členů 59 %. V roce 2010 se situace opět vyrovnala. Experti uvedli 49 % kmenových členů a 51 % externistů. V roce 2011 bylo 59 % kmenových členů a 41 % externistů, v roce 2012 bylo 51 % kmenových členů a 49 % externistů.

V roce **2013** bylo podle odhadu expertů:

kmenových členů	**50 %**
externích spolupracovníků	**50 %.**

Externisté jsou využíváni v různých oblastech. Výjimečně jde o **přímý výkon** v provedení samotných akcí. Za rok 2013 zmínili experti často, že externisté přímo provádějí skimmování platebních karet. Může rovněž jít o „špinavou práci" – násilné útoky či fyzickou likvidaci zájmových osob. Častěji jde o **pomocné servisní činnosti**: přepravu osob a materiálů: Za rok 2013 bylo často zmíněno, že se jedná se o ubytování, pomocné práce v oblasti dopravy, kdy externisté působí jako řidiči. K pomocným servisním činnostem patří i udávání padělků do oběhu. Jde i o **pronájem,** zejména pronájmy nemovitostí. Externisté pronajímají zločineckým skupinám například auta, realizují leasing vozidel, zabezpečují zasílání zásilek, působí jako kurýři drog. V rámci **odborných servisních činností** bylo v souvislosti s externí pomocí zmíněno ukrývání výnosů z trestné činnosti, krytí skupin. Specificky pak byla zmínka i o nasazení zabezpečovací – nástrahové techniky či nasazení nelegálních odposlechů atd. V rámci **finanční spolupráce** byl zmíněn převod finančních prostředků. Externisté figurují i jako formální majitelé účtů, kteří dají k dispozici svůj účet. Externisté zprostředkovávají **kontakty,** zajišťují komunikaci, lobují ve prospěch zločineckých organizací. Externisté často působí jako **„bílí koně"**, dosti často zakládají **fiktivní společnosti** a fiktivní firmy, předstírají účast na výběrových řízeních. Vysoce kvalifikovaní externisté pak poskytují zločineckým skupinám poradenskou činnost, v oblasti právního, daňového a finančního poradenství, poskytují právní služby. Jeden z expertů uvedl, že externisté mohou být najímáni jako ochranka. To je poněkud překvapivé, protože podle dosavadních šetření slouží ochranka většinou pouze nejvyššímu vedení a k jejím úkolům patří i udržování kázně ve skupinách. Členové ochranky mají tedy určité elitní postavení a jsou dosti dobře informováni o skupině, jejích činnostech a jejích členech. Což u externistů nepřipadá v úvahu. Je možné, že v daném případu šlo o nějakou skupinu středního článku nebo méně rozvinutou skupinu.

Oproti létům 2011 a 2012 nebylo v souvislosti s externí spoluprací přímo zmíněno pašování cigaret a prodej pančovaného alkoholu. Nebylo zmíněno tipování objektů i subjektů napadení. Dále nebyly podrobněji rozvedeny některé aktivity jako převoz kradeného zboží, zabezpečení, přechovávání či odkoupení odcizeného zboží, nákup surovin. Nebyly zmíněny některé podrobnosti, týkající se fiktivních firem. Například ta, že externisté působí jako formální majitelé společností nebo jednatelé nastrčených s.r.o., na tyto společnosti zakládají bankovní účty, působí jako formální dodavatelé neexistujícího zboží, provádějí podvody s nemovitostmi a pozemky. Experti se nezmínili ani o administrativním servisu, o obstarávání krycích a falešných dokladů, ověřování podpisů, vyhotovování smluv, urychlení různých řízení. Nezmínili se ani o podílu externistů na informačním servisu a průniku do institucí státu.[8]

8 Poznámka autora. Je možné, že některé úkony skutečně ustoupily do pozadí, protože je skupiny přestaly vykonávat nebo do nich nezapojovaly externisty nebo externisté mohli považovat takové počínání za příliš riskantní. Je však také možné, že experti se ve svých výrocích omezili na lapidárnější sdělení a nezacházeli do podrobností.

4. Ženy

Ve skupinách organizovaného zločinu na území České republiky se vyskytují i ženy. Odhad podílu žen se v období 2000–2011 pohyboval mezi 11–16 %. V roce 2012 byl podíl žen odhadnut na 18 %, což je nejvíce za posledních třináct let.

V roce **2013** bylo podle odhadů expertů:

mužů	**87 %**
žen	**13 %.**

V obecném smyslu vystupují ženy výjimečně jako koncoví pachatelé, převážně působí spíše jako **řadové členky** organizované skupiny. Oblastí, ve které se ženy v rámci organizovaného zločinu nejvíce uplatňují, je zajišťování **organizačního zázemí a managementu** zločineckých skupin. Sem patří podpora kmenových členů, funkce asistentek, účetnictví, finanční transakce, pomocné práce, překupnictví odcizených předmětů, padělání a pozměňování dokladů, udávání bankovek do oběhu. Ženy působí jako zprostředkovatelky**,** kurýrky kradených vozidel, finančních prostředků, omamných a psychotropních látek. U skimmingu doprovázejí pachatele. Podílejí se na krytí trestné činnosti. Působí jako tlumočnice. Ženy využívají kontakty k získávání a poskytování důvěrných informací. Hlavně získávají „informační zdroje" ze zájmového prostředí. Ženy mohou zločineckým skupinám poskytovat i právní služby.

Druhou oblastí, ve které se ženy v rámci organizovaného zločinu uplatňují, je **ekonomická kriminalita**. Ženy se podílejí na korupci, pojišťovacích podvodech, legalizaci výnosů z trestné činnosti. Často na sebe nechávají napsat nemovitosti, firmu. V této souvislosti experti hovořili i o vedení fiktivních firem a fiktivním členství ve správních orgánech. Ženy působí jako statutáři a obchodní zástupci. Třetí oblastí je organizování **prostituce**, kuplířství a obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Zde bylo zmíněno i vedení organizací a podniků ženami a jejich role při náboru nových adeptek. Čtvrtou oblastí je **obchodování s omamnými a psychotropními látkami**. Jde o oblast organizování nelegálního obchodu s OPL zejména vietnamskou komunitou, kde ženy v mnoha případech jsou hlavními organizátory celé transakce. Ženy často obchodování s drogami samy organizují a samy pašují drogy do zahraničí**.** U celkově klesající **nelegální migrace** se ženy zaměřují na nábor – získávají ženy k migraci. Specifickou činností, na kterou se ženy zaměřují, jsou **krádeže.**

5. Cizinci

Na organizovaném zločinu, který se realizuje na území České republiky, se velkou měrou podílejí cizinci. Organizovaný zločin je ve své podstatě nadnárodní a operace na co největším prostoru, překračujícím hranice států i světadílů, je pro něj výhodná. Čím větší je teritorium pro obchodování s nelegálním zbožím a službami, tím větší zisky z toho plynou. Rozsáhlé teritorium hraje roli i v ochraně členů nejvyššího vedení před orgány činnými v trestním řízení a dalšími represivními složkami.

Z hlediska podílu cizinců na organizované zločinecké činnosti stabilně mírně převažují zahraniční účastníci nad Čechy. Celkově patří Česká republika k zemím, kde je i přes drobné výkyvy poměr mezinárodního a domácího prvku trvale v podstatě stejný. Od počátku 90. let bylo mezinárodního prvku mírně přes polovinu a domácího mírně pod ni. Což bylo v letech 1993–1995, kdy se u nás organizovaný zločin v rozvinuté podobě začal objevovat, dosti překvapivé. Spíše se očekával masivní nápor zahraničních skupin. Pouze v roce 2005 bylo českého prvku něco přes polovinu, v roce 2006 byl poměr domácího a cizího prvku stejný (50:50), v roce 2007 jsme opět zaznamenali

převahu zahraničního prvku, v roce 2008 bylo 52 % zahraničního a 48 % domácího prvku, v roce 2009 bylo 55 % zahraničních účastníků a 45 % domácích, v roce 2010 bylo domácího prvku 51 %, mezinárodního 49 %, v roce 2012 se podíl rozdělil přesně na polovinu.

V roce **2013** došlo k výraznému oslabení podílu cizinců (37 %) a posílení podílu Čechů (63 %).

Tabulka č. 1 Podíl domácího a mezinárodního prvku v organizovaných zločineckých skupinách na území České republiky v roce 2013

Typ skupiny	%	∑ % mezinár./dom.
Mezinárodní	22	
Smíšené s převahou mezinárodního	15	∑ **37**
Smíšené s převahou domácího	19	
Domácí	44	∑ **63**
Celkem	100%	100%

Výrazné zvýšení českého prvku se projevilo i v detailnějším členění. Jestliže v roce 2012 bylo 27 % tvořeno pouze cizinci (stejně jako v roce 2011), 29 % skupin bylo ryze českých (stejně jako v roce 2011), smíšených skupin bylo 44 % (opět stejně). A ve smíšených skupinách mírně převažovaly ty, které byly vedeny cizinci (23:21), v roce **2013** bylo ryze mezinárodních skupin 22 %, ryze českých 44 % a ve smíšených skupinách, kterých bylo 34 %, mírně převažovaly skupiny vedené Čechy.

Ve strukturách organizovaného zločinu na území České republiky **podle jednotlivých cizích národností** byli v 90. letech v organizovaném zločinu na území České republiky z dlouhodobého hlediska nejsilněji zastoupeni Ukrajinci a Rusové. Po roce 2000 se k nim připojili Vietnamci a Albánci (většinou kosovští) a od té doby jejich podíl neustále vzrůstá. Od roku 1998 poněkud klesá poměrné zastoupení Číňanů. V 90. letech patřili do nejsilnější skupiny také občané bývalé Jugoslávie. S rozpadem Jugoslávie na několik menších států se kolem roku 1999 podíl států bývalé Jugoslávie výrazně snížil.

V roce 2013 byli v organizovaném zločinu na území České republiky se vrůstající převahou nejsilněji zastoupeni **Vietnamci**. Následovali **Ukrajinci** a **Rusové**, s určitým odstupem byli za nimi **Albánci** a **Slováci**, dále **Bulhaři** a z druhé desítky postoupivší **Poláci** a **Nigerijci**. Skupinu prvních dvanácti – tedy polovinu ze všech registrovaných národností – uzavírali **Rumuni**, **Číňané**, **Srbové**. Ve druhé desítce byli: **Turci**, z posledních míst prudce postoupivší **Němci**, dále **Arméni**, **Makedonci**, zcela nově se objevivší **Španělé**, **Britové** (podle expertů pakistánského původu) a **Kolumbijci**. Následovali **Gruzínci** a nově **Bosňané**. Ve třetí desítce byli: nově **Holanďané**, dále pak **Litevci**, **Moldavané** a na 24. místě **Čečenci.**

Oproti roku 2012 se v roce 2013 **nevyskytli**: Dagestánci, Tunisané, Maďaři, Maročané, Italové, Kurdové, Kazachstánci, Chorvaté, Alžířané, Uzbeci a Izraelci. To jsou ale všechno občané zemí, které se v organizovaném zločinu na území České republiky občas objeví, občas neobjeví, a když objeví, tak v malém počtu.

Tabulka č. 2 Míra zastoupení cizích národností v organizovaném zločinu na území ČR v roce 2013

Pořadí	Národnost	Index
1.	Vietnamci	199
2.	Ukrajinci	130
3.	Rusové	113
4.	Albánci/Kosovští Albánci	97
5.	Slováci	76
6.	Bulhaři	58
7.	Poláci	50
8.	Nigerijci	40
9.	Rumuni	31
10.–11.	Číňané	26
	Srbové	26
12.	Turci	24
13.	Němci	18
14.	Makedonci	14
15.	Arméni	11
16.–17.	Španělé	9
	Britové (Pakistánci)	9
18.	Kolumbijci	8
19.	Gruzínci	7
20.	Bosňané	6
21.– 22.	Holanďané	4
	Litevci	4
23.	Moldavané	3
24.	Čečenci	2

Pozn.: Experti mohli uvést deset možností (ve výzkumech z let 1993–2003 pouze šest). Souhrnný index jsme stanovili tak, že počet respondentů, kteří uvedli příslušnou národnost na 1. místě, byl násoben 10 x, na 2. místě 9 x atd. až na 10. místě 1 x. Celkový index je pak součtem těchto násobků. Jeden bod uvedený v indexu např. znamená, že pouze jeden ze všech expertů uvedl příslušnou národnost na desátém místě.

Dlouhodobý trend je tedy takový, že Vietnamců je čím dál tím více, Ukrajinci, Rusové a Albánci si zachovávají přední pozice. Slováci zaznamenali v roce 2010 prudký vzestup a od té doby jsou vysoko. Bulhaři oproti 90. létům poklesli, ale stále stabilně patří do první desítky. U Poláků a Nigerijců došlo po roce 2000 k poklesu, v roce 2013 zaznamenali opět vzestup. Číňané stále mírně klesají. Největší vzestup zaznamenali v roce 2013 Němci, objevili se i Španělé, Britové a Holanďané. Je možné, že občané těchto zemí využívají otevřené hranice Evropské unie. Vyskytli se i Kolumbijci.

6. Činnosti skupin organizovaného zločinu

V Institutu pro kriminologii a sociální prevenci zjišťujeme od roku 1993 každoročně expertní **odhad nejrozšířenějších forem činností** organizovaného zločinu na území České republiky.[9] V roce 1993 patřily mezi nejrozšířenější aktivity krádeže automobilů, organizování prostituce, od roku 1994 výroba, pašování a distribuce drog. Ke zmíněné trojici se – na přechodnou či trvalejší dobu – občas přiblížila některá z dalších, téměř čtyř desítek činností. V letech 1993–1998 patřily mezi nejrozšířenější činnosti krádeže uměleckých předmětů, v letech 1996 a 1997, 2002 a 2005 daňové, úvěrové, pojistné a směnečné podvody. V letech 1998–2004 se objevila mezi nejrozšířenějšími činnostmi organizovaných zločineckých skupin nelegální migrace. Od roku 2005 začal její podíl klesat a po 2012 byla zaznamenána téměř nevýznamně. Konkrétně za rok 2013 mezi 14.–16. místem z celkového počtu 32. uvedených činností. V roce 2006 se mezi rozšířené dostalo praní peněz a padělání dokumentů, peněz a mincí, došlo i ke značnému vzestupu počítačové kriminality. Od roku 2005 se významně projevuje i nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret. Rok 2009 přinesl další vzestup aktivit spojených s finanční kriminalitou. Mezi nejrozšířenější aktivity se dostaly: legalizace výnosů z trestné činnosti (praní peněz), korupce, daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody, bankovní podvody, zakládání podvodných a fiktivních firem. Dále vzrůstala nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret. Tradiční aktivity jako výroba a pašování drog, krádeže aut poněkud ustoupily. Dosti kleslo až dosud velice rozšířené organizování prostituce, včetně obchodování se ženami, pokračoval pokles krádeží uměleckých předmětů, prudce kleslo vydírání a vybírání poplatků za „ochranu".

Za rok **2013** se mezi nejrozšířenějšími aktivitami na předních místech udržely aktivity související s ekonomickou kriminalitou, u nichž začal prudký vzestup od roku 2009: korupce, praní špinavých peněz, daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody, zakládání podvodných a fiktivních firem, celní podvody. Nadále vzrůstala nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret. Na přední místa se dostalo zneužití prostředků EU, které se začalo významně objevovat už v roce 2011. Stejně tak se mezi prvních deset propracovalo zneužití PC k trestné činnosti. V první desítce nejrozšířenějších se ještě udržovaly bývalé nerozšířenější aktivity z let 1993–2010: výroba, pašování a distribuce drog a krádeže aut. Na začátku druhé desítky figurovalo zneužívání platebních karet a internetového bankovnictví a bankovní podvody. Mezi průměrně rozšířené patřily servisní činnosti jako padělání dokumentů a překupnictví odcizených předmětů. K nim se přiblížilo porušování autorských práv a ochranných známek. Na konec druhé desítky kleslo organizování nelegální migrace, které v letech 1998–2004 pařilo k nejrozšířenějším a organizování prostituce a obchodu se ženami, které patřilo mezi tři nejrozšířenější v letech 1993–2008. Ještě více klesly krádeže uměleckých předmětů, které patřily k nejrozšířenějším v první polovině 90. let. Stále klesá i vymáhání dluhů na objednávku a vydírání a vybírání poplatků za ochranu. Kleslo i padělání CD nosičů. Mezi nevýznamnými se udržely hazardní hry, mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami, bankovní loupeže, vraždy, nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů. Nepříliš významné byly novější aktivity jako obchodování s lidmi za účelem nucených prací, kriminalita proti informačním a komunikačním technologiím, podvody s nemovitostmi.

9 Podle seznamu, ve kterém je uvedeno cca 35 aktivit, se experti u každé z nich vyjadřují, do jaké míry je rozšířená, případně zárodečná nebo se vůbec nevyskytuje. Pořadí výskytu nejrozšířenějších činností stanovujeme podle toho, kolik respondentů uvedlo příslušnou činnost jako rozšířenou. Seznam je doplňován o nové aktivity. Zároveň z něj vyřazujeme ty aktivity, které se opakovaně ukazují jako méně významné, nebo byly charakteristické pouze pro určité období.

Tabulka č. 3 Rozvinuté formy trestné činnosti za rok 2013

Pořadí	Činnost	N=27	%
1.	Korupce	23	85
2.–3.	Praní špinavých peněz	21	78
	Daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody	21	78
4.–5.	Zakládání podvodných a fiktivních firem	20	74
	Celní podvody	20	74
6.	Nelegální výroba a pašování alkoholu a cigaret	19	70
7.	Zneužití prostředků EU	17	67
8.	Zneužití PC k trestné činnosti	16	59
9.	Výroba, pašování a distribuce drog	15	56
10.–11.	Krádeže aut	13	48
	Zneužívání platebních karet a internetového bankovnictví	13	48
12.–13.	Bankovní podvody	12	44
	Padělání dokumentů	12	44
14.–16.	Překupnictví odcizených předmětů	11	41
	Porušování autorských práv a ochranných známek	11	41
	Organizování nelegální migrace	11	41
17.–19.	Organizování prostituce a obchod se ženami	10	37
	Vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení	10	37
	Padělání šeků, peněz a mincí	10	37
20.–22.	Krádeže vloupáním	9	33
	Vymáhání dluhů na objednávku	9	33
	Padělání CD a podobných nosičů	9	33
23.–25.	Obchodování s lidmi za účelem nucených prací	8	30
	Krádeže uměleckých předmětů	8	30
	Hazardní hry	8	30
26.–28.	Mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami	7	26
	Vydírání a vybírání poplatků za ochranu	7	26
	Bankovní loupeže	7	26
29.–30.	Vraždy	6	22
	Kriminalita proti informačním a komunikačním technologiím	6	22
31.	Podvody s nemovitostmi	5	19
32.	Nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů	4	15

7. Nejčastější aktivity zahraničních skupin

Od roku 1999 v rámci expertíz pravidelně sledujeme, jakými aktivitami se na území České republiky zabývají jednotlivé národnostní skupiny.[10] Za rok **2013** jsme zaznamenali následující poznatky.

Vietnamci 2013	
drogy	14
celní a daňové úniky	11
porušování ochranných známek	9
praní špinavých peněz	5
výroba a pašování alkoholu a cigaret	4
obchod s lidmi	3
legalizace výnosů z trestné činnosti	2
podvody	1
padělaní dokladů	1

Oproti roku 2012 se skladba nejfrekventovanějších aktivit v podstatě nezměnila. I v roce 2012 byly na předních místech drogy, porušování autorských práv, daňové a celní podvody, praní peněz. Méně významné byly – opět stejně – obchod s lidmi, výroba a pašování alkoholu a cigaret, blíže nespecifikované podvody. Vymizelo padělání CD a vymáhání dluhů.

Ukrajinci 2013	
daňové podvody	7
krádeže	5
vydírání	4
dovoz a distribuce cigaret	2
drogy	2
legalizace výnosů	2
násilná trestná činnost	2
loupeže	1
nelegální migrace	1

Ve srovnání s rokem 2012 ustoupila do pozadí násilná trestná činnost a první místo zaujaly daňové podvody. V podstatě středovou pozici si udržely krádeže a vydírání, dovoz a distribuce cigaret. Obchodování s drogami nepatří u Ukrajinců k významným aktivitám. Nebyly jmenovány aktivity v oblasti obchodování s lidmi, hospodářské trestné činnosti a organizování prostituce, které byly v roce 2012 dosti významné. Nebyla též zmínka o obchodování se zbraněmi, vraždách, krádežích aut.

10 Jednotlivé národnosti jsou uvedeny podle pořadí výskytu v příslušném roce. Dotazovaní experti se vyslovují o tom, čím se, podle jejich názoru, skupiny zabývají. Jde o názor, který může, ale nemusí vycházet z bezprostřední zkušenosti. Detektivové se specializují a nezabývají se bezprostředně všemi oblastmi.
Jednotlivé aktivity jsou seřazeny podle počtu expertů, kteří výskyt příslušné činnosti uvedli u příslušné národnosti. Číslo vpravo označuje počet expertů, kteří příslušnou činnost ke skupině příslušné národnosti přiřadili. Pokud je činnost v závorce pouze jednou, neznamená to, že byl zaznamenán jeden případ, ale že ji jeden expert uvedl.

Rusové 2013

vydírání	6
praní špinavých peněz	5
zakládání fiktivních firem	4
podvody	4
daňové podvody	3
krádeže aut	2
nelegální obchod s PHM	1
prostituce	1
drogy	1
loupeže	1
vraždy	1
ostatní násilná trestná činnost	1
obchod s lidmi	1
phishing	1
podvody s nemovitostmi	1

Ve srovnání s rokem 2012 si zachovalo svoji významnou úlohu vydírání. Za vydíráním bylo tradičně praní špinavých peněz, celní a daňové podvody, nově zakládání fiktivních firem. Objevil se nelegální obchod s pohonnými hmotami. Násilná trestná činnost včetně vražd ustoupila, ale nevymizela zcela. Do pozadí ustoupilo obchodování s lidmi, organizování prostituce. Vymizelo obchodování se zbraněmi, majetková trestná činnost. Obchod s drogami se vyskytuje, ale nehrál a nehraje u Rusů žádnou významnou roli.

Albánci 2013

drogy	11
krádeže	4
daňové podvody	3
prostituce	2
vydírání	2
padělání peněz a dokladů	2
obchodování s lidmi	1
vraždy	1
ostatní násilná trestná činnost	1

U Albánců je tradičně dominantní aktivitou obchodování s drogami. Daňové podvody, padělání peněz a dokladů slouží spíše jako servisní aktivity. Vyskytuje se vydírání, obchodování s lidmi, násilná trestná činnost i vraždy. Za rok 2013 experti neuvedli krádeže aut.

Slováci

daňové podvody	5
krádeže	3
legalizace výnosů	2
drogy	2
krádeže aut	1
majetková trestná činnost	1
zakládání fiktivních firem	1
padělání	1
vydírání	1
obchodování s lidmi	1

U Slováků patřily k nejčastějším aktivitám v roce 2013 i 2012 daňové podvody a krádeže. V nevelké míře se nově objevily: legalizace výnosů z trestné činnost, drogy, krádeže aut vydírání, obchodování s lidmi. Nevyskytla se násilná trestná činnost, která byla u Slováků za rok 2012 dosti často uváděna.

Bulhaři 2013	
padělání peněz	6
skimming	4
krádeže aut	4
podvody	2
drogy	2
daňové podvody	1

U Bulharů se proti roku 2012 nově objevilo padělání peněz a v malé míře daňové podvody. Tradičně zůstalo na předním místě zneužívání platebních karet – skimming, zůstaly i krádeže aut a méně frekventované podvody a drogy. Za rok 2013 se neobjevila finanční kriminalita, výroba a pašování alkoholu a cigaret, vymáhání dluhů, prostituce a násilná trestná činnost.

Poláci 2013	
daňové podvody	4
praní špinavých peněz	4
krádeže	2
zakládání fiktivních firem	2
drogy	2
majetková trestná činnost	1
vraždy	1
krádeže aut	1
padělání	1

U Poláků se v roce 2013 proti roku 2012 nevyskytla výroba a pašování alkoholu a cigaret. Nevyskytla se rovněž prostituce a překupnictví. Tradičně zůstaly v menší míře drogy, krádeže aut (v 90. letech jedna z hlavních aktivit), zakládání podvodných firem, krádeže. Nově se objevilo praní špinavých peněz, daňové podvody. Jeden expert uvedl i vraždy.

Nigerijci 2013	
drogy	7
podvody s platebními kartami	1
prostituce	1
internetové podvody	1

U Nigerijců zůstává trvale hlavní aktivitou drogová kriminalita. V malé míře jsou trvalejší i internetové podvody. Nově se objevila prostituce. Oproti předcházejícím létům nebyly evidovány podvody s platebními kartami, nelegální migrace a obchod s lidmi.

Rumuni 2013	
skimming	3
krádeže	2
padělání peněz	1
internetové podvody	1

U Rumunů zůstaly na předním místě podvody s platebními kartami – skimming. Objevily se též internetové podvody. Výrazně klesly krádeže a padělání peněz. Oproti roku 2012 se nevyskytly daňové podvody, drogy, prostituce, krádeže aut, výroba a pašování alkoholu a cigaret, násilná trestná činnost, majetková trestná činnost, celní podvody, obchod s lidmi.

Číňané 2013

celní podvody	2
daňové podvody	2

Celní podvody zůstaly tradiční aktivitou Číňanů. Objevily se i daňové podvody. Proti roku 2012 se v roce 2013 neobjevilo porušování autorských práv, drogy, praní špinavých peněz, obchodování s lidmi, prostituce, násilná trestná činnost, hospodářská trestná činnost.

Srbové 2013

drogy	5
padělání dokladů	1
krádeže aut	1
loupeže	1
podvody	1

U Srbů zůstala tradiční aktivitou drogová kriminalita. V menší míře zůstaly krádeže aut, vyskytlo se padělání dokladů a loupeže. Oproti roku 2012 nebyla evidována násilná trestná činnost, praní špinavých peněz, krádeže, obchod se zbraněmi, vydírání a nelegální migrace.

Turci 2013

drogy	4

U Turků zůstala tradiční aktivitou drogová kriminalita. Proti roku 2012 nebylo evidováno praní špinavých peněz a zakládání podvodných firem.

Němci 2013

drogy	1
daňové podvody	1

U Němců zůstalo zaměření stejné jako v roce 2012.

Makedonci 2013

drogy	3
krádeže aut	1

U Makedonců zůstala hlavní aktivitou drogová kriminalita. Objevily se krádeže aut, vytratilo se praní špinavých peněz.

Arméni 2013

vraždy	1
vydírání	1
padělání dokladů	1
praní špinavých peněz	1

Arméni měli v roce 2012 větší rozsah trestné činnosti. Ve shodě s tím byli evidováni na přednějších místech. Oproti roku 2012 u nich zůstala násilná trestná činnost, ale ne přímo vraždy, vydírání. Nevyskytla se hospodářská trestná činnost, ale místo ní se objevilo padělání dokladů a praní špinavých peněz. Vymizela prostituce a obchod s lidmi.

Španělé 2013

daňové podvody	1

Španělé se ve výčtu národností objevili poprvé.

Britové 2013

daňové podvody	1

Taktéž Britové se ve výčtu národností objevili poprvé.

Gruzínci 2013

krádeže	1
loupeže	1

U Gruzínců zůstaly krádeže, případně loupeže. Vymizelo vydírání, násilná trestná činnost, prostituce, obchod s lidmi.

Holanďani 2013

drogy	1
podvody	1
zakládání fiktivních firem	1
praní špinavých peněz	1

Litevci 2013

Krádeže vozidel	1

U Litevců jsou krádeže vozidel výjimkou. Oproti roku 2012 se u nich nevyskytla násilná trestná činnost, prostituce, majetková a hospodářská trestná činnost.

Moldavané 2013

krádeže	1
loupeže	1

U Moldavanů došlo ke změně zaměření. V roce 2012 se orientovali na krádeže aut, finanční podvody

Čečenci 2013

Nebylo uvedeno nic. (V roce 2012 vydírání 2, násilná trestná činnost 2, obchodování se zbraněmi 1, obchod s lidmi 1.)

Celkově můžeme konstatovat, že akční rádius některých skupin se velice zúžil, což by mohlo svědčit o účinných protiopatřeních.

Souhrn a závěr

V roce **2014** se uskutečnilo **XXI. expertní šetření**, v němž se **27** pracovníků speciálních útvarů Policie České republiky (Služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) a Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha vyjádřilo ke struktuře a formám činností organizovaných zločineckých skupin za rok 2013. V rámci výzkumu organizovaného zločinu jsou používány i jiné výzkumné postupy, expertní šetření jsou používána poměrně často, protože vzhledem k vysoké míře konspirace není možné většinu poznatků zjišťovat přímo. Musíme si být vědomi, že expertní poznatky jsou pouze na úrovni odhadů, a nemůžeme je považovat za reálná data.

V kapitole je prezentována pouze část výsledků, zaměřených na kvantitativní údaje, vypovídající o struktuře zločineckých skupin působících na území České republiky a o skladbě jejich zločineckých, případně i podpůrných aktivit.

Z hlediska **stupně organizovanosti** bylo podle odhadu expertů v roce 2013 **39 % skupin s plně rozvinutou strukturou**, na jejímž vrcholu je nejvyšší vedení, které řídí tzv. střední články řízení a nejnižší vrstvu pak tvoří řadoví členové a 61 % skupin s neúplně rozvinutou strukturou.

V roce 2013 bylo ve skupinách polovina **kmenových členů a polovina externistů**. Externisté zajišťovali: přepravu osob a materiálů, ubytování, udávání padělků, pronájmy nemovitostí, leasing vozidel, zasílání zásilek, pašování drog, ukrývání výnosů z trestné činnosti, krytí skupin, nasazení zabezpečovací techniky či nasazení nelegálních odposlechů. V rámci finanční spolupráce byl zmíněn převod finančních prostředků. Externisté figurují i jako formální majitelé účtů, působí jako „bílí koně“, zakládají fiktivní společnosti a fiktivní firmy, předstírají účast na výběrových řízeních. Externisté zprostředkovávají kontakty, zajišťují komunikaci, lobují ve prospěch zločineckých organizací, poskytují zločineckým skupinám poradenskou činnost, v oblasti právního a daňového a finančního poradenství, poskytují právní služby.

Podíl **žen** na organizovaném zločinu byl pro rok 2013 odhadnut na **13 %,** což je méně než za rok 2012. Ženy převážně působí spíše jako řadové členky organizované skupiny. Při zajišťování organizačního zázemí, působí jako zprostředkovatelky**,** kurýrky kradených vozidel, finančních prostředků, omamných a psychotropních látek. Podílejí se na krytí trestné činnosti. Využívají kontakty k získávání důvěrných informací. Ženy mohou zločineckým skupinám poskytovat i právní služby. V rámci ekonomické kriminality se podílejí na korupci, pojišťovacích podvodech, legalizaci výnosů z trestné činnosti, nechávají na sebe napsat nemovitosti, firmu, vedou fiktivní firmy, jsou fiktivními členkami správních orgánů, působí jako statutáři a obchodní zástupci. Organizují prostituci, kuplířství a obchodování s lidmi, podílejí se na obchodování s omamnými a psychotropními látkami.

Zatím co byl v lech 1993–2012 poměr cizinců a Čechů ve skupinách organizovaného zločinu přibližně stejný, došlo podle odhadů v roce **2013** k výraznému oslabení podílu **cizinců (37 %)** a posílení podílu **Čechů (63 %)**.

V roce 2013 byli v organizovaném zločinu na území České republiky nejsilněji zastoupeni Vietnamci, Ukrajinci, Rusové, za nimi Albánci a Slováci, dále Bulhaři Poláci a Nigerijci. Mezi první polovinou z registrovaných národností byli ještě Rumuni, Číňané, Srbové. Ve druhé polovině byli Turci, Němci, Arméni, Makedonci, Španělé, Britové Kolumbijci, Gruzínci, Bosňané, Holanďané, Litevci, Moldavané, Čečenci.

Podle expertních odhadů se za rok **2013** mezi **nejrozšířenějšími aktivitami** na předních místech udržely aktivity, u nichž začal prudký vzestup od roku 2009: korupce, praní špinavých peněz, daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody, zakládání podvodných a fiktivních firem, celní

podvody. Nadále vzrůstala nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret. Na přední místa se dostalo zneužití prostředků EU, které se začalo významně objevovat už v roce 2011. Stejně tak se mezi prvních deset propracovalo zneužití PC k trestné činnosti. V první desítce nejrozšířenějších se ještě udržovaly bývalé nerozšířenější aktivity z let 1993–2010: výroba, pašování a distribuce drog a krádeže aut. Na začátku druhé desítky figurovalo zneužívání platebních karet a internetového bankovnictví a bankovní podvody, porušování autorských práv a ochranných známek. Kleslo organizování nelegální migrace, vymáhání dluhů na objednávku a vydírání, padělání CD nosičů, trvale klesají krádeže uměleckých předmětů. Mezi nevýznamnými jsou hazardní hry, mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami, bankovní loupeže, vraždy, nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů, obchodování s lidmi za účelem nucených prací, kriminalita proti informačním a komunikačním technologiím, podvody s nemovitostmi.

V rámci expertíz pravidelně sledujeme, jakými **aktivitami** se na území České republiky zabývají **jednotlivé národnostní skupiny**. Pro nejčastěji se vyskytující Vietnamce byla charakteristická zejména drogová kriminalita, celní a daňové úniky, porušování ochranných známek. Pro Ukrajince daňové podvody, krádeže, vydírání, dovoz a distribuce cigaret. Pro Rusy vydírání, praní špinavých peněz, zakládání fiktivních firem, pro Albánce drogy, pro Slováky daňové podvody, pro Bulhary padělání peněz, skimming, krádeže aut, pro Poláky daňové podvody, praní špinavých peněz, pro Nigerijce drogy, pro Rumuny skimming, pro Číňany celní a daňové podvody, pro Srby, Turky, Němce, Makedonce Holanďany drogy. U Holanďanů se navíc objevilo zakládání fiktivních firem. U Arménů se vyskytly vraždy a vydírání, u Španělů a Britů daňové podvody, u Gruzínců a Moldavanů krádeže a loupeže, u Litevců krádeže vozidel. Celkově se akční rádius většiny skupin velice zúžil, což by mohlo svědčit o účinných protiopatřeních.

Kapitola 3

Strach z kriminality ve výzkumech (nejen) IKSP

Jakub Holas

Strach z kriminality, obavy z trestné činnosti, pocit ohrožení protiprávním jednáním… to vše jsou pojmenování evergreenu kriminologických výzkumů po celém světě. Zodpovědní představitelé měst a států si již zhruba v šedesátých letech 20. století uvědomili, že úroveň registrované kriminality, jak ji zachycují statistické tabulky, nepopisuje pocity rizika, tedy jakési „subjektivní kriminality" u obyvatel (jejich voličů). Měření „fear of crime", jak je v literatuře obvykle tento fenomén zván, je od té doby poměrně široce rozpracovanou problematikou. Liší se používané definice i koncepty – strach z kriminality je vlastně vícevrstevný model, měřící různými způsoby různé projevy obav a pocitů ohrožení. Tyto obavy můžeme velmi nahrubo rozdělit dle způsobu percepce na **racionální** vnímání určitého rizika a **emocionální** pocit strachu[11]. V praxi se tyto typy vnímání pochopitelně prolínají, přičemž značnou roli hrají masové sdělovací prostředky. Zejména některé z nich vytvářejí systematickým a masivním informováním o kriminálních činech u svých konzumentů pocit všudypřítomného nebezpečí. Někteří odborníci se snaží terminologicky odlišit **pocit ohrožení trestnou činností** jako více na realitě založenou pravděpodobnost viktimizace, oproti **strachu z kriminality** jako spíše emocionální naladění individua. Bere se za prokázané, že strach z kriminality souvisí s předchozí viktimizací (i když i toto některé studie zpochybňují), není ale v příčinné souvislosti se skutečnými riziky. Jedná se o paradox, kdy nejvyšší obavy pociťují skupiny zločinem méně zasažené (senioři, ženy), zatímco nejvíce ohrožené skupiny (typicky mladí muži) projevují nejnižší míru obav. Z toho někteří autoři vyvozují, že spíše než objektivní veličinou je strach z kriminality sociálním jevem.

Rozmanitost pohledů na fenomén pocitu ohrožení kriminalitou s sebou nese i širokou paletu možných výzkumných přístupů. Většinu z nich už v průběhu posledních dvaceti let výzkumníci IKSP aplikovali; úspěšně vyzkoušené výzkumné nástroje pak byly prostřednictvím Republikového výboru pro prevenci kriminality (resp. Odboru prevence MV ČR) předány obcím, které s jejich využitím prováděly své vlastní, různě konstruované průzkumy. Tyto výzkumy (doplněné analýzami nápadu kriminality a přestupkovosti ve městě) byly obligatorní součástí městských Komplexních součinnostních programů prevence kriminality, na jejichž základě mohla města obdržet dotace na různé preventivní projekty. Bohužel však byla v této době (zhruba přelom milénia) zvolena strategie, podle které se města navrženými výzkumnými nástroji pouze inspirovala a mohla je ve finální podobě upravovat. Výsledkem tohoto „liberálního" postupu je faktická nesrovnatelnost získaných dat za jednotlivá města.

Věcný smysl uskutečňování podobných výzkumů je následující: podle řady pramenů[12] je pro pocit životní pohody zásadně podstatné, zda se občan cítí alespoň „přiměřeně bezpečně", a to především v místě svého bydliště. Z výsledků výzkumů pocitu bezpečí, které jsou dnes praktikovány často (či především) na lokální úrovni, pak mohou rezultovat opatření ke snížení výskytu konkrétního faktoru, který je obyvateli vnímán jako ohrožující. To platí pochopitelně především pro drobnou pouliční kriminalitu, vandalismus a podobně. Přinejmenším tak může radnice ukázat občanům vážně míněnou snahu reagovat na ty jevy, které je znepokojují (byť třeba závažnost jejich dopadů není v porovnání s jinými trestnými činy nijak vysoká).

11 Podrobně se problematice měření strachu ze zločinu věnovali např. autoři Ferraro a Grange.

12 Viz. např. Lee, M., Farrall, S.: Fear of Crime. Abingdon, 2009

Na co se tedy ve výzkumech strachu z kriminality konkrétně ptáme?

Můžeme se snažit postihnout míru znepokojení kriminalitou v kontextu ostatních společenských problémů, srovnávat pocit kriminálního rizika v různých lokalitách (např. v rámci jednoho města či kraje), analyzovat strach z kriminality v emocionální rovině na základě pocitu bezpečí na ulici a doma během dne a v noci, identifikovat skupiny osob, vnímaných jako ohrožující, stanovit lokality, které lidé z hlediska kriminality vnímají jako zvýšeně nebezpečné; pokusit se odhadnout pravděpodobnost, že se stanu v následujícím období obětí trestného činu, v neposlední řadě pak analyzovat strach z kriminality na základě **stupně obav z viktimizace konkrétními trestnými činy**. Právě posledně jmenovaná metoda je předmětem následující stati. Srovnávají se zde především výzkumy z let 2005 a 2012, v druhé části pak přinášíme k tématu i data z jiných výzkumů.

Jak již bylo uvedeno, IKSP podobné průzkumy provádí již od poloviny devadesátých let[13], systematicky se problematice věnovaly výzkumy z let 2002, 2005 a 2012, zaměřené na prevenci kriminality. Do baterie otázek, zjišťujících obavy z kriminálních deliktů, bylo zařazeno následujících třináct typů protiprávního jednání: kapesní krádeže, vydírání, krádež auta, pomluva, vandalismus, vloupání do bytu, ublížení na zdraví, loupežné přepadení, vražda, podvod, organizovaný zločin, teroristický útok, znásilnění. Stupeň obav byl zjišťován zařazením konkrétního činu respondentem na šestistupňové škále (tedy neobsahující střední „neutrální" pozici), kde „1" = „vůbec se necítím ohrožen" a „6" = „cítím se velmi ohrožen". U trestného činu „krádež auta" jsou do průměru zahrnuti pouze ti dotázaní, kteří tento dopravní prostředek vlastní.

K metodě je na místě uvést, že **výběr konkrétních dotazovaných deliktů** je v kriminologické teorii opět jedním z debatovaných problémů; dalším je například to, zda se dotazujeme na strach „individuální" – tedy pouze o sebe a svůj majetek, nebo i na obavy o své blízké (které lze pojímat různě široce – jako členy společné domácnosti, užší či širší rodiny…). Úmyslně jsme kladli otázky jak k běžným „pouličním" deliktům, tak k nejzávažnějším typům kriminality. Zatímco u prvně jmenovaných lze předpokládat, že respondent bude vycházet hlavně z osobní zkušenosti vlastní, případně svého sociálního okolí, u zbývajících vědomě měříme spíše dopad mediálních obsahů. Jedna položka byla v nejčerstvějším výzkumu z roku 2012 pozměněna: obava ze znásilnění byla zpřesněna jako „svého nebo člena své domácnosti"; díky tomu samozřejmě silně vzrostla deklarovaná obava u mužů oproti roku 2005.

Vývoj problematiky podle výzkumů IKSP

Na prvním místě konstatujme, že celkově pocit ohrožení, měřený průměrnou známkou na škále, v posledních letech poklesl[14]. Platí to pro valnou většinu zkoumaných činů, u těch zbylých jsou obavy na stejné úrovni. Nezměnil se (resp. snížil se jen nepatrně) strach z **kapesních krádeží**, které zároveň vystřídaly na pomyslné první příčce obav vloupání do bytu. To lze hodnotit pozitivně, neboť kapesní krádež představuje zcela jistě méně zásadní ohrožení osobní integrity občana, než vniknutí do obydlí[15]. Právě strach z něj se snížil poměrně výrazně, což lze interpretovat růz-

13 Viz např. publikace IKSP „Hodnocení kriminální situace ve městě z pohledu občana" z roku 1994, kde byly podrobně zkoumány postoje občanů vybraného okresního města.

14 Tento trend je dlouhodobější, je zmiňován již v publikaci Prevence kriminality očima občanů (Holas J., Večerka K., IKSP 2003).

15 Tento delikt je většinou lidí vnímán jako masivní zásah do nejintimnější sféry každého člověka, jeho soukromého prostoru. Není to jen strach z věcných škod na odcizených nebo poškozených věcech, ale i pocit invaze do prostoru, který by měl sloužit právě jako zóna bezpečí.

nými způsoby: buď mají lidé své příbytky lépe zajištěny (což ovšem z výše analyzovaných individuálních preventivních opatření příliš neplyne), nebo v nich nepřechovávají tak cenné předměty jako dřív (resp. pořizovací hodnota např. elektroniky je relativně nižší), nebo i mezi běžnou populaci pronikl fakt, že takových skutků statisticky ubývá. Případně – což však můžeme použít jako výklad v podstatě vždy – v masmédiích ubylo popisů vykradených domů a bytů.

Tabulka č. 1 Obavy z kriminality – průměrná známka* 2012 / 2005 podle pohlaví

	2012			2005			tendence
	celkem	muž	žena	celkem	muž	žena	
kapesní krádeže	**3,72**	3,7	3,9	3,8	3,6	4,0	↔
vloupání do bytu	**3,52**	3,5	3,6	3,9	3,8	4,0	↓
vandalismus	**3,23**	3,2	3,3	3,6	3,5	3,7	↓
podvod	**3,21**	3,2	3,3	3,2	3,2	3,3	↔
krádež auta	**3,20**	3,3	3,1	3,7	3,8	3,6	↓
ublížení na zdraví	**3,09**	3,1	3,2	3,4	3,3	3,6	↓
znásilnění	**3,02**	2,9	3,2	*2,3*	*1,6*	*3,0*	
loupežné přepadení	**3,02**	3,0	3,2	3,5	3,3	3,6	↓
pomluva	**2,70**	2,6	2,8	3,0	2,8	3,1	↓
organiz. zločin	**2,48**	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	↔
vydírání	**2,39**	2,3	2,4	2,3	2,3	2,4	↔
vražda	**2,32**	2,3	2,4	2,6	2,5	2,7	↓
teroristický útok	**2,12**	2,1	2,2	2,5	2,5	2,6	↓

**1 – „vůbec se necítím ohrožen/a"; 6 – „cítím se velmi ohrožen/a"*

Velké ohrožení **vykradením domu či bytu** (body 5 a 6 na použité škále) cítí čtvrtina dotázaných (v roce 2005 to byl podstatně vyšší podíl – třetina); obyvatelé velkých měst se však – na rozdíl od předchozího výzkumu – odlišují jen málo. Lze tedy říci, že strach z tohoto deliktu se celkově snížil, přičemž se v zásadě smazaly rozdíly mezi městy a venkovem. Vyšší podíl „velmi ohrožených" (28 %) nalézáme mezi lidmi v nejstarší věkové kategorii (důchodci); zdá se tedy, že u lidí, kteří tráví mnoho času uvnitř bytu, je strach znásoben představou, že by mohli být pokusem o vloupání přímo fyzicky ohroženi. Polovina vzorku pak pociťuje střední ohrožení; znatelně bezstarostnější přístup má mládež, tedy věková kategorie do 21 let. Třetina této věkové skupiny pociťuje jen malé ohrožení (body 1 a 2 na škále), v celém vzorku přitom sdílí tento postoj pouze 24 % respondentů.

Vrátíme-li se ke kapesním krádežím, značně ohrožena se jimi cítí necelá třetina vzorku (31 %). Významně více se jich obávají ženy, které jsou díky častějšímu pohybu v nákupních zařízeních ohroženější, a také obyvatelé velkých měst nad 100 tisíc obyvatel. Polovina z nich signalizuje vysoké

obavy z kapsářství. Na dalších příčkách se umístily, se shodnou výší průměrného stupně obav, **vandalismus, podvod** a **krádež auta**. Není snadné odhadnout, nakolik se jedná o obavy z vandalských skutků, týkajících se přímo respondenta (např. poškození jeho domu či auta), a nakolik se zde projevuje obecnější obava z vandalismu jako fenoménu (tedy ničení městského inventáře, sprejerství apod.). Vyšší znepokojení vyjadřují vysokoškoláci. Možnost, stát se obětí podvodu, silně znepokojuje každého pátého respondenta, častěji velkoměstské rezidenty (28 %). To je změnou oproti minulosti, kdy se více ohroženi cítili „vesničané". Za povšimnutí stojí fakt, že ačkoli jsme stále zásobováni zprávami o podvedených seniorech (ať falešnými výběrčími nejrůznějších poplatků, na prodejních zájezdech a podobně), tito nejeví signifikantně vyšší obavy z toho, být podvedeni.

Nezanedbatelné obavy pociťují respondenti také u krádeže auta; tento delikt je jediným případem, kdy vyšší míru rizika signalizují muži. Pravděpodobně je více majitelů automobilu mezi muži, navíc je pro řadu z nich automobil i důležitá statusová proměnná. Je také logické, že největší obavy pociťují „starší dospělí" (tedy občané mezi 40 a 60 lety věku), kteří pravděpodobně vlastní relativně nejkvalitnější vozy. Krádeže aut jsou spíše „městský" delikt, a větší strach z něj opravdu mají ve stejné míře obyvatelé velkých i menších měst. Vesnice je o poznání bezstarostnější – navíc by bylo zajímavé ověřit, zda zvýšené obavy nepociťují ti z obyvatel menších obcí, kteří častěji dojíždějí do města.

V těsném sousedství, ve středu tabulky se nacházejí tři delikty, směřující proti tělesné integritě a důstojnosti člověka – **znásilnění, loupež** a **ublížení na zdraví**. U všech, nejvíce pochopitelně u znásilnění[16], projevují výrazně vyšší obavy ženy, uvědomující si své ztížené možnosti obrany před násilím[17]. Silné obavy z loupeže a ublížení na zdraví má asi 14 % respondentů, což představuje značný (a pozitivní) posun, neboť v minulosti to bylo zhruba o 10 procentních bodů více. U obyvatel různých typů sídel se obavy liší jen mírně, poněkud nižší panují v menších obcích, zatímco silné obavy signalizuje ve městech nad 100 tisíc obyvatel asi 17 % respondentů.

Vražda, jako nejvážnější kriminální čin vůbec, se co do obávanosti umístila až za podvodem a pomluvou. Ohroženo se cítí být asi 7 % dotazovaných (v r. 2005 každý desátý účastník výzkumu), bez rozdílu pohlaví, místa bydliště či vzdělání. Pokud se týče **pomluvy**: z hlediska věku projevují, byť nesignifikantně, poněkud vyšší míru obav nejmladší dotázaní. Sociální prestiž je ve vrstevnické skupině v éře sociálních sítí pomluvou snadno zranitelná. Strach z pomluvy také souvisí s bydlištěm v obci od 20 do 100 tisíc obyvatel – zde se „málo ohroženo" cítí jen 40 % respondentů, zatímco mezi velkoměstskými je tato kategorie 55 %. Ve velkoměstě zřejmě před případnými důsledky pomluvy do značné míry chrání anonymita, na malé obci naopak možnost dehonestující tvrzení osobně vyjasnit.

Rozdíly ve stupni obav z kriminality mezi ženami a muži reálně existují, obecně platí, že ženy se až na výše zmíněný případ odcizení automobilu vždy „bojí" více. Pořadí deliktů by se ale při jejich seřazení podle pohlaví téměř nezměnilo. **Senioři** mají poněkud vyšší průměrné známky obav než celek, především u skutků jako bytové krádeže (nikoli ale krádeže aut), loupež, ublížení na zdraví, nebo vandalismus. Nejmladší respondenti do 21 let jsou nejvíce bezstarostní (většinou také nevlastní byt nebo auto); malé obavy mají i z podvodu a vandalismu. Odchylky mezi věkovými skupinami jsou však vesměs poměrně malé (s výjimkou vloupání do bytu, krádeže auta a znásilnění, kde se vymykají respondenti nad 60 let).

16 Rozdíl je však, jak plyne z výše popsané změny znění otázky, podstatně nižší než v předešlém výzkumu.

17 Feministická kriminologie hovoří o tom, že na strachu žen ze znásilnění se podílí i vysoké zastoupení obnažených žen ve venkovní reklamě.

Z hlediska **profesních skupin** se neprokázalo, že by se vydírání a podvodů více báli samostatně podnikající jedinci[18], což je změna oproti minulému desetiletí. Jinak platí, že většiny trestných činů – především násilných, ale i vykradení bytu – se méně bojí příslušníci dělnických profesí. K nim se v některých případech (vandalismus, loupeže, vykradení bytu) přidávají studenti, což je ovšem skupina do značné míry charakterizovaná věkově. „Bílé límečky"[19] se spolu se samostatně podnikajícími osobami mnohem masivněji obávají především krádeže auta.

Jsou obavy z určitých druhů kriminality typické pro některé **kraje**? Kapesních krádeží se nejvíce obávají respondenti z Prahy, vloupání do bytu lidé z Karlovarského a Ústeckého kraje. Z podvodu mají nejvyšší obavu respondenti z Prahy a Ústeckého kraje. Vandalismu a ublížení na zdraví se více bojí respondenti z Ústeckého kraje, stejně jako loupežného přepadení a znásilnění; tento skutek také budí větší obavy mezi respondenty z Prahy. Krádeže auta a pomluvy se nejvíce obávají respondenti z Pardubicka. Také u dalších činů se potvrzuje zvýšená obava z kriminality u respondentů z Ústeckého kraje.

Za povšimnutí stojí v tabulce 1 i opačný konec postojového kontinua. Především je řeč o riziku teroristického útoku – žijeme v období plném zpráv o teroristických aktech a jejich přípravách, islámském terorismu atd. Přesto jsou, zdá se, naši občané poměrně klidní a riziko takovéto události hodnotí jako nepříliš vysoké. Může to být tím, že k události tohoto typu v ČR (nepočítáme-li menší případy z počátku devadesátých let) v podstatě nikdy nedošlo. Také příslušníků minorit, z nichž se často příslušníci militantních skupin rekrutují, je u nás minimální počet.

Tolik k posledním dvěma výzkumům z dílny IKSP. Pro zajímavost se podívejme na tabulku s výsledky obdobného zkoumání, uskutečněného stejným pracovištěm před dvaceti lety[20].

Tabulka č. 2 Obavy z kriminality – Příbram 1994

problematika	průměr. obavy na škále 1–5
bytová krádež	4,0
krádež auta	3,5
ublížení na zdraví	3,4
loupež	3,2
výtržnictví	3,1
znásilnění	3,1
rvačka	2,9
vražda	2,8
kapesní krádež	2,7
organizovaný zločin	2,6
pomluva	2,4
vydírání	2,1

18 Definovaní jako „podnikatel, živnostník".
19 Úředník, technik, zdravotník, právník apod.
20 Večerka, K., Štěchová, M., Holas, J. (1994). Hodnocení kriminální situace ve městě z pohledu občana. Praha: IKSP.

Ačkoli se výčet trestných činů i použitá škála liší od výše popsaných akcí, je zřetelně vidět dominantní pozici strachu z vykradení obydlí. Oproti tomu strach z kapesních krádeží (dnes hlavní zdroj obav) se umístil až v druhé polovině tabulky. K nejobávanějším deliktům patřilo i odcizení auta, zatímco pomluva byla (na rozdíl od dneška) považována za zcela bagatelní riziko.

Ve výzkumu **Pocit bezpečí obyvatel ve vybraných městech ČR** (IKSP 2002) jsme se rovněž zabývali tímto fenoménem. Šetření proběhlo ve 12 vybraných městech, která v té době realizovala Komplexní součinnostní program prevence kriminality na místní úrovni po dobu delší než 5 let. V závěrech bylo konstatováno, že oproti zjištěním z roku 1996 se situace v oblasti obav občanů z kriminality v roce 2002 zřetelně zlepšila. Připomeňme, že výzkum byl realizován ve městech, vykazujících vyšší nápad kriminality (a proto zařazených do dotačního programu). V polovině devadesátých let panovala vysoká hladina obav především z násilných trestných činů, tedy vraždy, loupeže, ublížení na zdraví a znásilnění. Tyto pocity na počátku nového milénia oslabily, zaznamenali jsme menší obavy respondentů o vlastní bezpečnost a bezpečnost svých rodin. Stouply naopak obavy z postižení kapesní krádeží, v některých případech se poněkud zvýšily obavy z výtržnictví a pomluv. Na podobné úrovni zůstal ve většině zkoumaných měst strach z vykradení bytu a z odcizení automobilu; orientačně lze říci, že těchto druhů kriminality se obává cca 50–60 % respondentů a spolu s pouličními krádežemi jsou to „nejobávanější“ delikty.

Pohled na výsledky dalších výzkumů

Jak bylo předesláno, výzkumy týkající se viktimizace, obav občanů z trestné činnosti a jejich názorů na prevenci kriminality uskutečnila v uplynulých více než deseti letech řada obcí ČR. V posledních letech pak péče o rozdělování „preventivních peněz“ přešla částečně na kraje, a proto si jednotlivé kraje nechávaly zpracovat vlastní analýzy. Věnujme se teď stručně třem takovým výzkumům.

Průzkum pocitu bezpečí občanů hl. m. Prahy[21] byl proveden poprvé v roce 1997, poté v roce 1999 – tato „Analýza pocitu bezpečí na území hl. m. Prahy“, byla zároveň – jako tomu je ve většině měst, kde podobná akce proběhla – jedním z podkladů pro zpracování Komplexního součinnostního programu prevence kriminality na místní úrovni a Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy. V letech 2004, 2007 a 2009 proběhly další průzkumy. Všech pět výzkumů, prováděných v odstupu dvou a pěti let, je bohužel srovnatelných pouze zčásti, díky rozdílnému způsobu kladení otázek i vyhodnocování. Své obavy respondenti vyjadřovali na pětistupňové škále, dostupná podoba dat však nabízí pořadí obávanosti deliktů podle součtu dvou krajních kategorií (rozhodně se cítím ohrožen + spíše se cítím ohrožen). Výsledky z let 2004 a 2009 přináší následující tabulka.

21 „Analýza pocitu bezpečí na území hlavního města Prahy“ (srovnání – rok 1997, 1999, 2004, 2007, 2009) *[dostupné online]*

Tabulka č. 3 Míra obav z konkrétních forem kriminality v Praze

Rok 2009			Rok 2004		
delikt	obavy	pořadí	delikt	obavy	pořadí
kapesní krádeže	59 %	1	kapesní krádeže	58%	2
bytové krádeže	53 %	2	bytové krádeže	59 %	1
vykrádání aut	44 %	5–6	vykrádání aut	54 %	3
krádeže aut	49 %	3	krádeže aut	51 %	4
krádeže ve sklepech apod.	44 %	5–6	krádeže ve sklepech apod.	44 %	5
ublížení na zdraví	37 %	8	ublížení na zdraví	42 %	6
kriminalita mládeže	33 %	9	kriminalita mládeže	40 %	7–8
loupeže	47%	4	loupeže	39 %	9–10
terorismus	30 %	10	terorismus	40 %	7–8
organizovaný zločin	23 %	14	organizovaný zločin	37 %	12
vandalismus	39 %	7	vandalismus	39 %	9–10
vraždy	27 %	12	vraždy	38 %	11
výtržnictví	28 %	11	výtržnictví	32 %	13–14
rvačky	26 %	13	rvačky	31 %	15–16
znásilnění	22 %	15	znásilnění	32 %	13–14
sexuální napadení	21 %	16	sexuální napadení	31 %	15–16
domácí násilí	6 %	17	domácí násilí	19 %	17

Vidíme, že v hlavním městě vývoj v podstatě sleduje trend celostátních průzkumů. Celkové obavy během minulého desetiletí v řadě případů **poklesly**, u některých deliktů o více než deset procentních bodů (např. vykrádání aut, vražda nebo znásilnění); u terorismu ovšem vysoké obavy z roku 2004 mohla ovlivnit čerstvá vzpomínka na útoky z jara 2004 v Madridu. Významný a potěšující je i v Praze pokles obav z vykradení bytu. Obavy z dalších deliktů zůstaly na stejné úrovni (kapsářství, vykradení sklepa, vandalismus a jiné) – čímž se díky jinak nižší míře obav posunuly v roce 2009 na vyšší pozici. Kde ovšem pozorujeme opačný trend, jsou **loupeže** – v Praze z nich má strach téměř polovina dotázaných, loupež tak zde je čtvrtým nejobávanějším trestným činem.

Podívejme se nyní na **Analýzu postojů veřejnosti ke kriminalitě, provedenou na Plzeňsku v roce 2009**[22]:

Zde se nám nabízí poněkud jiný obrázek – na 11stupňové škále (1 – vůbec se neobávám, 11 – velmi se obávám) se na předním místě objevuje s poměrně značným náskokem **vandalismus**, následován kapesní krádeží a podvodem; vloupání je na Plzeňsku až na čtvrté příčce. Přední místo vandalských činů, které rozhodně nepředstavují delikty s největšími hrozící újmou (ať materiální nebo zdravotní) vysvětlují autoři studie hypotézou, že „jedním z hlavních faktorů, který se podílí na strachu z kriminality u lidí, není samotná (reálná) kriminalita, ale „znaky kriminality" jejichž sémantický obsah je spojován s kriminalitou. Mezi tyto znaky pak patří hlavně projevy vandalismu a osoby, které jsou s vandalismem a obecně „nevhodným" chováním na veřejnosti spojováni". Zajímavou inovací výzkumné baterie dotazovaných kriminálních jednání je zařazení poměrně nové problematiky zneužití osobních dat.

I v tomto průzkumu se samozřejmě potvrzuje obecně vyšší strach žen z kriminality (především u fyzických deliktů jako je napadení, týrání, vražda a loupežné přepadení), s tradiční výjimkou krádeže (či vykradení) auta.

Tabulka č. 4 Míra obav z konkrétních forem kriminality v Plzeňském kraji (průměr na škále 1–11)

vandalismus	**7,5**
kapesní krádež	**6,99**
podvod	**6,77**
krádež vloupáním do domu, bytu, chaty...	**6,72**
loupežné/násilné přepadení	**6,61**
fyzické napadení	**6,44**
zneužití osobních dat	**6,15**
krádež automobilu, krádež věcí z automobilu	**6,08**
vražda	**5,48**
týrání, šikanování	**4,97**
vydírání	**4,79**
znásilnění	**4,57**
sexuální obtěžování	**4,38**

22 Výzkum do „Koncepce prevence kriminality a sociálně patologických jevů Plzeňského kraje na léta 2009 – 2011" zpracovalo Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu při Katedře antropologických a historických věd Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni *[dostupné online]*

Velmi podobný výzkum s podobnými výsledky si zadal taktéž v roce 2009 **Ústecký kraj**. Můžeme si povšimnout poněkud pozměněné[23] baterie trestných činů, na něž byli respondenti dotázáni. Také zde je přítomno zneužití osobních dat, podvod byl doplněn zmínkou o klamání spotřebitele, jako specifický typ krádeže je zařazena krádež kola či motorky. Také zde vítězí obavy z vandalismu, ovšem bezprostředně následuje strach z loupežného nebo jiného fyzického napadení; oproti např. Praze jsou na Ústecku i Plzeňsku relativně menší obavy z odcizení vozidla.

Tabulka č. 5 Míra obav z konkrétních forem kriminality v Ústeckém kraji (na škále 1–6)

vandalismus – poničení majetku	**4,62**
loupežné (násilné) přepadení	**4,29**
fyzické napadení – vyhrožování	**4,23**
vloupání do obydlí – rekreačních objektů	**4,22**
kapesní krádež / jiná krádež osobních věcí	**4,14**
krádež nebo vykradení automobilu	**4,12**
podvod ošizení spotřebitele	**3,98**
zneužití osobních dat	**3,90**
vražda	**3,70**
znásilnění	**3,48**
sexuální obtěžování	**3,46**
krádež jízdního kola či motocyklu	**3,43**

Souhrn

Máme-li stručně shrnout výše uvedená výzkumná data, můžeme konstatovat, že v celostátním měřítku se obavy občanů z kriminality za zhruba poslední dekádu snížily. Mohli bychom z toho vyvozovat, že obavy ze zločinu mají přece jen poměrně reálný základ, neboť z viktimologických dat za obdobné údobí se zdá, že poklesla i reálná viktimizace občanů.

Nejvíce se lidé obávají kapesních krádeží a vykradení bytu, následuje vandalismus, který v některých oblastech platí za nejvíce ohrožující delikt. Oproti uplynulým dekádám poněkud stoupají obavy z podvodů, naopak krádež auta již není tak obávanou jako dříve. Je však nepochybné, že strach z kriminality podléhá výkyvům nejen v čase, ale především podle lokality. Příkladem může být vysoký pocit ohrožení loupeží na Ústecku.

23 Za sporný bod lze považovat kategorii „fyzické napadení – vyhrožování", neboť se jedná o dosti rozdílná jednání.

Kapitola 4

Údaje o v České republice policií evidovaných obětech kriminality v roce 2013

Milada Martinková

Úvodem této kapitoly zaměřené na oběti trestné činnosti v roce 2013 připomeneme některé události uvedeného roku, které se u nás i v zahraničí týkaly právě obětí kriminality. Pokud jde o události, ke kterým došlo v naší republice, je především třeba uvést, že nabyl účinnosti (1. 8. 2013) dlouhou dobu připravovaný nový zákon o obětech kriminality (Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů). Ten upravuje právo obětí na poskytnutí odborné a právní pomoci, právo na právní i další informace týkající se trestného činu, jehož se poškozené osoby staly obětí, právo na ochranu před hrozícím nebezpečím (pokud dochází k ohrožení bezpečí oběti), právo na ochranu před sekundární viktimizací, právo na ochranu soukromí oběti nebo právo na peněžitou pomoc obětem trestných činů poskytovanou státem. Zároveň upravuje tento zákon i vztahy mezi státem a subjekty poskytujícími pomoc obětem kriminality.

Z významnějších domácích událostí v roce 2013 můžeme také zmínit konání konference Spravedlnost pro oběti připravenou Bílým kruhem bezpečí a věnovanou zavádění nového zákona o obětech trestných činů u nás do praxe. Na ní vystoupili jak zástupci akademické obce, tak i reprezentanti praxe a státní správy. Proběhla výstava „Zločin a oběti" s doprovodným programem pro odbornou i laickou veřejnost, na jejíž realizaci se vedle domácích pořadatelů podílel i německý Weisser Ring[24]. Výstava byla zaměřena na trestné činy, které jsou nejméně oznamované a jejichž pachatelé nejsou tak často potrestáni. Konaly se v pořadí první Kriminologické dny, v rámci kterých byla v některých referátech obětem trestné činnosti též věnována pozornost. Pokud jde o výzkumy obětí trestné činnosti, podařilo se v roce 2013 po několika letech opět realizovat viktimologický výzkum na reprezentativním souboru obyvatel ČR, který zjišťoval, kolik obyvatel naší republiky se stalo oběťmi vybraných osmi deliktů. Získaná data z tohoto terénního šetření se nyní zpracovávají. Byl proveden výzkum obětí partnerského domácího násilí (žen) žijících v azylových zařízeních na území celé ČR (viz Martinková, 2014).

Ze zahraničních událostí v roce 2013 můžeme zmínit konání konference Victim Support Europe v Edinburghu. Victim Support Europe zastřešuje v Evropě na 30 organizací, které pomáhají obětem trestných činů. Konference byla věnována Směrnici Evropského parlamentu a rady č. 2012/29/EU ze dne 25. října 2012[25], kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu (Langhamerová, 2013). V Dublinu se konal ministerský summit představitelů USA a EU se zaměřením na otázky obětí kriminality (McKenn, 2013).

Ačkoli byl proveden v ČR v roce 2013 celorepublikový viktimologický výzkum obyvatel, vzhledem k tomu, že byl zaměřen na oběti omezeného počtu deliktů, ucelenější pohled na oběti kriminality v uvedeném roce budeme čerpat v této kapitole tradičně především z policejní statistiky. Údaje od policie o jí **evidovaných** obětech kriminality budou tedy v následujícím textu hlavním zdrojem souhrnných celostátních poznatků o osobách poškozených trestnou činností v ČR v roce 2013.

Na dalších stránkách se budeme věnovat podrobnějšímu rozboru policejních údajů o evidovaných obětech kriminality. Jako každoročně úvodem zmíníme, proč se právě policejními daty o obětech kriminality detailněji zabýváme a seznámíme nové čtenáře této kapitoly také s tím, jakým způsobem policie údaje o obětech trestné činnosti zjišťuje. Uspořádání informací o evidovaných obětech kriminality za rok 2013 v této kapitole necháváme obdobné tomu, jaké bylo v minulých letech, aby se pravidelní uživatelé dat uváděných v této kapitole v každoročně nových údajích lépe orientovali. V tomto roce jsme navíc pozornost věnovali analýze policejních údajů o obětech vražd motivovaných osobními vztahy, a to vzhledem k v poslední době zvýšenému zájmu odborné veřejnosti o tyto údaje.

24 Weisser Ring je neziskový spolek, který ve Spolkové republice Německo pomáhá obětem trestné činnosti.

25 Plné znění směrnice viz např. www.bkb.cz/files/files/smernice_obeti_tc_2012_29_eu_cz.pdf

Policejní údaje o osobách poškozených trestnou činností rozebíráme proto, že jsou stále významným zdrojem souhrnných informací o obětech kriminality na území celé naší republiky – i když se týkají jen policií evidovaných obětí kriminality a vztahují se jen k vybraným druhům trestné činnosti (hlavně k násilné, mravnostní a z části k majetkové trestné činnosti).[26] Z těchto dat lze pak s určitými omezeními (viz též podrobně dále) usuzovat i na některé vývojové tendence v dané oblasti na území našeho státu, protože tato data jsou Policií ČR dlouhodobě každoročně stejným způsobem celorepublikově sbírána.

Vedle policejních údajů o obětech kriminality jsou v ČR o obětech trestné činnosti dostupné rovněž některé dílčí údaje zaznamenané např. organizacemi, které se snaží pomáhat obětem zločinu nebo i některé údaje z různě zaměřených a u nás zatím obvykle nesystematicky prováděných viktimologických výzkumů.

V této kapitole uvedené údaje o obětech trestné činnosti pocházejí z dat, která policie sbírá a zaznamenává během krátkého období od okamžiku, kdy jí byla tato trestná činnost oznámena nebo k ní policie dospěla na základě vlastních poznatků. Údaje o těchto obětech nejsou ale samotnou policií dosud standardně podrobně kompletně zpracovávány a zveřejňovány. Dále proto o policejních datech týkajících se obětí kriminality obšírněji informujeme.

Níže uváděná a analyzovaná data o obětech byla od Policie ČR vyžádána Institutem pro kriminologii a sociální prevenci s cílem připravit kapitolu o obětech trestných činů do publikace o kriminalitě v České republice v roce 2013.

Při interpretaci dále prezentovaných údajů o evidovaných obětech trestné činnosti za rok 2013 na území České republiky z dat Policie ČR **je nutné brát v úvahu** následující skutečnosti:
a) V terminologii policejní statistiky týkající se kriminality jsou lidé, kteří se stali oběťmi trestné činnosti, registrováni jako tzv. ´objekty napadení – osoby´. Policie ve své statistice pak dále eviduje ve formuláři o trestném činu vedle ´objektů napadení osob´ také ´objekty obecné kriminality´, ´objekty hospodářské kriminality´ a ´soukromé objekty´.
b) Ve formuláři o trestném činu jsou mezi ***objekty napadení – osobami*** *zvlášť registrovány* ***´osoby – muži´*** *a* ***´osoby – ženy´*** *(tedy jednotlivci), které je možno dále členit podle věku, taktického a sociálního hlediska, podle následků trestné činnosti (úmrtí, zranění, jiné následky, bez následků) a zvlášť jsou registrovány* ***´osoby – skupiny osob´*** *(s možností třídění pokud jde o strukturu skupiny, věkové složení skupiny, taktické hledisko, další hledisko a pokud jde o následky trestné činnosti: úmrtí, zranění, jiné následky, bez následků).*
c) U osob, které tvoří ´objekty napadení – skupiny osob´, není vždy technicky možné zjistit jejich pohlaví, protože v číselníku ke struktuře skupiny je Policií ČR rozlišováno následující členění osob:

1. muž a žena	*B. jeden muž, tři ženy*	*K. tři muži*	*S. šest žen*
2. dva muži	*C. dva muži, jedna žena*	*L. čtyři muži*	*T. čtyři muži, jedna žena*
3. dvě ženy	*D. dva muži, dvě ženy*	*M. pět mužů*	*U. čtyři muži, dvě ženy*
4. více mužů než šest	*E. dva muži, tři ženy*	*N. šest mužů*	*V. pět mužů, jedna žena*
5. více žen než šest	*H. tři muži, jedna žena*	*O. tři ženy*	*W. jeden muž, čtyři ženy*
6. jiné složení skupiny	*I. tři muži, dvě ženy*	*P. čtyři ženy*	*X. dva muži, čtyři ženy*
A. jeden muž, dvě ženy	*J. tři muži, tři ženy*	*R. pět žen*	*Z. jeden muž, pět žen*

26 Ve Zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013 zveřejněnou MV ČR se uvádí, že „Mimo zorné pole oficiálních kriminálních statistik tak zůstávají poškození (oběti) krádežemi vloupáním, krádežemi motorových vozidel, věcí z aut, jízdních kol, a četných dalších druhů trestné činnosti." (viz Zpráva, 2014, s. 27).

Dále potom rovněž, vzhledem ke způsobu policií prováděné kategorizace věkového složení skupiny, nelze získat údaje o věku všech poškozených tvořících skupiny osob.
d) Policejní statistika sleduje pro své potřeby tam, kde objektem napadení byla skupina, obvykle hlavně počet skupin.
e) Při interpretaci počtů obětí kriminality evidovaných Policií ČR je třeba, aby si uživatel údajů rovněž uvědomil, že policií realizovaná evidence obětí kriminality – „objektů napadení: osob"– je prováděna následujícím způsobem. Policie ve formuláři o trestném činu (pol. 08 – objekt napadení) ***při evidenci*** *do formuláře* ***zaznamenává JEN JEDNU VARIANTU z celku šesti variant objektů napadení*** *(tedy volí* ***jednu*** *z následujících variant již výše uvedených: muž, žena, skupina osob, objekty obecné kriminality, objekty hospodářské kriminality, soukromý objekt). Údaje o "živých" objektech napadení jsou tedy vybírány variantně.*

Z výše uvedeného lze pak usuzovat, že při evidenci např. majetkové kriminality může být policií evidován přednostně objekt napadení „věcný" (např. objekt hospodářské kriminality) před „živým" objektem napadení – osobou. Policie pro své potřeby z profesního hlediska může upřednostňovat např. právě u majetkové kriminality poznatky o předmětu útoku pachatele (peníze, věc atd.) a až druhotným zájmem je zjistit, komu bylo vlastně ublíženo. Poškozená osoba-oběť trestné činnosti se tak vůbec nemusí u majetkové kriminality dostat do policií vykazované evidence.

Obvykle pak oběti kriminality, coby jednotlivé fyzické osoby – „živé" objekty napadení, které české policejní statistiky zaznamenávají, spadají, jak již bylo výše zmíněno, hlavně do oblasti trestné činnosti násilné, trestné činnosti mravnostní a jen do části majetkové trestné činnosti.
f) Při interpretaci počtů ***evidovaných*** *obětí kriminality zaznamenaných Policií ČR je dále rovněž třeba, aby si uživatel uvědomil, že v nich nejsou obsaženy údaje z oblasti tzv. latentní kriminality, tedy uváděné počty neobsahují např. osoby postižené trestnou činností, které svoje poškození oficiálně neohlásily apod.*

Ze skutečností uvedených v bodech a) – e) tedy vyplývá, že u dále námi předkládaných údajů získaných z dat Policie ČR je odpovídající používat pojem **minimální počet evidovaných obětí** trestné činnosti.

Celkový minimální počet policií evidovaných obětí kriminality v ČR se vypočítává následujícím způsobem: počty osob, které tvoří „objekty napadení – skupiny osob" se přičtou k počtům „objektů napadení – osobám /mužům a ženám/". (Další úplně přesné členění sumy všech těchto osob podle jejich věku či pohlaví, jak jsme již konstatovali výše, není technicky možné).

Výše uvedeným způsobem bylo z údajů Policie ČR zjištěno, že v naší republice **minimální počet evidovaných obětí kriminality v roce 2013 činil 46 977 jedinců**[27].

Z porovnání tohoto údaje s údajem o minimálním počtu policií evidovaných obětí kriminality /osob/ za předcházející rok 2012 plyne, že v roce 2013 se policií zaevidované množství kriminalitou poškozených jednotlivců poněkud zvýšilo. Rozdíl činí 746 osob. (Je to patrné z grafu č. 12 uvedeného v prvním příspěvku této publikace, podrobněji potom i v příloze č. 1 této kapitoly nebo tabulce č. 2 v následujícím textu.)

Graf č. 1 uvedený v této kapitole ukazuje vývoj počtu policií evidovaných objektů napadení – osob v období let 2004 až 2013, a to podle policejního členění na muže, ženy a skupiny osob. V roce 2013 bylo PČR zaevidováno minimálně 20 583 obětí-mužů a minimálně 20 288 obětí-žen. Počet obětí -mužů se oproti předcházejícímu roku zvýšil (o 827 osob), počet obětí-žen se naopak poněkud snížil (o 551 osob).

27 Protože jako zdroj dat o obětech trestné činnosti byly použity neopravené (nevyčištěné) sestavy dat Policie ČR, některé údaje uváděné v tabulkách, grafech a přílohách se mohou mírně lišit.

Graf č. 1 Počty evidovaných objektů napadení – osob /mužů, žen/ a skupin osob v České republice v letech 2004–2013 (od 1. 1. 2010 je účinný nový trestní zákoník)[28]

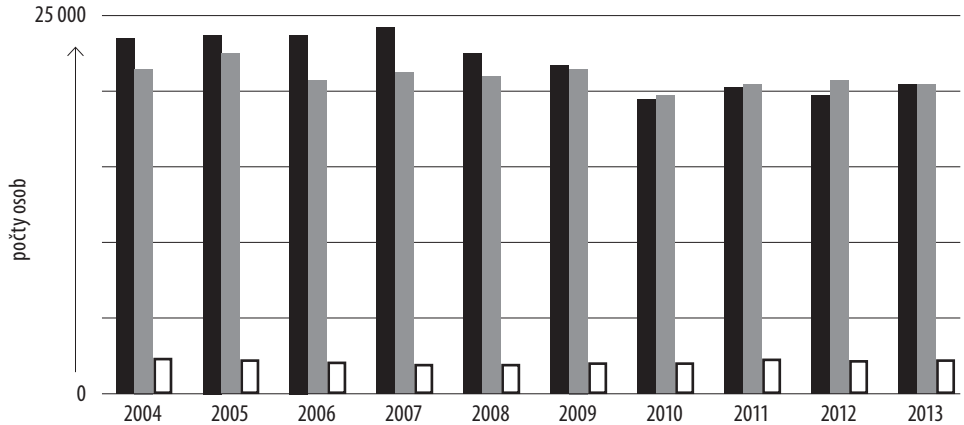

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
muži	23 383	23 636	23 697	24 245	22 614	21 789	19 404	20 360	19 756	20 583
ženy	21 630	22 413	20 785	21 309	21 138	21 456	19 779	20 544	20 839	20 288
skupiny	2 411	2 326	2 164	2 026	2 050	2 110	2 114	2 372	2 272	2 290

V roce 2013 se také stalo oběťmi kriminality 6 106 jedinců ve 2 290 objektech napadení – skupinách osob. Vybrané podrobnější údaje o jednotlivcích tvořících objekty napadení – skupiny osob a o počtech skupin obětí u jednotlivých trestných činů viz příloha č. 6 a č. 7. Další údaje o evidovaných obětech kriminality v roce 2013 dělených podle vybraných věkových skupin a podle pohlaví viz v přehledu přílohy č. 2–5.

Z podrobnějšího rozboru **minimálního počtu policií evidovaných objektů napadení – osob v roce 2013 v České republice** (viz příloha č. 1 či tabulka č. 1) vyplývá, že nejvíce osob mezi všemi evidovanými oběťmi trestné činnosti bylo na území naší republiky v roce 2013, obdobně jako v letech předcházejících, poškozeno ***krádežemi*** (54,7 %), dále pak ***úmyslným ublížením na zdraví*** (12,7 %) a ***loupežemi*** (6,9 %). Další značná část obyvatel byla poškozena v roce 2013 takovými trestnými činy jako je ***nebezpečné vyhrožování*** (6,3 %) a ***vydírání*** (3,5 %). Téměř dvě procenta jedinců mezi oběťmi evidovanými policií bylo poškozeno ***pohlavním zneužíváním*** (1,8 %), 1,3 % ***týráním osoby žijící ve společném obydlí,*** 1,3 % ***znásilněním***, 1,2 % ***nebezpečným pronásledováním,*** 1,1 % ***ublížením na zdraví z nedbalosti.***

Srovnání rozdílů v zastoupení obětí vybraných druhů trestné činnosti v celkovém evidovaném množství obětí kriminality v ČR v roce 2013 oproti roku 2012 lze pak sledovat rovněž v tabulce č. 1.

28 Graf č. 1–3 zpracovaly z údajů Policejního prezídia ČR A. Marešová a M. Martinková.

29 Tabulky č. 1–7 zpracovala z údajů Policejního prezídia ČR M. Martinková.

30 ntz – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Tabulka č. 1 Rozdíly zastoupení obětí vybraných druhů trestné činnosti v celkovém minimálním počtu policií evidovaných obětí kriminality v České republice v roce 2013 oproti roku 2012[29]

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ ntz[30]	Podíl obětí na celkovém počtu policií evidovaných obětí tr. č. za uvedený rok v %	Rozdíl podílu obětí na celkovém počtu policií evid. obětí tr. č. v r. 2013 oproti r. 2012	Rozdíl v počtu obětí v celkovém množství policií evid. obětí tr. č. v r. 2013 oproti r. 2012
		rok 2013	**%**	**Abs.**
Krádež	205	54,7	+0,3	+566
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	12,7	+0,1	+140
Loupež	173	6,9	–1,1	–456
Nebezpečné vyhrožování	353	6,3	+0,2	+174
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	4,1	+1,1	+498
Vydírání	175	3,5	–0,2	–42
Pohlavní zneužívání	187/1, 2, 3, 4	1,8	+0,2	+80
Znásilnění	185	1,3	–0,2	–107
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	1,3	–0,2	– 54
Nebezpečné pronásledování	354	1,2	0	+35
Ublížení na zdraví z nedbalosti	143, 147, 148	1,1	–0,1	–56
Omezení a zbavení osobní svobody	170, 171	0,6	0	+3
Týrání svěřené osoby	198	0,6	0	+15
Vražda (vč. pokusu a přípravy)	140	0,4	–0,1	0
Usmrcení z nedbalosti	143	0,2	0	+6
Zabití	141	0	0	–4

Pokud nahlížíme celkový minimální počet Policií ČR evidovaných napadených osob – obětí v roce 2013 **Z H L E D I S K A N Á S L E D K Ů,** které trestná činnost na těchto lidech zanechala, pak z tabulky č. 2 i z přílohy č. 1 plyne, že **0,6 %** obětí (tj. 275 osob) **zemřelo** v uvedeném roce v důsledku vůči nim spáchaných trestných činů.

Zraněno bylo **16,4 %** obětí kriminality.

Jiný následek trestného činu (např. poškození či ztráta majetku, psychický šok apod.) byl zaznamenán u zhruba dvou třetin obětí (**68,2 %** obětí, z nichž asi dvě třetiny tvořily oběti trestného činu krádeže /68,4 %/ a 6,4 % oběti loupeže).

Tzv. bez následků (vážných) bylo podle záznamů Policie ČR **14,8 %** obětí trestné činnosti.

Tabulka č. 2 Následky trestné činnosti u policií evidovaných obětí kriminality v období let 1996 až 2013 v České republice: minimální počty obětí
(Jedná se o „objekty napadení – osoby" plus osoby tvořící „objekty napadení – skupiny osob"[31])
(Dělení odpovídá policií sledovaným následkům trestných činů pro oběti kriminality)

	Následky									
	úmrtí		zranění		jiný následek		bez následků		obětí celkem	
rok	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1996	**351**	0,8	**11051**	24,7	**24123**	53,9	**9213**	20,6	**44738**	100
1997	**390**	0,9	**10979**	26,1	**22634**	53,8	**8052**	19,2	**42055**	100
1998	**379**	0,9	**11008**	27,3	**22009**	54,6	**6914**	17,2	**40310**	100
1999	**333**	0,8	**10596**	26,2	**22914**	56,7	**6579**	16,3	**40422**	100
2000	**363**	0,9	**10073**	25,3	**23394**	58,9	**5902**	14,9	**39732**	100
2001	**315**	0,8	**9995**	24,9	**23788**	59,1	**6105**	15,2	**40203**	100
2002	**415**	1,0	**10666**	24,7	**25172**	58,4	**6830**	15,9	**43083**	100
2003	**341**	0,7	**9970**	21,6	**28718**	62,1	**7208**	15,6	**46237**	100
2004	**357**	0,7	**10468**	20,5	**32499**	63,7	**7686**	15,1	**51010**	100
2005	**305**	0,6	**9423**	18,2	**34276**	66,2	**7741**	15,0	**51745**	100
2006	**328**	0,7	**8531**	17,1	**33526**	67,1	**7555**	15,1	**49940**	100
2007	**404**	0,8	**9061**	18,0	**32934**	65,2	**8094**	16,0	**50493**	100
2008	**360**	0,7	**8072**	16,5	**32882**	67,4	**7536**	15,4	**48850**	100
2009	**321**	0,7	**7441**	15,3	**32703**	67,4	**8034**	16,6	**48499**	100
2010[x/]	**304**	0,7	**7241**	16,3	**29174**	65,6	**7741**	17,4	**44460**	100
2011	**310**	0,7	**7805**	16,7	**30128**	64,4	**8534**	18,2	**46777**	100
2012	**337**	0,7	**7649**	16,6	**30552**	66,1	**7693**	16,6	**46231**	100
2013	**275**	0,6	**7698**	16,4	**32065**	68,2	**6939**	14,8	**46977**	100

[x/] *Od 1. 1. 2010 je účinný nový trestní zákoník*

31 Protože jako zdroj dat o obětech trestné činnosti byly použity neopravené (nevyčištěné) sestavy dat Policie ČR, některé uváděné údaje v tabulkách, grafech a přílohách se mohou mírně lišit.

Mezi v tabulce č. 2 uvedenými policií zaevidovanými 275 osobami, které v roce 2013 v České republice **zemřely** na následky trestné činnosti proti nim spáchané, byly nejčastěji, a to z plné třetiny, oběti trestného činu vraždy (33,1 %, 91 osob), dále pak téměř z 30 % oběti trestného činu usmrcení z nedbalosti (28,0 %, 77 osob) a asi z pětiny oběti trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti (21,1 %, 58 osob). Oběti trestného činu úmyslného ublížení na zdraví zde byly zastoupeny z 9,8 % (27 osob). Kromě toho pak byly z 5,8 % (16 osob) mezi zmíněnými 275 zemřelými oběťmi kriminality zastoupeny oběti tzv. ostatní trestné činnosti[32]. Dále jedna osoba přišla o život v důsledku trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí. Jeden novorozenec zemřel následkem trestného činu kvalifikovaného jako vražda novorozeného dítěte matkou a čtyři osoby přišly o život, když se staly oběťmi tzv. ostatní násilné trestné činnosti (viz též příloha č. 1).

Jelikož mezi osobami, které zemřely v důsledku trestné činnosti vůči nim spáchané, byly nejčastěji oběti trestných činů vraždy (§ 140 ntz.) a usmrcení z nedbalosti (§ 143 ntz), budeme se údajům o těchto obětech dále podrobněji věnovat.

Když zaměříme pozornost nejprve na oběti trestného činu **vraždy** /vč. pokusu a přípravy/ (§ 140 ntz), tak ty tvořily v roce 2013 **0,4 %** minimálního počtu všech policií evidovaných objektů napadení – osob (206 jedinců).

Z dat uvedených v tabulce č. 3 (a z přílohy č. 9, která ukazuje v přehledu vývoj počtů obětí trestného činu vraždy v ČR od roku 1996 do roku 2013) je zřejmé, že absolutní počet obětí vražd v roce 2013 zůstal stejný jako v roce předcházejícím.

Tabulka č. 3 Počty policií evidovaných obětí trestného činu vraždy /včetně pokusu a přípravy/ (§ 140 ntz) v období let 2010 až 2013, ČR
(Dělení odpovídá policií sledovaným následkům trestných činů pro oběti kriminality)

	Následky									
	úmrtí		zranění		jiný následek		bez následků		obětí celkem	
rok	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	**103**	53,1	**64**	33,0	**19**	9,8	**8**	4,1	**194**	100
2011	**85**	44,0	**89**	46,1	**10**	5,2	**9**	4,7	**193**	100
2012	**104**	50,5	**88**	42,7	**12**	5,8	**2**	1,0	**206**	100
2013	**91**	44,2	**90**	43,7	**19**	9,2	**6**	2,9	**206**	100

Z 206 obětí trestného činu vraždy v roce 2013: 44,2 % osob přišlo o život, zraněno bylo 43,7 % obětí, 9,2 % z nich utrpělo tzv. jiné následky a 2,9 % obětí vraždy zůstalo tzv. bez následků (viz tabulka č. 3).

Oběti trestného činu vraždy za rok 2013 tvořilo minimálně 44,2 % mužů (91 osob) a minimálně 35,4 % žen (73 osob). Zhruba pětinu obětí vražd tvořily osoby ve skupinách (20,4 %, 42 osob – bez rozlišení pohlaví).

32 Počty všech obětí u jednotlivých trestných činů zařazených PČR pod heslem TSK „ostatní trestná činnost" v roce 2013 – viz příloha č. 8.

Mezi oběťmi trestného činu vraždy (§ 140 ntz) byli v roce 2013 nejméně 4 chlapci a 6 dívek ve věku do 6 let, 1 chlapec ve věkové kategorii od 6 do 15 let a 1 dívka a 4 chlapci ve věku mezi 15 až 18 lety. Pokud jde o jedince starší 60 let, oběťmi vraždy se stalo v roce 2013 nejméně 23 osob v tomto věku (15 žen a 8 mužů), z nich zhruba polovina byla ve věkové kategorii 70 a více let (12 osob /9 žen a 3 muži/).

Policie při evidenci kriminality ve svých statistikách rozlišuje různé typy vražd[33]. Získává pak také některé údaje o jejich obětech. Údaje o počtech obětí policií rozlišovaných typů trestného činu vraždy (§ 140 ntz) za rok 2013 lze sledovat v tabulce č. 4. Z údajů zde je patrné, že oběti vražd motivovaných osobními vztahy tvořily v roce 2013 (obdobně jako i v jiných letech[34]) značnou část všech obětí trestného činu vraždy (54,4 %).

Tabulka č. 4 Počty policií evidovaných obětí trestného činu vraždy (vč. pokusu a přípravy) (§ 140 ntz), dělení podle PČR rozlišovaných typů vražd, rok 2013, ČR – /PPČR, kódy TSK 101–104, 106/

Vraždy	loupežné	sexuální	motivované osobními vztahy	na objednávku	ostatní	celkem
Počet obětí	14	1	112	9	70	206

Právě oběti trestného činu vraždy motivované osobními vztahy jsou, jak již bylo zmíněno, v poslední době předmětem zájmu odborné veřejnosti. Děje se tak v souvislosti s úsilím o bližší identifikaci rozsahu násilí páchaného v nejbližších osobních, případně příbuzenských, vztazích. Uvedeme proto dále o obětech vražd motivovaných osobními vztahy některé podrobnější údaje, které jsou dostupné z policejních statistik.

Následující tabulky č. 5 až č. 7 podrobněji analyzují některé údaje o obětech trestného činu vraždy motivované osobními vztahy (včetně obětí této trestné činnosti ve stadiu pokusu a přípravy), kterých, jak již bylo výše uvedeno, bylo v roce 2013 celkem 112 osob. Mezi těmito osobami byla téměř polovina obětí dokonaného trestného činu vraždy (46,4 %, 52 osob) – viz tabulka č. 5. Celá polovina obětí vražd motivovaných osobními vztahy byla obětí pokusu o tento trestný čin (50,9 %, 57 osob), (tj. jedinci fyzický útok na svoji osobu přežili) – viz tabulka č. 6. Navíc 3 osoby byly oběťmi sledované trestné činnosti ve stádiu přípravy – viz tabulka č. 7.

Tabulky č. 5 až č. 7 obsahují rovněž informace o policií sledovaných vztazích mezi oběťmi a pachateli vražd motivovaných osobními vztahy. (Výčet policií sledovaných vztahů mezi obětí a pachatelem viz příloha č. 10). Z údajů v tabulkách č. 5 až č. 7 pak plyne, že mezi 112 oběťmi vražd

33 Jedná se o následující typy vražd: vraždy motivované osobními vztahy, vraždy loupežné, vraždy na objednávku, vraždy sexuální, vraždy tzv. ostatní a vraždy novorozence matkou (dělení podle policejního číselníku ESSK č. 2, TSK, kódy č. 101–106).

34 V období let 2004–2013 ročně oběti vražd motivovaných osobními vztahy tvořily zhruba 46 až 56 % obětí všech vražd /§ 140 ntz, § 219 tz/ za každý rok (mimo rok 2011, kdy byl výskyt 60,8 %). V absolutních počtech bylo nejvíce obětí vražd motivovaných osobními vztahy v roce 2004 (132 osob), nejméně v roce 2008 a 2009, kdy bylo v každém uvedeném roce oběťmi 103 osob. V absolutních počtech se tedy jednalo v uvedeném desetiletém období zhruba o sto osob ročně. Přitom obětí pokusu o vraždu bylo mezi oběťmi vražd motivovaných osobními vztahy v uvedených letech ročně mezi zhruba 34 až 51 %. To znamená, že toto procento osob, které bylo ročně tělesně atakováno v rámci osobních konfliktů, fyzický útok na svoji osobu přežilo. O život nepřišlo také několik osob, které se staly během let 2004–2013 oběťmi vraždy motivované osobními vztahy ve stadiu přípravy (během těchto desíti let se jednalo nejméně o 17 osob).

motivovaných osobními vztahy byly v roce 2013 téměř ve 30 % (27,7 %, 31 osob) životní partnerky/partneři pachatelů/pachatelek. (Jednalo se tedy o manželku/manžela, družku/druha, včetně expartnerek/exparnerů). Z údajů uvedených v tabulkách č. 5 až č. 7 rovněž plyne, že mezi 31 oběťmi vražd motivovaných osobními vztahy, ke kterým došlo mezi životními partnery, bylo podle poznatků policie 83,9 % žen a 16,1 % mužů.

Dále je z dat prezentovaných v tabulkách č. 5 až č. 7 zřejmé, že mezi zkoumanými 112 oběťmi trestného činu vraždy motivované osobními vztahy byla bezmála plná polovina obětí (49,1 %, 55 osob), které byly s pachatelem v opravdu blízkém osobním (příbuzenském) vztahu. Vedle výše zmíněných vztahů manželských a druh/družka byli zde oběťmi rodiče, sourozenci či děti pachatelů/pachatelek, případně byly oběti k pachatelům ještě v jiném druhu příbuzenského vztahu.

Bylo též evidentní, že mezi výše zmíněnými 55 oběťmi vražd motivovaných osobními vztahy, které byly ve vztahu k pachateli/pachatelce v nějakém příbuzenském či blízkém osobním vztahu, byly ze dvou třetin ženy (65,5 %, 36 osob).

Tabulka č. 5 Počty policií evidovaných obětí dokonaného trestného činu vraždy motivované osobními vztahy (§ 140 ntz) – dělení podle vztahu oběti k pachateli a podle pohlaví oběti – r. 2013, ČR /PP ČR, kód TSK 101–104, 106/

	Oběť			
Vztah oběti k pachateli/pachatelce	muž	žena	osoby ve skupinách	celkem
Druh/družka (vč. ex), manžel/ka (vč. ex)	4	13	0	17
Jiné vztahy mezi obětí a pachatelem I [x/]	6	5	0	11
Jiné vztahy mezi obětí a pachatelem II [xx/]	12	9	3	24
Celkem osob	22	27	3	52

[x/] mezi oběťmi zde byl/a: matka, vlastní dítě, bratr, dospělá osoba v ostatním příbuzenském vztahu
[xx/] mezi oběťmi zde byl/a: dospělá osoba s jiným vztahem (mimo kód 617,618,619), osoba bez vztahu, spolubydlící (mimo výše uvedené – bez vztahu) – viz příloha č. 10

Tabulka č. 6 Počty policií evidovaných obětí trestného činu vraždy motivované osobními vztahy ve stadiu pokusu (§ 140 ntz), dělení podle vztahu oběti k pachateli a podle pohlaví oběti – r. 2013, ČR /PP ČR, kód TSK 101–104, 106/

	Oběť			
Vztah oběti k pachateli/pachatelce	muž	žena	osoby ve skupinách	celkem
Druh/družka (vč. ex), manžel/ka (vč. ex)	1	12	0	13
Jiné vztahy mezi obětí a pachatelem I [x/]	5	5	3	13
Jiné vztahy mezi obětí a pachatelem II [xx/]	18	6	7	31
Celkem osob	24	23	10	57

[x/] mezi oběťmi zde byl/a: matka, otec, vlastní dítě, bratr, sestra, dospělá osoba v ostatním příbuzenském vztahu
[xx/] mezi oběťmi zde byl/a: dospělá osoba s jiným vztahem (mimo kód 617, 618, 619), podnájemník, osoba bez vztahu, spolubydlící (mimo výše uvedené – bez vztahu) – viz příloha č. 10

Tabulka č. 7 Počty policií evidovaných obětí trestného činu vraždy motivované osobními vztahy ve stadiu přípravy (§ 140 ntz), dělení podle vztahu oběti k pachateli a podle pohlaví oběti – r. 2013, ČR /PP ČR, kód TSK 101–104, 106/

	Oběť			
Vztah oběti k pachateli/pachatelce	muž	žena	osoby ve skupinách	celkem
Manželka	0	1	0	1
Jiné vztahy mezi obětí a pachatelem[x/]	0	0	2	2
Celkem osob	0	1	2	3

[x/] obětí zde byl/a: kód 620 (bez vztahu) – viz příloha č. 10

Pokud budeme podrobněji analyzovat také složení souboru obětí trestného činu **usmrcení z nedbalosti** (§ 143 ntz), který tvořil mezi v roce 2013 zemřelými obětmi kriminality druhou nejpočetnější skupinu osob, pak je patrné z tabulky č. 8 následující. Oběťmi trestné činnosti kvalifikované dle § 143 ntz se stalo 80 osob. Muži tvořili minimálně 60 % z těchto obětí (48 osob), nejméně 31,3 % tvořily ženy (25 osob), 8,7 % obětí usmrcení z nedbalosti představovaly oběti ve skupinách osob (7 osob – bez rozlišení pohlaví). Zhruba desetina z obětí uvedeného trestného činu usmrcení z nedbalosti (11,3 %, 9 osob) byla ve věku do 18 let (z nich ve věku 0–6 let bylo 7 osob /2 dívky, 5 chlapců/). Dále se mezi těmito oběťmi vyskytlo 35 % jedinců (28 osob – 10 žen, 18 mužů) ve věku nad 60 let (z nich 39,3 % /18 osob – 11 mužů a 7 žen / bylo ve věku 70 let a více).

Tabulka č. 8 Počty policií evidovaných obětí trestného činu usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ) a zabití (§ 141 TZ) v období let 2010 až 2013, ČR.

Rok	Oběti tr. činu usmrcení z nedbalosti (§ 143 ntz)	Oběti tr. činu zabití (§ 141 ntz)
2010	46	1
2011	88	0
2012	74	4
2013	80	0

Možným hlediskem hodnocení vyskytující se kriminality může být rovněž vyhodnocení dostupných údajů o **VĚKU** obětí trestných činů. Z grafů č. 2 a č. 3 a z příloh č. 2 až č. 5 pak lze získat přehled o počtu v ČR evidovaných obětí trestné činnosti za rok 2013 podle věkových kategorií tak, jak to umožňují policejní podklady. Údaje v uvedených přílohách a grafech nezahrnují jedince, kteří tvořili zvlášť policií evidované ´objekty napadení – skupiny osob´.

Na základě údajů obsažených v grafech č. 2 a č. 3 lze konstatovat, že mezi věkově identifikovanými oběťmi kriminality byla u žen i u mužů v roce 2013 trestnou činností nejčastěji postižena věková skupina obětí „od 18 do 30 let“ (ženy 34,8 %, muži 38,6 %) a věková skupina „od 40 do 60 let“ (ženy 22,4 %, muži 22,3 %).

Graf č. 2 **Věk obětí kriminality – žen v ČR v roce 2013 (nejsou zahrnuty ženy v „objektech napadení-skupinách osob) N = 20 288**

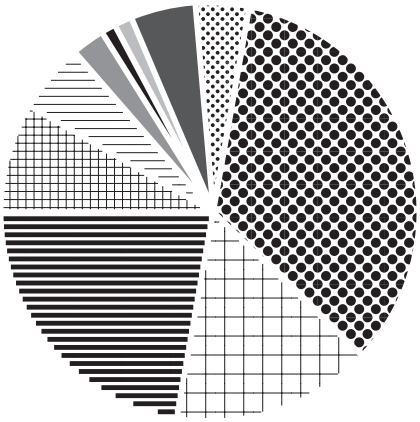

- do 6 let **0,6 %**
- od 6 do 15 let **5,3 %**
- od 15 do 18 let **4,4 %**
- od 18 do 30 let **34,8 %**
- od 30 do 40 let **16,1 %**
- od 40 do 60 let **22,4 %**
- od 60 do 70 let **8,5 %**
- od 70 do 80 let **5,3 %**
- 80 a více **2,5 %**
- nezjištěno **0,2 %**

Graf č. 3 **Věk obětí kriminality – mužů v ČR v roce 2013 (nejsou zahrnuti muži v „objektech napadení-skupinách osob) N = 20 583**

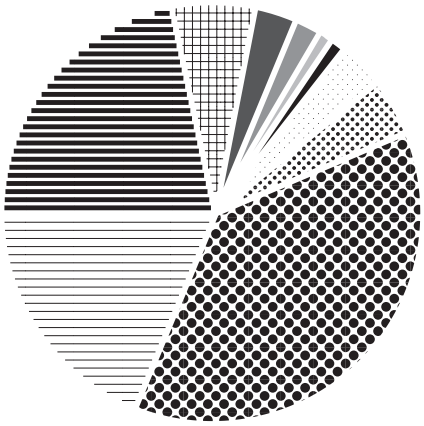

- do 6 let **0,6 %**
- od 6 do 15 let **3,1 %**
- od 15 do 18 let **4,3 %**
- od 18 do 30 let **38,6 %**
- od 30 do 40 let **19,4 %**
- od 40 do 60 let **22,3 %**
- od 60 do 70 let **6,9 %**
- od 70 do 80 let **3,1 %**
- 80 a více **1,4 %**
- nezjištěno **0,5 %**

Dále z údajů uvedených v přílohách této kapitoly lze také zjistit, že v roce 2013 evidované **oběti trestné činnosti ve věku do 18 let** tvořily **nejméně 7,9 %** minimálního počtu všech policií zaregistrovaných obětí kriminality v ČR (***minimálně 3 718 jednotlivců).*** Oběti do 15 let věku tvořily nejméně **4,1 %** z minimálního počtu všech policií evidovaných obětí kriminality v ČR a tvořily také zhruba polovinu (**52,1 %**) z obětí mladších 18-ti let (nejméně 1 938 osob)[35].

V roce 2013 evidované **oběti trestné činnosti ve věku 60 a více let** tvořily **nejméně 12,0 %** minimálního počtu všech policií zaregistrovaných obětí kriminality v ČR **(*minimálně 5 631 jednotlivců)***. Oběti ve věku 70 a více let tvořily nejméně **5,3 %** minimálního počtu všech policií zaznamenaných obětí kriminality v ČR a tvořily také **44,1 %** z minimálního počtu obětí starších 60 let (minimálně 2 483 osob)[5].

Souhrn

Policií ČR evidovaný minimální počet obětí kriminality v České republice v roce 2013 činil 46 977 osob, což bylo o 746 osob více než v roce předcházejícím.

V České republice v roce 2013 oproti roku předcházejícímu v minimálním počtu všech policií evidovaných obětí kriminality došlo ke *snížení* procentového zastoupení obětí, které **zemřely** v důsledku trestné činnosti spáchané vůči nim (o 0,1 %), dále došlo ke snížení podílu obětí tzv. **bez následku** o 1,8 % a obětí se **zraněním** o 0,2 %. *Zvýšilo se* naopak o 2,1 % procentové zastoupení obětí **s tzv. jiným následkem**.

Pokud jde o absolutní počty obětí trestné činnosti, z policejních dat bylo dále zřejmé, že v roce 2013 oproti roku 2012 nastalo *zvýšení* absolutních počtů policií evidovaných obětí kriminality **s jiným následkem** (o 1513 jedinců) a obětí se **zraněním** (o 49 osob). Vedle toho ale došlo ke *snížení* počtu obětí, které **zemřely** v důsledku kriminality vůči nim spáchané (o 62 osob) a obětí **tzv. bez následku** (o 754 osob).

Zdroje:

Langhamerová, V. (2013). Dobrovolníci v Evropě věnují obětem to nejcennější. *Zpravodaj BKB*, 22 (2), 3–6.

McKenna, D. (2013). Situace ve prospěch obětí se zásadně mění. *Zpravodaj BKB*, 22 (4), 3–4.

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013 (2014). Dostupno 6. září 2014, z www.mvcr.cz

Internetové zdroje:

www.bkb.cz/files/files/smernice_obeti_tc_**2012_29_eu**_cz.pdfwww.bkb.cz/files/files/smernice_obeti_tc_**2012_29_eu**_cz.pdf

35 Do uváděného minimálního počtu obětí ve věku dětském a mladistvém, právě tak jako u minimálního počtu obětí starších 60 let, zde nejsou zahrnuti z technických důvodů jedinci tvořící skupiny osob-oběti kriminality.

Další zdroje:

Martinková, M. (2014). Poznatky o obětech partnerského domácího násilí. Referát na konferenci sekce sociální patologie MČSS Metodologické problémy identifikace a interpretace sociálních deviací. Červená n/V, 9. – 11. 4. 2014.

Sestavy statistických dat Policejního prezídia ČR o obětech kriminality za rok 2013, ČR – vyžádané IKSP od PPČR speciálně pro přípravu této publikace

Příloha č. 1

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v roce 2013 v České republice
Jedná se o „objekty napadení – osoby (muže, ženy)/“ plus osoby tvořící „objekty napadení – skupiny osob“x/
(Formulář o trestném činu, pol. 08).
Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ ntz.	Počet obětí s následky trestných činů				
		úmrtí	zranění	jiný následek	bez následku	Celkem
Krádež	205	0	72	21946	3698	25716
Loupež	173	0	624	1957	538	3119
Loupež ve finančních institucích	173	0	0	86	21	107
Vydírání	175	0	149	1118	397	1664
Vražda	140	91	90	19	6	206
Vražda novorozence matkou	142	1	0	0	0	1
Zabití	141	0	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	77	2	0	1	80
Usmrcení lidského plodu	160	0	0	0	1	1
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	27	5228	473	223	5951
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	58	415	31	5	509
Ohrožení pohlavní nemocí	155	0	2	2	1	5
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	0	1	72	14	87
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	0	9	584	157	750
Znásilnění	185	0	53	437	97	587
Obchodování s lidmi	168	0	0	53	4	57
Únos	200	0	0	11	2	13
Omez. a zbavení osobní svobody	171, 170	0	49	197	32	278
Útisk	177	0	0	41	8	49

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ ntz.	Počet obětí s následky trestných činů				
		úmrtí	zranění	jiný následek	bez následku	Celkem
Braní rukojmí	174	0	0	1	1	2
Týrání svěřené osoby	198	0	81	194	16	291
Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	199	1	210	372	47	630
Opuštění dítěte	195	0	3	14	11	28
Sexuální nátlak	186	0	1	53	1	55
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	0	333	974	593	1900
Nebezpečné vyhrožování	353	0	214	2033	732	2979
Nebezpečné pronásledování	354	0	10	459	112	581
Ostatní násilné trestné činy	144, 172, 352	4	6	100	74	184
Ostatní trestná činnost	[xx/]	16	146	838	147	1147
OBĚTÍ CELKEM		**275**	**7 698**	**32 065**	**6 939**	**46 977**

[x/] Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle „objektů napadení – osob/mužů, žen/" zvlášť „objekty napadení – skupiny osob".
[xx/] §§ tr. zák.: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Příloha č. 2

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v roce 2013, VĚK „objektů napadení – osob: MUŽU"
Týká se „objektů napadení – osob (mužů, žen)" x/
(Formulář o trestném činu, pol. 08).
Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	MUŽI – věk obětí v letech									
		od 0 do 18	od 18 do 30	od 30 do 40	od 40 do 60	od 60 do 70	od 70 do 80	od 80 do 90	90 a více	Nezjištěno	Celkem obětí
Krádež	205	557	5035	2225	2572	1037	506	231	9	26	12 198
Loupež	173	206	537	207	337	91	29	22	1	2	1 432
Loupež ve finanč.institucích	173	0	1	2	1	0	0	0	0	1	5
Vydírání	175	122	298	182	161	24	8	0	0	5	800
Vražda	140	9	18	33	23	5	2	1	0	0	91
Zabití	141	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	5	6	4	15	7	8	3	0	0	48
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	297	1470	869	932	136	40	11	0	3	3 758
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	50	52	36	85	24	6	2	0	1	256
Ohrožení pohlavní nemocí	155	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	12	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	89	1	0	0	0	0	0	0	0	90
Znásilnění	185	14	3	2	2	0	0	0	0	0	21
Obchodování s lidmi	168	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	MUŽI – věk obětí v letech									
		od 0 do 18	od 18 do 30	od 30 do 40	od 40 do 60	od 60 do 70	od 70 do 80	od 80 do 90	90 a více	Nezjiš-těno	Celkem obětí
Únos	200	6	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Omez.a zbavení osob.svobody	171, 170	7	20	6	10	1	2	1	0	1	48
Útisk	177	2	4	4	3	0	0	0	0	0	13
Týrání svěřené osoby	198	61	1	0	1	0	0	0	0	0	63
Týrání osoby ve spol.obydlí	199	2	0	0	3	4	0	1	0	0	10
Opuštění dítěte	195	9	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Sexuální nátlak	186	6	0	1	0	0	0	0	0	0	7
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	1	202	172	88	5	0	0	0	55	523
Nebezpečné vyhrožování	353	29	218	180	240	57	14	3	0	1	742
Nebezpečné pronásledování	354	4	8	11	18	4	0	0	0	0	45
Ostatní násilné tr.činy	144, 172, 352	1	5	2	5	0	0	0	0	1	14
Ostatní trestná činnost	xx/	138	55	64	92	22	14	1	0	3	389
OBĚTÍ CELKEM		**1 628**	**7 935**	**4 000**	**4 588**	**1 417**	**629**	**276**	**10**	**100**	**20 583**

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili „objekty napadení-skupiny osob".
xx/ §§ tr. zák.: 202,145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Příloha č. 3

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v roce 2013, VĚK „objektů napadení – osob: ŽEN".
Týká se „objektů napadení – osob (mužů, žen)" x/
(Formulář o trestném činu, pol. 08).
Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	ŽENY – věk obětí v letech									
		od 0 do 18	od 18 do 30	od 30 do 40	od 40 do 60	od 60 do 70	od 70 do 80	od 80 do 90	90 a více	Nezjiš-těno	Celkem obětí
Krádež	205	731	5 125	1 731	2 799	1 417	860	354	21	24	13 062
Loupež	173	65	366	220	391	122	114	62	5	3	1 348
Loupež ve finanč. institucích	173	0	26	14	31	0	0	0	0	0	71
Vydírání	175	41	183	109	128	8	8	5	0	0	482
Vražda	140	7	15	18	18	6	4	5	0	0	73
Vražda novorozence matkou	142	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Usmrcení z nedbalosti	143	4	2	4	5	3	3	4	0	0	25
Usmrcení lidského plodu	160	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	73	376	310	312	49	20	12	2	0	1 154
Ublíž.na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	25	24	17	53	15	14	7	1	0	156
Ohrožení pohl. nemocí	155	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pohlavní zneuž. v závislosti	187/2	66	0	1	0	0	0	0	0	0	67
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	573	2	0	0	0	0	0	0	0	575
Znásilnění	185	159	215	103	70	0	3	2	0	2	554
Obchodování s lidmi	168	4	0	1	0	0	0	0	0	0	5

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	ŽENY – věk obětí v letech									
		od 0 do 18	od 18 do 30	od 30 do 40	od 40 do 60	od 60 do 70	od 70 do 80	od 80 do 90	90 a více	Nezjištěno	Celkem obětí
Únos	200	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Omez.a zbav.osob.svobody	171, 170	24	87	37	41	2	3	0	0	0	194
Útisk	177	1	4	1	2	1	0	0	0	0	9
Braní rukojmí	174	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Týrání svěřené osoby	198	52	5	1	2	0	0	3	0	0	63
Týrání osoby ve spol.obydlí	199	9	132	168	132	30	19	9	0	0	499
Opuštění dítěte	195	7	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Sexuální nátlak	186	17	2	2	1	0	0	0	0	0	22
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	0	10	13	12	1	0	0	0	7	43
Nebezpečné vyhrožování	353	28	309	330	371	67	16	6	0	0	1 127
Nebezpečné pronásledování	354	13	145	146	120	4	2	0	0	0	430
Ostatní násilné tr.činy	144,1 72, 352	2	1	4	2	0	0	0	0	0	9
Ostatní trestná činnost	xx/	184	33	27	49	6	3	1	0	2	305
OBĚTÍ CELKEM		**2 090**	**7 063**	**3 259**	**4 539**	**1 731**	**1 069**	**470**	**29**	**38**	**20 288**

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili „objekty napadení-skupiny osob".
xx/ §§ tr. zák.: 202,145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Příloha č. 4

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti ve věku 0–18 let v České republice v roce 2013 – ŽENY. Dělení podle vybraných věkových skupin
Týká se „objektů napadení – osob (mužů, žen)“x/
(Formulář o tr. činu, pol. 08)
Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	ŽENY – věk obětí v letech			
		od 0 do 6	od 6 do 15	od 15 do 18	od 0 do 18
Krádež	205	7	116	608	731
Loupež	173	1	28	36	65
Loupež ve finanč.institucích	173	0	0	0	0
Vydírání	175	2	25	14	41
Vražda	140	6	0	1	7
Vražda novorozence matkou	142	1	0	0	1
Zabití	141	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	2	2	0	4
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	12	21	40	73
Ublíž.na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	12	10	3	25
Ohrožení pohlav.nemocí	155	0	1	0	1
Pohlavní zneuž.v závislosti	187/2	9	56	1	66
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	12	545	16	573
Znásilnění	185	16	85	58	159
Obchodování s lidmi	168	0	2	2	4
Únos	200	3	0	0	3
Omez.a zbav.osob.svobody	171, 170	1	8	15	24
Útisk	177	0	1	0	1
Braní rukojmí	174	0	0	0	0
Týrání svěřené osoby	198	11	31	10	52
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	0	6	3	9
Opuštění dítěte	195	6	0	1	7

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	ŽENY – věk obětí v letech			
		od 0 do 6	od 6 do 15	od 15 do 18	od 0 do 18
Sexuální nátlak	186	1	11	5	17
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	0	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	353	0	9	19	28
Nebezpečné pronásledování	354	0	1	12	13
Ostatní násilné tr.činy	144,172,352	0	0	2	2
Ostatní trestná činnost	xx/	12	121	51	184
OBĚTÍ CELKEM		**114**	**1079**	**897**	**2 090**

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili „objekty napadení-skupiny osob".
xx/ §§ tr. zák.: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Příloha č. 5

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti ve věku 0–18 let v České republice v roce 2013 – MUŽI. Dělení podle vybraných věkových skupin
Týká se „objektů napadení – osob (mužů, žen)“[x]
(Formulář o tr. činu, pol. 08)
Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	MUŽI – věk obětí v letech			
		od 0 do 6	od 6 do 15	od 15 do 18	od 0 do 18
Krádež	205	10	118	429	557
Loupež	173	0	98	108	206
Loupež ve finanč. institucích	173	0	0	0	0
Vydírání	175	0	60	62	122
Vražda	140	4	1	4	9
Zabití	141	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	5	0	0	5
Úmysl. ublížení na zdraví	145, 146, 146a	11	100	186	297
Ublíž. na zdrav. z nedbalosti	147, 143, 148	33	12	5	50
Ohrožení pohlav. nemocí	155	0	0	0	0
Pohlav. zneuž. v závislosti	187/2	2	10	0	12
Pohlavní zneuž.ostatní	187/1,3,4	2	83	4	89
Znásilnění	185	1	5	8	14
Obchodování s lidmi	168	0	0	1	1
Únos	200	6	0	0	6
Omez. a zbav. osob. svobody	171, 170	0	5	2	7
Útisk	177	0	2	0	2
Braní rukojmí	174	0	0	0	0
Týrání svěřené osoby	198	16	43	2	61
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	0	2	0	2
Opuštění dítěte	195	7	1	1	9
Sexuální nátlak	186	0	4	2	6

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	MUŽI – věk obětí v letech			
		od 0 do 6	od 6 do 15	od 15 do 18	od 0 do 18
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	1	0	0	1
Nebezpečné vyhrožování	353	0	12	17	29
Nebezpečné pronásledování	354	0	4	0	4
Ostatní násilné tr. činy	144, 172, 352	0	1	0	1
Ostatní trestná činnost	xx/	16	70	52	138
OBĚTÍ CELKEM		**114**	**631**	**883**	**1 628**

x/Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili „objekty napadení-skupiny osob".
xx/ §§ tr. zák.: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Příloha č. 6

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v r. 2013 v České republice.
Počty „objektů napadení – skupin osob" (Formulář o tr. činu, pol. 08) x/
Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	Počet objektů napadení – skupin osob
Krádež	205	198
Loupež	173	161
Loupež ve finanč. institucích	173	13
Vydírání	175	138
Vražda	140	17
Vražda novorozence matkou	142	0
Zabití	141	0
Usmrcení z nedbalosti	143	3
Úmysl. ublížení na zdraví	145, 146, 146a	440
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	34
Ohrožování pohlav. nemocí	155	1
Pohlavní zneuž. v závislosti	187/2	4
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	32
Znásilnění	185	6
Obchodování s lidmi	168	12
Únos	200	2
Omez. a zbav. osobní svobody	171, 170	16
Útisk	177	9
Braní rukojmí	174	0
Týrání svěřené osoby	198	60
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	51
Opuštění dítěte	195	5
Sexuální nátlak	186	6
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	385

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	Počet objektů napadení – skupin osob
Nebezpečné vyhrožování	353	450
Nebezpečné pronásledování	354	42
Ostatní násilné tr.činy	144, 172, 352	35
Ostatní trestná činnost	xx/	170
OBĚTÍ CELKEM		**2290**

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle „objektů napadení – osob/mužů, žen/" zvlášť „objekty napadení – skupiny osob".
xx/ §§ tr. zák.: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Příloha č. 7

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v r. 2013 v České republice.
Počty osob v „objektech napadení – skupinách osob“ x/ s následky trestných činů pro oběti
(Formulář o tr. činu, pol. 08)
Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	Počet jedinců ve skupinách osob				
		Následky trestného činu				
		úmrtí	zranění	jiný následek	bez následku	Celkem osob
Krádež	205	0	4	386	66	456
Loupež	173	0	48	225	66	339
Loupež ve finanč. institucích	173	0	0	23	8	31
Vydírání	175	0	10	250	122	382
Vražda	140	14	15	12	1	42
Vražda novorozence matkou	142	0	0	0	0	0
Zabití	141	0	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	4	2	0	1	7
Úmysl. ublížení na zdraví	145, 146, 146a	1	747	185	106	1039
Ublíž. na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	6	82	9	0	97
Ohrožení pohlav. nemocí	155	0	2	0	0	2
Pohlav. zneuž. v závislosti	187/2	0	0	8	0	8
Pohlavní zneuž. ostatní	187/1,3,4	0	3	63	19	85
Znásilnění	185	0	1	9	2	12
Obchodování s lidmi	168	0	0	48	3	51
Únos	200	0	0	4	0	4
Omez. a zbav. osob. svobody	171, 170	0	2	28	6	36
Útisk	177	0	0	23	4	27
Braní rukojmí	174	0	0	0	0	0
Týrání svěřené osoby	198	0	25	131	9	165

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ ntz.	Počet jedinců ve skupinách osob				
		Následky trestného činu				
		úmrtí	zranění	jiný následek	bez následku	Celkem osob
Opuštění dítěte	195	0	0	7	5	12
Sexuální nátlak	186	0	0	26	0	26
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	0	140	721	473	1334
Nebezpečné vyhrožování	353	0	48	761	301	1110
Nebezpečné pronásledování	354	0	0	87	19	106
Ostatní násilné tr. činy	144, 172, 352	0	3	88	70	161
Ostatní trestná činnost	xx/	4	33	359	57	453
OBĚTÍ CELKEM		**29**	**1180**	**3541**	**1356**	**6106**

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle „objektů napadení - osob/mužů, žen/" zvlášť „objekty napadení – skupiny osob".
xx/ §§ tr. zák.: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Příloha č. 8

Trestné činy, které byly zahrnuty ve výše uvedených přílohách č. 1–7 pod heslo“ostatní trestná činnost“ v roce 2013 v policejní statistice a minimální počty PČR evidovaných obětí těchto trestných činů v uvedeném roce v ČR.
Dělení obětí na muže, ženy a skupiny osob.

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ ntz.	Oběti		
		muži	ženy	skupiny osob
Svádění k pohlavnímu styku	202	3	22	12
Těžké ublížení na zdraví	145	0	0	3
Ublížení na zdraví	146	3	1	1
Pomluva	184	77	59	26
Ohrožování výchovy mládeže	201	123	152	86
Neposkytnutí pomoci řidičem doprav. prostředku	151	75	29	11
Křivé obvinění	345	80	13	20
Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek	346	12	0	0
Kuplířství	189	2	21	8
Neposkytnutí pomoci	150	8	3	0
Šíření pornografie	191	0	4	1
Lichva	218	6	1	2

Příloha č. 9

Počty PČR evidovaných obětí trestného činu vraždy (§ 140 ntz, § 219 tz) v období let 1996–2013, ČR
Z podkladů PČR zpracovala M. Martinková

rok	Oběti tr. činu vraždy (vč. pokusu a přípravy) (140 ntz, 219 tz)
1996	291
1997	310
1998	343
1999	290
2000	321
2001	275
2002	258
2003	264
2004	249
2005	208
2006	247
2007	214
2008	220
2009	213
2010[x/]	194
2011	193
2012	206
2013	206

[x/] od 1.1.2010 je účinný nový trestní zákoník

Příloha č. 10

Vztahy oběti k pachateli (kódy a hesla číselníku č. 5-ESSK /PPČR/), které sleduje policie u tr. činu vraždy (TSK 101-104,106) a u některých dalších trestných činů

kód	heslo
601	vlastní dítě
602	dítě v pěstounské péči
603	dítě, kde jeden z rodičů je druh-družka, přítel
604	dítě v blízkém příbuzenském vztahu (bratr, sestra, vnuk apod.)
605	dítě ve vzdáleném příbuzenském poměru (synovec, neteř apod.)
606	dítě svěřené k dozoru (vychovatel, učitel, trenér apod.)
607	dítě ve vztahu spolužáka, kamaráda
608	dítě ve vztahu ke známé osobě (soused, známý rodiny apod.)
609	manželka
610	družka, žena ve společné domácnosti
611	manžel
612	druh, muž ve společné domácnosti
613	dospělá osoba v ostatním příbuzenském vztahu (než uvedené)
614	dospělá osoba s jiným vztahem (mimo kód 617, 618, 619)
615	matka
616	otec
617	spolubydlící (mimo výše uvedené – bez vztahu)
618	podnájemník
619	registrovaný/á partner/ka
620	bez vztahu
621	bratr
622	sestra
623	manžel – v rozvodovém řízení
624	manželka – v rozvodovém řízení
625	bývalý manžel/partner
626	bývalá manželka/partnerka
627	spolupracovník (včetně nadřízeného a podřízeného)

Kapitola 5

K problematice recidivy u trestného činu krádeže

Jan Rozum

Jak vyplývá ze statistických údajů, které se zabývají strukturou kriminality a podílem jednotlivých trestných činu na celkové kriminalitě, je v České republice vůbec tím nejčastěji se vyskytujícím trestným činem krádež, a to bez ohledu na čas a regionální rozložení. V praxi jde tedy o nejčastější obohacovací trestný čin. Jeho pachatelé patří mezi osoby, které často ve stejném kriminálním jednání pokračují i po svém usvědčení, resp. obvinění a odsouzení. Pachatelé krádeží tvoří i nejčetnější skupinu mezi vězněnými osobami. V roce 2013 odsouzení za krádež tvořili 44 % (6 287) ze všech odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody (14 301). Zpravidla jsou i nejčetnějšími recidivisty mezi všemi pachateli trestných činů. Nutno též poznamenat, že u tohoto trestného činu je poměrně vysoká latence, a je odhadována až na 90 %.[36]

O délce uložených nepodmíněných trestů za krádeže v posledních pěti letech vypovídá následující tabulka.

Tabulka č. 1 Odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody (dále označovanému jako NEPO trestu) za trestný čin krádeže (podle délky trestu)

Rok	Celkem odsouzeno za § 247/205	Trest NEPO celkem	Z toho do 1 roku	Přes 1 rok do 5 roků	Přes 5 do 15 roků	Přes 15 roků
2009	12 999	3 432	2 776	636	20	0
2010	15 582	4 683	3 226	1 399	54	1
2011	16 122	4 692	3 001	1 644	34	3
2012	17 872	4 909	3 133	1 716	59	3
2013	19 183	4 007	2 436	1 533	37	1

Nárůst podílu nepodmíněného trestu odnětí svobody na celkovém počtu odsouzených osob (příloha č. 1) po přijetí nového trestního zákoníku a změny v jeho struktuře v závislosti na délce jeho uložení, do velké míry souvisí se zpřísněním skutkových podstat, zejména zpřísněním postihu recidivy u skutkových podstat některých velmi frekventovaných trestných činů. Konkrétně jde trestný čin krádeže, zanedbání povinné výživy a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (příloha č. 2). V posledních dvou případech došlo nejen ke zpřísnění recidivy, ale také ke zpřísnění sazeb v základních skutkových podstatách, a ke kriminalizaci jednání dosud trestně nepostižitelných.

Na výše uvedené stát zareagoval novelou trestního zákoníku, provedenou zákonem č. 390/2012 Sb., kterou došlo ke snížení sazeb v ustanovení dle § 337 odst.1 a § 196, s účinností od 1. 10. 2012. U trestného činu krádeže dle § 205 se ke snížení trestních sazeb zatím nepřistoupilo. Jak se negativně projevilo zpřísnění postihu recidivy u trestného činu krádeže, a to ve struktuře uložených nepodmíněných trestů dle jejich délky, ukazuje následující tabulka. Je jasně vidět, že po přijetí nového trestního zákoníků došlo ke zvýšení podílu nepodmíněných trestů odnětí svobody v rozpětí od 1 do 5 let, a to právě u skupiny odsouzených za recidivu (viz tabulka 2). Následkem čehož dochází k přetěžování vězeňského systému odsouzenými za bagatelní kriminalitu (v těchto případech jde o drobné krádeže).

36 Kaiser, G., Kerner, H., Sack, F., Schellhoss, H. (1993). Kleines kriminologisches Worterbuch. Heidelberg: C. F. Miller Juristischer Verlag, s. 109.

Tabulka č. 2 Odsouzení k NEPO trestu (podle délky trestu) za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) a podle § 205 odst. 2

Rok	Odsouzeno osob	Trest NEPO celkem	Z toho do 1 roku	Přes 1 rok do 5 roků	Přes 5 do 15 roků
2008	6 348	3 082	2 597	469	16
2009	4 683	2 259	1 904	340	15
2010	5 232	2 870	2 146	706	18
2011	6 203	3 489	2 327	1 153	9
2012	7 528	3 854	2 607	1 228	19
2013	6 828	3 145	2 065	1 065	15
2014*	3 222	1 507	1 006	497	4

*(*zdroj databáze CSLAV Msp k 2.6.2014)*

Tuto skutečnost potvrdila i analýza návratů osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody (dále v textu VTOS) na amnestii, kterou jsme v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci provedli pro potřeby Ministerstva spravedlnosti v březnu letošního roku (2014). Ze zprávy vybírám:

„Podle statistických údajů GŘ VS bylo propuštěno z výkonu trestu odnětí svobody na amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 celkem 6 443 osob. K 17 3. 2013 bylo zpět ve vězení (vazba + výkon VTOS) 1172 osob, což je 18,2 % z amnestovaných propuštěných z VTOS. Zpět ve výkonu trestu odnětí svobody je již 1054 (16,4 %) dříve amnestovaných propuštěných. Z celkového počtu amnestovaných, kteří jsou již zpět ve VTOS, je 70 % (735) odsouzeno za trestný čin krádeže. I u této skupiny odsouzených osob jde o velmi zkušené vězeňské recidivisty. S více než trojnásobným pobytem ve VTOS má zkušenost 54,2 % (398) z nich. Minimálně dvakrát ve VTOS bylo 45,9 % (337). Čtvrtina z nich byla ve VTOS dokonce více než 5x (188). Amnestovaní odsouzení za krádež pobývali dříve ve VTOS v průměru 3,6x.

Z celkového počtu odsouzených za krádež je jich cca 40 % odsouzeno podle ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku či § 247 odst. 1 písm. e) trestního zákona, tzn. jde o odsouzené, u kterých zákonodárce přísněji postihuje pachatele, který se dopustil recidivy.“

Podle Marešové (Marešová, a další 2011) představuje, stejně jako v ostatních státech, recidiva odsouzených i u nás vážný problém, a to především z pohledu vězeňské populace. Tak například v roce 2012 představovali odsouzení, kteří byli již dříve ve VTOS 64,3 % ze všech odsouzených ve VTOS. Problém recidivy je velký zejména u často opakujících se trestných činů, a to u krádeže, maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a zanedbání povinné výživy. Odsouzení za tyto trestné činy tvoří zhruba polovinu ze všech odsouzených (jde tedy o cca 35 000 osob). U osob odsouzených za tyto činy k NEPO trestu je to dokonce 75 % ze všech odsouzených.

V České republice jsou nejčastěji recidivisté trestně stíháni za krádeže tzv. prosté, zanedbání povinné výživy, krádeže vloupáním, maření výkonu úředního rozhodnutí, ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, podvody, úmyslné ublížení na zdraví, loupeže a výtržnictví. Z výzkumu dále vyplývá, že nejčastěji recidivují osoby, jejichž první odsouzení spadá mezi 15.–18. rok jejich

věku, což potvrzuje oprávněnost spojování kriminální recidivy s raným věkem spáchání prvních trestných činů v životě jedince. Platí tedy, že většina pachatelů, kteří zahájí své delikventní chovaní v raném věku, kriminální dráhu opouští mnohem později než ti, kteří zahájili kriminální kariéru až v dospělosti. Motivace recidivistů v majetkové kriminalitě není nijak komplikovaná a souvisí převážně s potřebou získání finančních prostředků na pokrytí dluhů, zabezpečení rodiny, ale především na uspokojení vlastních potřeb, včetně nutnosti si opatřit drogy, alkohol. Část recidivistů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nemá funkční rodinné zázemí, nemá kde bydlet, nepracuje, je obtěžkána vysokými dluhy a u většiny z nich platí, že případné opětovné uvěznění není pro ně dostatečnou hrozbou bránící jim ve spáchání nového trestného činu (Marešová, a další, 2011).

Za nejrizikovější období (pro recidivu) se považuje prvních 6 měsíců po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a maximum recidivujících pachatelů se dopouští nového trestného činu v průběhu 3 let po propuštění. V exponovaném období – tj. první půlrok po propuštění – se kriminální recidiva objeví spíše u pachatelů trestných činů majetkových a trestného činu loupeže, než pachatele trestných činů sexuálních a násilných. Selhání se objeví u pachatelů, kteří nemají pozitivní pracovní návyky a také spíše u pachatelů, kteří se dopustili prvního trestného činu jako mladiství (Marešová, a další, 2011, str. 17).

Kaiser (1993) uvádí, že „výzkumy recidivy obecně ukazují, že nejpříznivější prognózu, a sice nezávisle na trestném činu a délce trvání trestu, vykazují z odsouzených ti, kdo mají trvalou pozitivní rodinnou vazbu, stálé bydliště a vysoké šance integrace v povolání. Jestliže naproti tomu chybějí některé z těchto znaků nebo dokonce všechny, zvyšuje se riziko recidivy. Proto nezávisle na způsobu výkonu trestu, odsouzení se stálým bydlištěm a trvalou rodinnou vazbou recidivují méně“. (str. 219) Rychlost a průběh resocializace závisí na schopnosti adaptace odsouzeného na sociální změnu, dále na otevřenosti sociálního systému vůči odsouzenému resp. na míře pomoci a konečně průběh resocializace závisí na míře odlišnosti nového sociálního prostředí od prostředí předchozího.

Z dalších výzkumů IKSP dále vyplývá, že mezi největší překážky resocializace odsouzených patří[37]:

- nemožnost nalézt zaměstnání – nezaměstnanost odsouzených
- finanční problémy – dluhy za náklady z výkonu trestu, dluhy za náklady trestního řízení, neschopnost platit náhradu škody poškozenému
- návrat do závadného prostředí, opětovné páchání trestné činnosti
- neochota změnit styl života, nedostatek motivace k resocializaci
- ztráta bydliště, rodinného a sociálního zázemí
- velmi malý počet resocializačních programů zaměřených na podporu zaměstnávání či nalezení vhodného bydliště, nedostatek spolupracujících institucí

37 Rozum, J., Jarkovská, L., Kotulan, P. (2004) Institut dohledu u podmíněného propuštění. Praha. Česká republika: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
Rozum, J., Kotulan, P., Tomášek, J. (2008) Účinnost dohledu u osob podmíněně propuštěných. Praha. Česká republika: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
Rozum, J., Kotulan, P., Luptáková, M., Scheinost, M., Tomášek, J., Špejra, M. (2010). Uplatnění mediace v systému trestní justice II. Praha. Česká republika: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Domníváme se, že by bylo vhodné novelizovat ustanovení § 205 odst. 2, a to s ohledem na zpřísnění postihu této samostatné skutkové podstaty v novém trestním zákoníku. Zákon zde přísněji postihuje pachatele, který se dopustil recidivy trestného činu krádeže nebo obdobného trestného činu, přičemž vedle této recidivy, vázané na odsouzení nebo potrestání v době posledních tří let před spácháním činu, nevyžaduje splnění žádné další podmínky, tedy ani způsobení škody na cizím majetku nikoli nepatrné (5 000 Kč). Proto lze podle této skutkové podstaty postihnout recidivujícího pachatele, bez ohledu na posuzovaným skutkem způsobenou výši škody. Znamená to tedy, že pokud se soudce rozhodne uložit NEPO trest, pak sazba pro trest odnětí svobody začíná na 6 měsících odnětí svobody, a to i v případě bagatelních krádeží.

V IKSP v současné době probíhá výzkumný projekt „Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí". Výzkum probíhá ve spolupráci výzkumných pracovníků Institutu pro kriminologii a sociální prevenci s odborníky v oblasti trestního práva a trestní politiky působícími na Filozofické fakultě UK a v justici. Byl schválen Grantovou agenturou České republiky (GA ČR) na období let 2012 až 2015 pod č. P408/12/2209. Předmětem výzkumu je analýza a vyhodnocení právní úpravy trestněprávních sankcí po změnách, ke kterým došlo v důsledku přijetí nového trestního zákoníku v kontextu sankční politiky uplatňované v České republice po roce 1989. Cílem je ověřit, zda výše uvedené legislativní změny splnily svůj účel, tzn., zda se mění počty osob ve výkonu trestu odnětí svobody, zda se zvýšila účinnost ukládaných sankcí a podařilo se odstranit alespoň některé z problémů aplikační praxe.

V rámci tohoto výzkumného projektu jsme v IKSP uskutečnili v roce 2013 expertní dotazníkové šetření mezi soudci a státními zástupci, kteří působí na okresní úrovni. Oběma skupinám byl distribuován dotazník na téma sankční politiky, výkonu alternativních trestů, problematiky resocializace a spolupráce subjektů při výkonu alternativ. Na každém okrese byli podle stanoveného klíče osloveni tři soudci a státní zástupci. Celkem bylo osloveno 258 soudců a 258 státních zástupců působících na okresech. Na dotazník odpovědělo 62 % (160) soudců a 72 % (186) státních zástupců.

Soudci a státní zástupci byli mimo jiné dotazováni, **zda jsou pro zmírnění postihu (ne pro dekriminalizaci, na tento problém byli dotazováni zvlášť) u některých trestných činů.** U obou skupin jednoznačně převažuje názor, že zmírňování postihu není potřeba. Uvedlo to 70,6 % (113) soudců a 83,9 % (150) státních zástupců.

I když mezi respondenty dominuje názor, že není potřeba zmírňovat postih, přesto najdeme část respondentů, která podporuje zmírnění postihu u trestného činu krádeže. Pro zmírnění se vyslovilo 15,6 % (25) soudců a desetina státních zástupců (18). Nejvíce z nich (celkem 15) se přiklonilo k doporučení na zmírnění postihu u trestného činu krádeže, zvláště případy postihu recidivy podle § 205 odst. 2, který se jim zdá příliš přísný. Respondenti se vyslovili pro snížení spodní hranice sazby 6 měsíců:

„trestný čin krádeže dle § 205 odst. 2 TZ minimálně zrušit dolní hranici zákonné trestní sazby (ZTS), neboť v některých případech, typicky u krádeží v prodejnách za provozu s velmi nízkou škodou – řádově desítky až 100 Kč, se trest odnětí svobody i na samé spodní hranici ZTS jeví nepřiměřeně přísný"

„§ 205 odst. 2 TZ – dolní sazba 6 měsíců v podstatě neumožňuje u bagatelní trestné činnosti (krádež zboží za 80 Kč) uložit nižší trest odnětí svobody"

„přečin krádeže dle §205 odst. 2 TZ při bagatelních škodách má přísnou sazbu"

Souhrn a závěr

Role orgánů činných v trestním řízení v předcházení recidivě je limitovaná. Na pokračování v trestné činnosti pachatele působí celá řada faktorů – osobnostních i sociálních. Snížení počtu recidivujících pachatelů představuje celý komplex opatření, které souvisejí zejména s realizací sociální a trestní politiky státu. Nicméně i justice, resp. rozhodování soudů může ovlivňovat kriminální kariéru pachatele – samozřejmě nikoli jen jeho izolováním od společnosti, ale zejména využíváním celé škály trestů a alternativních opatření, které zákon umožňuje.

Nepodmíněný trest odnětí svobody je krajní možností, i když bohužel v mnoha případech soudce jinou volbu nemá. Přesto se domníváme, že výše spodní sazby, v případě speciální recidivy u trestného činu krádeže, ve výši 6 měsíců je vysoká. Z provedené analýzy vychází naše doporučení na zrušení spodní sazby 6 měsíců trestu odnětí svobody u trestného činu krádeže podle § 205 odst. 2 (*stávající znění § 205 odst. 2: Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody* ***na šest měsíců až tři léta****).* Po jejím zrušení budou mít soudci větší prostor pro zvážení výše sazby *(navrhovaného znění § 205 odst. 2: Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody* ***až na tři léta****)*, a to zejména v případech opakovaně páchaných bagatelních krádeží.

Zdroje:

Kaiser, G., Kerner, H.,Sack,F., Schellhoss, H. (1993). Kleines kriminologisches Worterbuch. Heidelberg. 3.Auflage: C.F.Miller Juristischer Verlag, s. 109.

Marešová, A., Blatníková, Š., Kotulan, P., Martinková, M., Štěchová, M., Tamchyna, M. (2011). Kriminální recidiva a recidivisté. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Rozum, J., Jarkovská, L., Kotulan, P. (2004). Institut dohledu u podmíněného propuštění. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Rozum, J., Kotulan, P., Tomášek, J. (2008). Účinnost dohledu u osob podmíněně propuštěných. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Rozum, J., Kotulan, P., Luptáková, M., Scheinost, M., Tomášek, J., Špejra, M. (2010). Uplatnění mediace v systému trestní justice II. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Příloha č. 1

Nepodmíněný trest odnětí svobody podle uložené délky jeho trvání 1993–2013

Rok	Trest NEPO celkem	Z toho do 1 roku	Přes 1 rok do 5 roků	Přes 5 do 15 roků	Přes 15 roků	doživotí
1993	8 239	4 285	3 635	307	12	0
1994	11 125	6 606	4 116	394	8	1
1995	12 552	7 722	4 313	506	11	0
1996	13 375	8 290	4 502	555	26	2
1997	13 933	8 760	4 562	588	20	3
1998	14 656	8 987	4 951	700	17	1
1999	15 340	9 926	4 728	671	11	4
2000	14 114	9 365	4 129	603	15	2
2001	12 533	8 407	3 563	547	15	1
2002	9 659	5 827	3 291	535	2	4
2003	9 797	5 925	3 298	551	22	1
2004	10 192	6 118	3 516	539	13	6
2005	10 253	6 429	3 264	542	14	4
2006	9 997	6 320	3 126	535	14	2
2007	9 871	6 549	2 833	485	4	0
2008	10 255	6 923	2 856	466	8	2
2009	10 419	7 144	2 781	488	3	3
TrZ – 40/2009 Sb.						
2010	11 818	7 685	3 631	487	15	1
2011	11 733	6 944	4 265	485	39	1
2012	11 602	6 680	4 388	505	29	5
2013	8 579	4 694	3 332	511	42	2

Přehled o počtu osob odsouzených a o uložených trestech v letech 1993–2013

Rok	Počet všech odsouzených	NEPO trest	PO trest	Obecně prospěšné práce	Peněžitý trest	Domácí vězení
1993	35 148	8 239 **23,4 %**	20 200 **57,5 %**	–	4 587 **13,1 %**	–
1994	51 931	11 125 **21,4 %**	33 554 **64,6 %**	–	5 648 **10,9 %**	–
1995	54 957	12 552 **22,8 %**	35 724 **65,0 %**	–	4 978 **9,1 %**	–
1996	57 974	13 375 **23,1 %**	37 020 **63,9 %**	725 **1,3 %**	4 734 **8,2 %**	–
1997	59 777	13 933 **23,3 %**	37 190 **62,2 %**	1 600 **2,7 %**	4 703 **7,9 %**	–
1998	54 083	14 656 **27,1 %**	33 059 **61,1 %**	1 776 **3,3 %**	2 634 **4,9 %**	–
1999	62 594	15 340 **24,5 %**	38 188 **61,0 %**	3 215 **5,1 %**	3 370 **5,4 %**	–
2000	63 211	14 114 **22,3 %**	35 617 **56,3 %**	7 084 **11,2 %**	3 571 **5,6 %**	–
2001	60 182	12 533 **20,8 %**	32 817 **54,5 %**	8 835 **14,7 %**	3 324 **5,5 %**	–
2002	65 098	9 659 **14,8 %**	34 942 **53,7 %**	13 424 **20,6 %**	3 500 **5,4 %**	–
2003	66 131	9 797 **14,8 %**	35 676 **53,9 %**	13 592 **20,6 %**	2 941 **4,4 %**	–
2004	68 443	10 192 **14,9 %**	36 162 **52,3 %**	13 031 **19 %**	2 913 **4,3 %**	–
2005	67 561	10 253 **15,2 %**	37 302 **55,2 %**	12 512 **18,5 %**	2 682 **3,9 %**	–
2006	69 445	9 997 **14,3 %**	41 864 **60,3 %**	12 273 **17,7 %**	2 685 **3,9 %**	–
2007	75 728	9 871 **13 %**	43 548 **57,5 %**	12 496 **16,5 %**	4 558 **6 %**	–
2008	75 761	10 255 **13,5 %**	42 157 **55,6 %**	11 193 **14,8 %**	5 307 **7 %**	–
2009	73 685	10 419 **14,1 %**	40 488 **54,9 %**	11 240 **15,2 %**	5 270 **7,1 %**	–
TrZ – 40/2009 Sb.						
2010	70 651	11 818 **16,7 %**	44 403 **62,8 %**	7 420 **10,5 %**	3 461 **4,9 %**	114 **0,2″%**
2011	70 160	11 733 **16,7 %**	45 783 **65,3 %**	6 514 **9,3 %**	3 078 **4,3 %**	228 **0,3 %**
2012	71 471	11 602 **16,2 %**	45 675 **63,9 %**	8 094 **11,3 %**	2 847 **4 %**	398 **0,6 %**
2013	77 976	8 579 **11 %**	57 465 **73,4 %**	6 746 **8,6 %**	2 491 **3,2 %**	177 **0,2 %**

Příloha č. 2

Rok	Odsouzeno	k NEPO	Z toho do 1 roku	Přes 1 rok do 5 let	Přes 5 let do 15 let
Krádež dle § 247 tr. zák. a § 205 TrZ					
2009	12 999	3 432	2 776	636	20
2010	15 582	4 683	3 226	1 399	54
TrZ – 40/2009 Sb.					
2011	16 122	4 692	3 001	1 644	34
2012	17 298	4 798	3 087	1 658	52
2013	19 183	4 007	2 436	1 533	37
Zanedbání povinné výživy dle § 213 tr. zák. a § 196 TrZ					
2009	6 993	1 021	925	95	x
2010	8 656	1 197	900	293	x
TrZ – 40/2009 Sb.					
2011	9 693	1 343	670	671	x
2012	9 132	1 096	505	590	x
2013	11 154	459	355	103	x
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 171 tr.zák. a § 337 TrZ					
2009	4 709	1 240	1 205	35	x
2010	9 010	3 081	2 704	365	x
TrZ – 40/2009 Sb.					
2011	9 570	3 123	2 605	508	x
2012	8 889	2 820	2 325	485	x
2013	10 041	1 900	1 529	363	x

Resumé

Analýza trendů kriminality v roce 2013

Alena Marešová

Žijeme v době neustálých změn – společenských, ale i v každodenním životě. Proto srovnání o zjištěných nových jevech, výrazných změnách zpravidla vztahujeme jen k roku předchozímu a zapomínáme, co závažného se událo před dvěma – deseti lety. Proto je důležité některé informace zachovávat v jejich dlouhodobém vývoji – např. změny v průběhu deseti, dvaceti, padesáti let atd. Jen tak lze docházet k závěrům, zda naše poslední poznatky jsou opravdu změnou, nebo jen opakujícím se výkyvem ve vývojovém trendu jinak sledující již dlouhou dobu stejný vývoj.

Tento názor je základem každoročně (již od roku 1992) Institutem pro kriminologii a sociální prevenci vydávaných publikací, jejichž cílem je uceleně popsat stav kriminality v roce předcházejícím, s využitím všech oficiálních i vnitroresortních informačních zdrojů, a to včetně materiálů dostupných jen na internetu, a porovnat s dlouhodobým minimálně desetiletým vývojem kriminální scény. Nedílnou součástí studie jsou proto časové řady vybraných ukazatelů kriminality, a to od počátku počítačového zpracování statistických dat o kriminalitě, tj. od let 1973 a 1974. „Analýza trendů kriminality v roce…" má podobu tištěnou, ale je k mání i v elektronické podobě na webových stránkách IKSP.

Při zpracování všech v publikaci obsažených kapitol jsou maximálně využívány statistické údaje získané z Policejního prezidia ČR, a to v posledních letech též s využitím internetu. Tyto základní údaje jsou doplněny o statistické údaje z resortu Ministerstva spravedlnosti ČR, o informace a údaje ze zpráv Nejvyššího státního zastupitelství, z ročenek Vězeňské služby a z některých dalších resortních i mimoresortních materiálů hodnotících stav a vývoj kriminality a stav a vývoj počtu stíhaných, obžalovaných, odsouzených a vězněných pachatelů v tom kterém roce a v podobě vývojových řad. Vydáním studie se snažíme jednak zveřejnit vlastní pohled na kriminalitu v určitém období, jednak soustředit všechny základní dostupné informace o stavu kriminality, a to bez úzké resortní specializace a v kontextu delšího časového vývoje. Tím, že „analýza" má i tištěnou podobu se její užití ještě rozšiřuje a je opakovaně kladně hodnocen komfort, který tištěná podoba uživatelům poskytuje.

Cílem publikace je informovat co nejširší odbornou veřejnost, ale i všechny případné další zájemce o trendech kriminality v České republice s využitím posledních dostupných resortních dat mapujících kvantitativní ukazatele o kriminalitě v České republice.

V první kapitole studie komentuje vedoucí autorského kolektivu (A. Marešová) **základní ukazatele o kriminalitě v roce předchozím a jejich změny v posledním desetiletí**, dále uvádí **informace o pachatelích, v členění podle pohlaví, věku, recidivy**. Obecně jsou zde popsány změny v počtu evidovaných obětí a některé informace o sebevraždách. Na tuto část navazují v závěru studie publikované přílohy – tabulky, které současně doplňují v příspěvku uvedené grafy o další statistická data.

Rok 2013 bude v oblasti vývoje kriminality v ČR už trvale spojen s amnestií prezidenta republiky vyhlášenou k 1. 1. 2013. Většinová společnost byla touto rozsáhlou novoroční amnestií prezidenta Klause nemile zaskočena, protože možnost amnestie v různých průzkumech veřejného mínění opakovaně a razantně odmítala a její případné uskutečnění spojovala s nárůstem kriminality. Odborná veřejnost pak byla v rámci provedené amnestie překvapena faktem, že amnestii nedoprovázelo žádné systémové řešení problémů, které vyvstaly již v průběhu a jako výsledek Havlovy amnestie v roce 1990.

Důsledkem amnestie prezidenta Klause bylo propuštění více než 6 tis. vězňů z českých věznic a zastavení tisíců rozpracovaných trestních kauz (celkem více než 100 tis. kauz).

V roce 2013 České republice, ve srovnání s předchozím obdobím, se zastavil několikaletý trend poklesu kriminality, který vyvrcholil v roce 2012, a naopak došlo k mírnému navýšení počtu evidovaných trestných činů. Toto navýšení bylo jak policií, tak i dalšími orgány činnými v trestním řízení hodnoceno, mimo jiné, jako důsledek realizované amnestie. Část amnestovaných (nejen propuštěných vězňů, ale i těch, jejichž případ byl ukončen ve stádiu předcházejícím soudnímu řízení)

ihned po omilostnění začala páchat novou trestnou činnost. Jen do konce roku 2013 spáchali amnestovaní více než 5 tis. z objasněných trestných činů a je předpoklad, že i mnoho neobjasněných, a právě proto je lednová amnestie uváděna jako jedna z příčin nárůstu kriminality v ČR

Další kapitoly informují o aktuální problematice s kriminalitou související, která je však v resortních materiálech zpracovávána kuse, bez širších souvislostí a trendových změn. Autory jednotlivých kapitol této publikace jsou jen pracovníci IKSP.

V druhé kapitole je popsán **organizovaný zločin na území České republiky** v jeho vývoji až do roku 2013. Informace o něm vycházejí ze soustavného kriminologického výzkumu, který začal v České republice na začátku 90. let. Bádání, které převážně probíhá v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci od roku 1993, postupovalo od teoretických vymezení a nalézání specifických metodologických postupů k vytvoření pravděpodobných modelů struktur zločineckých skupin a rozboru jejich nelegálních i podpůrných aktivit. V jeho rámci byla rozpracována celá řada specifických témat, týkajících se konkrétních oblastí: například výroby, pašování a distribuce drog, organizování a provozování prostituce, nelegální migrace, krádeží uměleckých památek, násilné kriminality, vydírání. Sledováno bylo působení organizovaného zločinu ve finanční oblast a hospodářská kriminalita. Pravidelně je posuzována účinnost specifických právních prostředků, které byly za účelem boje proti organizovanému zločinu ustaveny a aplikovány. V roce 2014 se uskutečnilo **XXI. expertní šetření**, v němž se **27** pracovníků speciálních útvarů Policie České republiky (Služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) a Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha vyjádřilo ke struktuře a formám činností organizovaných zločineckých skupin za rok 2013. V kapitole je prezentována pouze část výsledků, zaměřených na kvantitativní údaje, vypovídající o struktuře zločineckých skupin působících na území České republiky a o skladbě jejich zločineckých, případně i podpůrných aktivit.

Ve třetí kapitole nazvané „Strach z kriminality ve výzkumech IKSP" se pojednává o **vývoji obav z konkrétních forem trestné činnosti** mezi občany, a to především na podkladě dat dvou reprezentativních šetření, provedených v letech 2005 a 2012. Tato data jsou doplněna dalšími zdroji.

Ve čtvrté kapitole jsou komentovány údaje Policie ČR **o evidovaných obětech kriminality v roce 2013** a jejich vývojových trendech a je nejrozsáhlejším materiálem poskytujícím souhrnné informace o obětech trestné činnosti v České republice jinde nezveřejněných. Její součástí jsou též tabulky obsahující statistické údaje o obětech v maximálně podrobném členění. Současně kapitola obsahuje informace o některých událostech minulého roku v České republice, ale i v zahraničí, které se týkaly obětí trestné činnosti, např. o novém zákoně o obětech, který nabyl účinnosti 1. 8. 2013, konferenci Victim Support Europe aj.

Poslední kapitola je věnována problematice **recidivy u trestného činu krádeže**. Podle statistických údajů, které se zabývají strukturou kriminality a podílem jednotlivých trestných činů na celkové kriminalitě, je v České republice **krádež** tím vůbec nejčastěji se vyskytujícím trestným činem, a to bez ohledu na období a regionální rozložení. Pachatelé krádeží tvoří i nejčetnější skupinu mezi vězněnými osobami. Zpravidla jsou též nejčetnějšími recidivisty mezi všemi pachateli trestných činů. Nový trestní zákoník zpřísnil postih v případech speciální recidivy a pátá kapitola je zaměřena na to, jak se tato změna projevila v justiční praxi. Obsahuje i návrh řešení na případnou změnu trestního zákona.

Významnou část publikace tvoří přílohy – tabulky zachycující kontinuální vývoj kriminality obecně i vývoj jednotlivých druhů, a také méně dostupné informace získané při řešení jiných úkolů v IKSP, které však s problematikou hodnocení kriminality v ČR šířeji souvisejí (např. statistické údaje o počtu vězněných osob ve světě). Vzhledem k množství navzájem nesouvisejících grafů, tabulek, poznámek pod čarou a příloh jsou tyto pro lepší přehlednost v každé kapitole číslovány zvlášť.

Summary

Analysis of trends in criminality in 2013

Alena Marešová

We are living in a time of constant change, both social and in everyday life. Therefore when comparing newly revealed phenomena and significant changes we generally only look to the preceding year and forget important events that occurred two or more years ago. For this reason it is important to map long-term development – e.g. changes that have occurred over the course of ten, twenty, fifty years etc. Only then will it be possible to reach conclusions as to whether our findings really represent a change or just a repeated fluctuation in a development trend otherwise following the same development in the long-term.

This view lies behind all publications issued annually (since 1992) by the Institute of Criminology and Social Prevention, the purpose of which is to paint an overall picture of the state of criminality in the preceding year using official and ministerial internal sources of information, including materials available only on the internet, and to compare it with long-term (at least ten-year) developments on the criminal scene. Integral to the study are time series of selected criminality indicators dating from the beginnings of computer processing of statistical data on criminality, i.e. since 1973 and 1974. "Analysis of Trends in Criminality for the Year…" is published both in hard copy, but is also available in electronic form on the ICSP website.

While composing each chapter contained in the publication we make extensive use of statistical data acquired from the Police Presidium of the Czech Republic, also in recent years utilising the internet. This basic data is then supplemented by statistical data from the Ministry of Justice of the Czech Republic and data from Supreme State Prosecutor's Office reports, annual reports from the Prison Service and from several further departmental and non-departmental materials, evaluating the situation and trends in criminality and the situation and trends in the numbers of arrested, arraigned, convicted and imprisoned offenders in that particular year in the form of development charts. By publishing our study, we are attempting firstly to publish our own view of criminality during a particular period of time, and secondly to focus all available information on the situation in criminality without being constricted to aspects particular to a particular authority and in a context of its development in the longer term. Since the "analysis" also exists in hard copy, it can enjoy wider use and has been repeatedly praised for the convenience commended by users of the printed edition.

The aim of the publication is to keep not only the widest possible professional community informed, but also others interested in trends in criminality in the Czech Republic, using the latest available departmental data mapping quantitative indicators on criminality in the Czech Republic.

In the first chapter of the study, the head of the team of authors (A. Marešová) comments on **the basic criminality indicators of the preceding year and the changes that have occurred over the past decade**, also presenting **information about offenders categorised according to sex, age and recidivism.** Changes in numbers of registered victims and some information on suicides are described in general terms. Appendices published at the end of the study follow up on this section in tables which expand upon the graphs appearing in the chapter with further statistical data.

As far as developments in criminality are concerned, 2013 will be permanently associated with the Czech President's amnesty announced on 1 January 2013. President Klaus' New Year amnesty was an unpleasant surprise for the majority of society because in various opinion polls, the question of amnesty has been repeatedly and fiercely rejected and society associates its potential implementation with a rise in criminality. In consequence to the enacted amnesty, the professional community was taken aback by the fact that amnesty was implemented without any systemic solution of the problems that had already arisen in the course of and in consequence of Havel's amnesty of 1990.

The result of President Klaus' amnesty was the release of more 6,000 than inmates from Czech prisons and the halting of thousands of unfinished criminal cases (more than 100,000 cases in total).

When compared to the preceding period, in 2013 a several-year long trend of falling criminality halted having reached its low in 2012, and on the contrary, there was a slight rise in the numbers of criminal offences recorded. The rise was identified by the police and other authorities involved in criminal proceedings as a result of the implemented amnesty, amongst other reasons. Some of the beneficiaries of amnesty (not only released prisoners, but also those whose cases were halted at the stage before proceeding to court) began committing new criminal offences immediately on having received their pardon. Just by the end of 2013, those amnestied committed more than 5,000 of all solved criminal offences and it is assumed also many of the unsolved crimes too, and for this reason January's amnesty is cited as one of the causes of the rise in criminality in the Czech Republic.

The other chapters inform about current issues connected with criminality, which however have been addressed in departmental materials only in brief without wider context and trend analysis. The authors of the separate chapters of this publication are exclusively ICSP employees.

The second chapter gives a description of **organised crime within the Czech Republic** and its development up until 2013. The information comes from systematic criminological research which began in the Czech Republic at the beginning of the '90s. Research, which since 1993 has predominantly taken place at the Institute of Criminology and Social Prevention, has progressed from theoretical definition and establishing special methodological procedures to creating likely models of criminal groups structures and analysis both of their illegal and associated activities. In the course of this research, a range of specific topics have been processed relating to the following specific areas: manufacture, smuggling and distribution of drugs, organisation and operation of prostitution, illegal migration, theft of works of art, violent crime, extortion. Organised criminal operations in the field of finance and financial criminality also came under scrutiny. The efficacy of specific legal provisions instituted and applied with the intention of fighting organised crime are regularly evaluated. In 2014, the **XXI Expert Survey** in which **27** employees of specialised units of the Police of the Czech Republic (Criminal Police Service, Organised Crime Unit, National Anti-Drug Unit, Corruption and Financial Crime Unit) and of the General Customs Directorate and the Prague Customs Directorate all expressed their opinions on the structure and forms of operations of organised criminal groups for the year 2013. The chapter presents only some results focusing on quantitative data that reflects the structure of criminal groups operating within the Czech Republic and what their criminal and possible associated activities comprise.

The third chapter entitled "Fear of Criminality in ICSP Studies" addresses **trends in fears of specific forms of criminal activity** amongst Czech citizens, based primarily on data from two representative surveys conducted in 2005 and 2012. This data is supplemented from other sources.

The fourth chapter, contains a commentary on data from the Police of the Czech Republic **on registered victims of criminality in the year 2013** and its development trends, which is the most far-reaching material available, providing comprehensive information about the victims of criminal activity in the Czech Republic not published elsewhere. The chapter also includes tables containing statistical data on victims, broken down into detailed categories. The chapter also contains information on various relevant events and moments during the past year in the Czech Republic and abroad associated with victims of crime, e.g. the new Victims Act which became effective as of 1 August 2013, the Victim Support Europe conference etc.

The last chapter is devoted to the matter of **recidivism pertaining to the crime of theft.** According to statistical data addressing the structure of criminality and the proportion of separate types of crime against overall criminality, **theft** is the most frequently occurring crime of all in the Czech Republic, regardless of region. Perpetrators of theft also make up the largest prisoner category. As a rule, these are also the most frequent reoffenders of all perpetrators of crimes. The new Penal

Code has stiffened up the penalty in cases of special recidivism, and the fifth chapter focuses on how this change has manifested itself in judicial practice. It also contains a proposal for possible amendment of the Penal Code.

Appendices form a significant part of the publication – tables showing continual development of criminality overall and also the development of individual types, and also less readily available information discovered while addressing other ICSP tasks which however has a wider relevance to the matter of evaluating criminality in the Czech Republic (e.g. statistical data on the numbers of people imprisoned worldwide). In view of the sheer number of graphs, tables, footnotes and appendices directly unrelated to each other, these are numbered separately in each chapter to ease orientation.

Translated by: Presto

Přílohy

Příloha č. 1

Celková kriminalita v České republice (Policií ČR evidované trestné činy od počátku počítačového zpracování dat o kriminalitě)
Zpracovala A. Marešová

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné trestné činy	Procento
1973	109 355	92 685	85,00
1974	109573	92 536	84,45
1975	110 957	96725	87,17
1976	106 602	93 753	87,94
1977	103 083	89 956	87,26
1978	103 251	89 798	86,97
1979	98 091	83 825	85,45
1980	103 219	86 653	83,95
1981	110 312	90 906	82,40
1982	120 444	97 847	81,23
1983	117 001	96 939	82,85
1984	120 918	100 672	83,25
1985	121 272	100 665	83,00
1986	122 122	101 000	82,70
1987	120 260	99 006	82,32
1988	119 675	97 064	81,10
1989	120 768	93 542	77,45
1990	216 852	83 237	38,38
1991	282 998	94 115	33,25
1992	345 140	108 380	31,40
1993	398 505	126 442	31,72
1994	372 427	136 935	36,76
1995	375 630	151 842	40,42
1996	394 267	162 929	41,32
1997	403 654	169 177	41,90

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné trestné činy	Procento
1998	425 930	185 093	43,46
1999	426 626	193 354	45,32
2000	391 469	172 245	43,99
2001	358 577	166 827	46,52
2002	372 341	151 492	40,69
2003	357 740	135 581	37,90
2004	351 629	134 444	38,23
2005	344 060	135 281	39,32
2006	336 446	133 695	39,74
2007	357 391	138 852	38,85
2008	343 799	127 906	37,20
2009	332 829	127 604	38,33
2010	313 387	117 685	37,55
2011	317 177	122 238	38,53
2012	304 528	120 168	39,46
2013	325 366	129 181	39,70

Příloha č. 2

Trestná činnost v České republice v roce 2013 podle územního členění
Zpracovala A. Marešová

	Trestné činy evidované policií	Počet obyvatel k 31. 12. 2013	Trestné činy na 1000 obyvatel	Pořadí podle zamořenosti území evid. krim.
Česká republika	325 366	10 512 419	30, 95	
Praha	82 005	1 243 201	65, 96	1.
Středočeský kraj	37 350	1 302 336	28, 68	5.
Jihočeský kraj	15 020	636 707	23, 59	9.
Plzeňský kraj	13 713	573 469	23, 91	8.
Karlovarský kraj	8 198	300 309	27, 30	6.
Ústecký kraj	29 848	825 120	36, 17	2.
Liberecký kraj	13 963	438 609	31, 83	4.
Královehradecký kraj	10 787	551 909	19, 54	11.
Pardubický kraj	9 092	515 985	17, 62	12.
Vysočina	8 761	510 209	17, 17	13.
Jihomoravský kraj	29 811	1 170 078	25, 48	7.
Olomoucký kraj	14 768	636 356	23, 21	10.
Zlínský kraj	9 197	586 299	15, 69	14.
Moravskoslezský kraj	42 853	1 221 832	35, 07	3.

Zdroj: Ročenka ČSÚ

Příloha č. 3

Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR (oblastí) 2013
(ze statistik Policie ČR zpracovala A. Marešová)

	Praha I.	Praha II.	Praha III.	Praha IV.	Praha celkem
Násilná kriminalita					
Evidováno tr. činů	541	365	500	652	2058
Objasněno	364	187	324	315	1190
Tj. procent	67,3	51,2	64,8	48,3	57,8
Mravnostní kriminalita					
Evidováno tr. činů	56	85	44	89	274
Objasněno	21	42	38	54	155
Tj. procent	37,5	49,4	86,4	60,7	56,6
Krádeže vloupáním*					
Evidováno tr. činů	1975	2331	3752	4593	11678
Objasněno	286	151	292	293	1022
Tj. procent	14,5	6,5	10,6	6,4	8,8
Krádeže prosté*					
Evidováno tr. činů	14266	9255	9225	15188	45021
Objasněno	1067	625	877	818	3389
Tj. procent	9,5	6,8	9,5	5,4	7,5
Ostatní majetková kriminalita					
Evidováno tr. činů	1242	1275	1315	1809	5663
Objasněno	328	335	252	242	1158
Tj. procent	26,4	26,3	19,2	13,4	20,5
Hospodářská kriminalita					
Evidováno tr. činů	2424	1561	1451	1969	7432
Objasněno	929	664	655	772	3028
Tj. procent	38,3	42,5	45,1	39,2	40,7

Ostatní kriminalita					
Evidováno tr. činů	1607	1232	1427	1512	5782
Objasněno	1314	960	1158	1110	4545
Tj. procent	81,8	78,0	81,2	73,4	78,6
Zbývající kriminalita					
Evidováno tr. činů	724	842	1189	1341	4097
Objasněno	592	687	927	1061	3267
Tj. procent	81,8	81,6	88,0	79,1	79,7

** Případné drobné nesrovnalosti v součtech jsou způsobeny tím, že do celkových dat je zahrnuta i evidence trestných činů zjištěná policií na letišti v Ruzyni. Celkem v roce 2013 to bylo 168 trestných činů převážně majetkové (136 tr. činů) a hospodářské kriminality (27 tr. činů).*

Rozdělení pražských obvodů pod správu jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR (oblastí) je následující:
Obvodní ředitelství PČR Praha I. – obvody 1,6,7,
Obvodní ředitelství PČR Praha II. – obvody 2,5,
Obvodní ředitelství PČR Praha III. – obvody 3,8,9,
Obvodní ředitelství PČR Praha IV. – obvody 4,10.

Viz ilustrace na následující stránce:

OŘ Praha I
OŘ Praha II
OŘ Praha III
OŘ Praha
MO Dejvice
MO Vokovice
MO Ruzyně
MO Břevnov
MO Řepy
MO Výstaviště
MO Letná
MO Malá Strana
MO Bohnice
MO Kobylisy
MO Ďáblice
MO Čakovice
MO Letňany
MO Prosek
MO Libeň
MO Vysočany
MO Karlín
MO Žižkov
MO Jarov
MO Kyje
MO Horní Počernice
MO Újezd nad Lesy
MO Zličín
MO Košíře
MO Smíchov
MO Nové Město
MO Stodůlky
MO Barandov
MO Radotín
MO Strašnice
MO Vršovice
MO Pankrác
MO Zahradní Město
MO Hostivař
MO Podolí
MO Spořilov
MO Jižní Město I
MO Uhříněves
MO Lhotka
MO Modřany
MO Jižní Město II
1
2
3
4
5
6
7
8
Legenda
25 188
17 293
16 069
15 369

Příloha č. 4

Kriminalita od roku 1987 z pohledu policejní statistik a statistik státních zastupitelství a soudů (ze statistik Policie ČR a statistik MS ČR zpracovala A. Marešová)

Rok	Policií zjištěné trestné činy	Policií objasněné trestné činy	Stíháno nebo zkrácené příp. řízení	Obžalováno nebo návrh na potrestání	Soudy odsouzené osoby
1987	120 260	99 006	71 716	59 379	53 366
1988	119 657	97 064	72 887	51 782	47 887
1989	120 768	93 542	65 959	48 523	41 005
1990	216 852	83 237	55 317	26 341	16 521
1991	282 998	94 115	63 194	44 114	27 837
1992	345 1400	108 380	66 565	48 556	31 017
1993	398 505	126 442	82 575	57 917	35 148
1994	372 427	136 935	85 929	65 139	51 931
1995	375 630	151 842	105 169	84 006	54 957
1996	394 267	162 929	109 204	85 377	57 974
1997	403 654	169 177	108 275	84 066	59 777
1998	425 930	185 093	106 488	73 905*	54 083*
1999	426 626	193 354	107 879**	84 973	62 595
2000	391 469	172 245	110 808	86 074	63 211
2001	358 577	166 827	110 461	84 855	60 182
2002	372 341	151 491	110 800**	93 881**	65 098
2003	357 740	135 581	110 997**	95 920**	66 131
2004	351 629	134 444	108 061**	94 430**	68 443
2005	344 060	135 281	108 250**	95 767**	67 561
2006	336 446	133 695	110 484**	97 880**	69 445
2007	357 391	138 852	113 910**	101 240**	75 728
2008	343 799	127 906	110 505**	98 446**	75 761
2009	332 829	127 604	113 408**	102 667**	73 787
2010	313 387	117 685	101 326**	92 807**	69 953***

Rok	Policií zjištěné trestné činy	Policií objasněné trestné činy	Stíháno nebo zkrácené příp. řízení	Obžalováno nebo návrh na potrestání	Soudy odsouzené osoby
2011	317 177	122 238	102 955**	94 618**	70 084***
2012	304 528	120 168	103 387	95 218	71 471
2013	325 366	129 181	117 682	98 034	77 976

Vysvětlivky:
Stíháno – počet osob, jejichž stíhání vedené podle § 160 trestního řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno
Obžalováno – počet osob, na něž byla podána obžaloba podle § 176 trestního řádu
Odsouzeno – počet osob pravomocně odsouzených
Od roku 2002 jsou v počtu stíhaných osob zahrnuty i osoby, u kterých bylo vedeno zkrácené přípravné řízení a u obžalovaných osob i osoby navržené na potrestání.

** V roce 1998 v důsledku amnestie prezidenta bylo v přípravném řízení ukončeno více než 27 tisíc trestních věcí a zastaveno stíhání více než 15 tis. osob. Projevilo se to jak snížením počtu obžalovaných osob, tak i následně osob odsouzených. Největší dopad měla amnestie na počty obžalovaných mladistvých pachatelů a obžalovaných žen.*
** Údaje byly převzaty z přílohy **„Přehled o celkovém stavu a vývoji trestné činnosti podle počtu osob stíhaných, osob, kterým bylo sděleno podezření, a odsouzených“** ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství (NSZ) za rok 2012. Údaje sloupce „stíháno nebo…“ se každoročně i zpětně od roku 2005 liší, tj. jsou zpětně upravovány. Které z již prezentovaných údajů jsou správné nelze zjistit.
*** **V některých materiálech ze soudní statistiky, ve srovnání s údaji ve statistické ročence MSp, je uváděn poněkud jiný počet odsouzených osob.** Ověřit jaký údaj je správný se nám zatím nepodařilo.

Příloha č. 5

Počty policií evidovaných vražd* na území ČR od roku 1974
(ze statistik Policie ČR zpracovala A. Marešová)

Rok	Evid. vraždy Celkový počet	Objasněné činy	Z toho pokusů	Novorozené dětí
1974	151	–	50	16
1975	137	–	36	14
1976	114	–	32	9
1977	101	–	33	11
1978	120	–	31	13
1979	130	–	37	12
1980	124	–	44	5
1981	135	–	39	7
1982	161	–	57	21
1983	173	–	67	12
1984	147	–	56	15
1985	142	–	45	12
1986	129	–	38	12
1987	139	–	35	12
1988	100	–	33	1
1989	126	119	41	5
1990	212	184	55	7
1991	194	174	61	9
1992	258	219	78	8
1993	278	229	83	6
1994	286	237	82	4
1995	277	239	96	3
1996	267	226	91	4
1997	291	252	101	3
1998	313	272	135	1

Rok	Evid. vraždy Celkový počet	Objasněné činy	Z toho pokusů	Novorozené dětí
1999	265	236	89	4
2000	279	228	101	6
2001	234	208	84	1
2002	234	210	92	1
2003	232	199	66	3
2004	227	205	85	0
2005	186	161	79	0
2006	231	196	88	2
2007	196	174	64	0
2008	202	174	87	1
2009	181	157	73	2
2010	173	156	64	1
2011	173	148	85	1
2012	188	175	87	1
2013	182	165	87	1

** včetně přípravy vraždy a pokusu vraždy. Počet příprav k trestnému činu vraždy představuje cca 4–8 skutků ročně. V roce 2013 to bylo 9 skutků.*

Příloha č. 6

Počty policií evidovaných loupeží na území ČR od roku 1973

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné trestné činy
1973	522	445
1974	483	402
1975	469	389
1976	408	322
1977	641	547
1978	664	558
1979	602	540
1980	735	645
1981	643	534
1982	712	601
1983	893	732
1984	815	695
1985	944	816
1986	870	754
1987	800	683
1988	799	675
1989	789	631
1990	3 855	1 475
1991	4 142	1 515
1992	3 855	1 475

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné trestné činy
1993	4 109	1 530
1994	3 826	1 767
1995	3 978	1 752
1996	4 218	1 965
1997	4 751	2 006
1998	4 306	1 861
1999	4 817	1 900
2000	4 644	1 811
2001	4 372	1 813
2002	5 434	2 450
2003	5 468	2 334
2004	6 107	2 598
2005	5 550	2 388
2006	4 783	2 128
2007	4 668	1 893
2008	4 515	1 966
2009	4 687	2 125
2010	4 019	1 900
2011	3 761	1 729
2012	3 283	1 585
2013	2 961	1 559

Příloha č. 7

Vývoj stavu obviněných a odsouzených ve věznicích ČR v letech 2004–2013
(zpracováno ze statistik GŘVS ČR)

1. Vývoj stavů obviněných v letech 2004–2013 (vždy k 31. 12.)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Muži	3084	2697	2277	2110	2214	2209	2279	2428	2028	2161
Ženy	185	163	122	144	188	151	164	185	155	147
Celkem	3269	2860	2399	2254	2402	2360	2443	2613	2183	2308

2. Vývoj stavů odsouzených v letech 2004–2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Muži	14437	15336	15376	15792	17209	18367	18320	19234	19129	13491
Ženy	637	741	803	855	891	1 007	1129	1307	1300	810
Celkem	15074	16077	16179	16647	18100	19374	19449	20541	20429	14301

3. Vývoj stavů mladistvých v letech 2004–2013
a) Obvinění

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Muži	73	63	58	33	58	44	47	43	29	31
Ženy	6	1	1	1	3	1	2	3	3	1
Celkem	79	64	59	34	61	45	49	46	32	32

b) Odsouzení

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Muži	96	120	109	133	148	166	142	150	47	34
Ženy	6	4	2	1	4	8	9	9	4	1
Celkem	102	124	111	134	152	174	151	159	51	35

4. Vývoj stavů obviněných a odsouzených cizích státních příslušníků v letech 2004–2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obvinění	792	663	532	541	505	579	549	611	551	587
Odsouzení	920	915	846	851	944	1057	1051	1119	1163	936
Celkem	1712	1578	1378	1392	1449	1636	1600	1730	1714	1523

Příloha č. 8

Indexy zastoupení vězňů ve vybraných zemích
(poměr počtu vězněných osob v té které zemi k počtu obyvatel tamtéž)
Zpracovala Mgr. Zhřívalová z různých dostupných materiálů, včetně www.prisonstudies.org
Následující tabulka ukazuje, jaké byly indexy v roce 2012

Země	Počet vězňů na 100 tisíc obyvatel	Počet vězeňské populace v absolutních číslech
Belgie	108	11 212
Irsko	88	3 789
Francie	98	73 780
Lucembursko	122	633
Nizozemí	82	13 481
UK	148	86 048
Severní Irsko	101	1 742
Česká republika	154	23 112
Německo	79	65 722
Maďarsko	186	17 179
Rakousko	98	8 756
Polsko	217	84 129
Slovensko	187	11 075
Finsko	58	3 196
Švédsko	67	6 413
Island	47	153
Norsko	72	3 723 (rok 2011)
Dánsko	73	3 984
Estonsko	238	3 286
Lotyšsko	304	6 117

Země	Počet vězňů na 100 tisíc obyvatel	Počet vězeňské populace v absolutních číslech
Litva	329	9 868
Řecko	111	12 479
Španělsko	147	68 579
Itálie	106	65701
Kypr	106	694
Malta	145	585
Portugalsko	136	13 614
Černá Hora	208	1 453
Makedonie	147	3 021 (rok 2013)
Srbsko	73	10 226
Chorvatsko	108	4 741
Bulharsko	151	9 904
Rumunsko	155	31 817
Bosna	75	1 054 (rok 2011)
Rusko	609	864 197 (rok 2010)
Ukrajina	339	154 029
Bělorusko	438	41 525 (rok 2009)
Moldavsko	183	6 535 (rok 2010)

Příloha č. 9

Počty vězněných osob ve vybraných státech Evropy a mimoevropských státech včetně indexů vězněných osob k počtu obyvatel.
Zpracovala Marešová podle Walmsley[38], Roy: World Prison Population List (ninth edition), King´s College London, International Centre for Prison Studies (2011)[39]

Stát/pořadí (jen prvních 10)	Počet vězněných osob	Data k měsíc/rok	Přibližný počet obyvatel v mil.	Index na 100 tis. obyv.	Zdroj dat
Albánie	4 482	9/09	3,19	141	C of E Penal Stat.
Andorra	61	12/10	0,08	73	MJ
Anglie a Wales	84 883	4/11	55,44	153	MJ
Armenie	4 807	2010	3,09	156	MJ
Azerbajdžán	20 470	4/11	8,96	228	C of E Penal Stat.
Belgie	10 561	3/10	8,39	103	NPA
Bělorusko –3)	36 533	1/09	9,59	381	NPA
Bosna a Herzegovina	1 671	12/10	2,3	73	Human rights report
Bulharsko	9 071	12/09	7,58	120	NPA
Česká republika	23 028	4/11	10,56	218	NPA
Dánsko	4 091	4/11	5,56	74	NPA
Estonsko	3 405	3/11	1,34	254	MJ
Finsko	3 189	1/11	5,36	59×	NPA
Francie[40]	59 655	7/08	62,10	96	NPA
Holandsko	15 604	4/10	16,61	94	NPA
Chorvatsko	5 165	1/11	4,42	117	NPA
Irsko	4 495	5/11	4,49	100	NPA
Island	189	1/11	0,316	60×	NPA
Itálie	67 615	2/11	60,68	111	NPA
Kosovo	1 450	12/10	2,2	66	Human rights report

38 Roy Walmsley je poradce OSN a Mezinárodního centra pro vězeňské studie (ICPS) při Univerzitě v Essexu – blíže www.prisonstudies.org.

39 Nový World Prison Population List (ten edition) bude vydán v roce příštím

40 Jen evropská část Francie

Stát/pořadí (jen prvních 10)	Počet vězněných osob	Data měsíc/rok	Přibližný počet obyvatel v mil.	Index na 100 tis. obyv.	Zdroj dat
Kypr	883	9/09	0,801	110	C of E Penal Stat.
Litva	9 139	1/11	3,31	276	NPA
Lotyšsko	7 055	1/10	2,25	314	NPA
Maďarsko	16 537	12/10	10,00	165	NPA
Makedonie	2 329	11/10	2.04	114	Ombudsman. Macedonia
Malta	583	4/10	0,418	140	MJ
Moldávie/6.	6 324	1/11	3,56	178	NPA
Německo	69 385	11/10	81,62	85	GFSO (Statistical Office)
Norsko	3 602	5/11	4,94	73	NPA
Polsko/8.	83 401	4/11	38,21	218	NPA
Portugalsko	12 038	5/11	10,65	113	NPA
Rakousko	8 658	2010	8,39	103	NPA
Rumunsko	29 126	4/11	21,41	136	NPA
Rusko –2)	806 100	5/11	141,93	568	NPA
Řecko	11 547	12/09	11,3	102	NPA
Skotsko	8 000	4/11	5,24	153	NPA
Slovensko	10 031	12/10	5,44	184	NPA
Slovinsko	1 304	12/10	2,06	63	NPA
Srbsko	12 000	3/10	7,30	164	Ombudsman, Serbia
Srbská republika	1 046	12/10	1,4	75	NPA
Španělsko	73 459	4/11	46,20	159	NPA
Švédsko	7 106	10/10	9,32	78	NPA
Švýcarsko	6 181	9/10	7,80	79	SFSO (Statistical Office)
Turecko	124 074	4/11	73,95	168	NPA
Ukrajina – 4)	154 027	1/11	45,60	338	NPA

Vybrané mimoevropské státy

Stát	Počet vězněných osob	K datu měsíc/rok	Přibližný počet obyvatel v mil.	Index na 100 tis. obyvatel	Zdroj dat
Alžír	58 000	2010	35,42	164	NPA
Angola	16 183	9/09	18,6	87	Human rights report
Argentina	60 611	12/08	40,14	151	MJ
Austrálie	29 700	6/10	22,34	133	ASO (Statistical Office)
Bolivie	8 700	7/10	10,03	87	NPA
Brazílie	496 251	12/10	196,4	253	NPA
Čína	1 650 000	2010	1,354,1	122	NPA
Egypt	64 378	12/06	79,35	81	UN
Ekvádor	11 800	7/10	13,78	86	NPA
Etiopie	85 450	12/10	86,1	99	Human rights report
Filipíny	102 267	6/09	92,0	111	UN
Chile	52 563	4/11	17,22	305	NPA
Indie	384 753	12/08	1,192,1	32×	Crime Records Bureau
Indonésie	117 863	2010	232,5	51×	NPA
Irán	220 000	3/11	75,7	291	NPA
Japonsko	74 476	2010	127,9	58	NPA
Jižní Afrika	159 265	2/11	50,44	316	NPA
Kanada	39 132	8/09	33,4	117	Statistics Canada
Kolumbie	69 689	9/08	46,7	149	NPA
Korea	47 097	6/08	48,4	97	NPA
Maroko	61 405	8/10	32,45	189	MJ
Mexiko	222 330	11/10	110,9	200	NPA
Malajsie	38 387	2010	27,91	138	NPA
Mongolsko	7 265	2010	2,7	269	Human rights report
Nigérie	50 000	4/11	161,2	31×	NPA
Nový Zéland	8 755	3/11	4,41	199	NPA
Paraguay	6 146	7/09	6,35	97	NPA

Stát	Počet vězněných osob	K datu měsíc/rok	Přibližný počet obyvatel v mil.	Index na 100 tis. obyvatel	Zdroj dat
Peru	47 164	3/11	29,75	159	NPA
Saudská Arábie	44 600	1/09	25,0	178	NPA
Srí Lanka	26 798	2010	20,41	131	NPA
Tanzanie	40 111	9/09	44,0	92	NPA
Thajsko – 5)	224 292	3/11	68,4	328	NPA
Tunis	31 000	1/11	10,43	297	MJ
Uganda	30 312	8/10	34,0	89	Human rights report
USA– 1)	2 292 133	12/09	308,4	743	USÚJS
Uruguay	6 783	8/10	3,37	261	NPA
Venezuela	43 461	10/10	29,17	149	NPA
Vietnam	108 557	2010	89,0	122	NPA

Vysvětlivky:
NPA – National prison administration
UN – United Nations
MJ – ministerstva justice
ÚJS apod. – statistické úřady
C of E – Council of Europe
Pozn.: V tabulce je zvýrazněno a označeno pořadím 5 nejvyšších indexů vyjadřujících poměr počtu vězněných osob k počtu obyvatel v hodnoceném období. Nejmenších 5 indexů je označeno křížkem.

Několik dalších poznatků z World Prison Population List[41]:
• Více než 10,1 mil. osob je drženo ve vězeňských zařízeních po celém světě, z toho téměř polovina v USA (2,29 mil.), Rusku (0,81 mil.) a Číně (1,65 mil.). Vězeňská populace t.č. roste na všech pěti kontinentech.
• USA má nejvyšší index vězněných osob k počtu obyvatel – 743 vězňů na 100 000 obyvatel. Následuje Rwanda (595) a Rusko (568).
• U více než u poloviny zemí a územních celků světa představuje index 150 osob na 100 000 obyvatel.
• V Evropě medián indexů jednotlivých států představuje: 1) pro západní Evropu 96, 2) pro ostatní státy Evropy včetně států, jejichž území zasahuje i do Asie (Rusko a Turecko) – 228 vězňů na 100 000 obyvatel.

41 Pochopitelně se zde vychází z dostupných statistických údajů. Přesvědčení o tom, nakolik tyto údaje odpovídají skutečnosti, se u jednotlivých států i kontinentů značně liší.

Analýza trendů kriminality v roce 2013

Autoři:	Alena Marešová Martin Cejp Jakub Holas Milada Martinková Jan Rozum
Vydavatel:	Institut pro kriminologii a sociální prevenci Nám. 14. října 12, Praha 5
Určeno:	Pro odbornou veřejnost
Design:	addnoise.org
Sazba a tisk:	Reprocentrum, a.s., Blansko
Dáno do tisku:	listopad 2014
Vydání:	první
Náklad:	200 ks

www.kriminologie.cz
ISBN 978-80-7338-142-4